

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKEGA GLASA IN NOVEGA LISTA 11. JANUARJA 1996

»UPANJE NE SME UMRETI!«

"Upanje ne sme umreti, navkljub vsem globokim nasprotjem in vsem izzivanjem!" je dejal papež Janez Pavel II. za Božič. Besede je namenil Izraelcem in Palestincem, so pa seveda namenjene vsem ljudem dobre volje na zemlji. Takoj nato je namreč govoril o tem, kako je danes "potrebno zgraditi svet, v katerem bo prihodnost polna solidarnosti med vsemi ljudmi".

Ko vstopamo v novo leto 1997, se moramo seveda zamisliti nad temi besedami svetega očeta, ki veljajo še kako tudi za nas, Slovence v Italiji. Naša manjšina je v letu 1996 doživela šok, kakršnega ne pomnimo vse od fašizma dalje. Če smo se nekako naučili, da je goriška Kmečka banka ostala samo "napol naša", se bomo v novem letu morali naučiti, da je Tržaška kreditna banka odslej le še italijanska stvarnost in nič več naša. Sicer bodo v novi banki še vedno delali slovenski ljudje, a dejstvo je, da smo banko Slovenci izgubili. Kakšne bodo posledice, bomo videli že letos, gotovo pa ne bodo rožnate. Edini slovenski dnevnik v Italiji je v velikih finančnih težavah, tako da izhaja samo s pomočjo "sponzorjev". Prihodnost je negotova tudi na tem področju. Še veliko drugih stvari je, ki so se nalomile in tudi zlomile v naši sredi v preteklem letu. Pa vendar moramo naprej!

Sveti oče vedno govori o solidarnosti, o tisti solidarnosti, ki je dejansko ni več med nami, a bi se je morali vsi oprijeti kot rešilne bilke, saj je edino upanje za boljši jutri. To niso prazne besede. Sami vidimo, da nam nihče ne bo dal in ni dal ničesar sam od sebe. Kot manjšina doživljamo težke trenutke, katere bomo morali premostiti, če hočemo kot dejaven in živ narod obstati. Solidarnost in vse tisto, kar nas združuje, bi sedaj morali postaviti na prvo mesto. Vse, kar nas ločuje, bi moralo postati drugorazrednega pomena. Skupaj bi se morali zavedati pomembnih nalog, ki so pred nami. Združevanje torej, ne pa ločitve, ki nas šibijo in uničujejo.

Leto dni je že okrog, odkar smo začeli z Novim glasom. V statutu našega časnika je zapisano, da se mora držati treh bistvenih načel: demokratičnih pravnih meril, krščanskega etosa in zapisan mora biti slovenstvu. Na svetovni dan miru je sveti oče dejal: "Vas, ki delate na področju sredstev javnega obveščanja (mass media), prosim, da se zavedate odgovornosti, ki jo imate. V svojih poročilih ne smete nikoli podpihovati nasilja, sovraštva in ne laži! Vedno imejte pred očmi resnico in dobro za človeka, v službi letga morajo biti namreč vsa močna sredstva javnega obveščanja!"

Znani mislec in milanski kardinal Carlo Maria Martini pa je nedavno še poglobil razmišljanje o vlogi javnih občil: "Tudi sredstva javnega obveščanja so danes soudeležena pri splošnem poudarjanju nasilja, in to ne samo zato, ker jih stvarnost v to silo... /STRAN 2

JURIJ PALJK

02 Saša Rudolf
V SRBIJI SE POLOŽAJ ZAOSTRUJE

*Srečno in uspešno
v novem letu
1997*

03 intervju
MARTIN BRECELJ

04 Danijel Devetak
"MOGOČNEŽI RAZMIŠLJAJO, LAKOTA PA..."

06 Jurij Paljk
SREDNJEVEŠKE FRESKE V SLOVENIJI

07 Milan Gregorič
M. TOMŠIČ KOCJANČIČEV NAGRAJENEC

09 ML
SLOVENSKE BOŽIČ V ŠTIVANU

10 SI
25. OBČNI ZBOR SINDIKATA ŠOLNIKOV

12 Erika Jazbar
30 LET LISTA DOM

13 M.
TEMELJNI KAMEN NOVOGORIŠKE KNJIŽNICE

14 Davorin Devetak
AKTIVNOSTI GOSTINCEV SDGZ

15 Šport
NAJBOLJŠI V PREJŠNJEM LETU

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA JANEZ PODOBNIK OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI

»SLOVENIJA NAJ BO MODERNA, PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA«

Ob Dnevu samostojnosti (26. decembra 1996) je predsednik slovenskega parlamenta dr. Janez Podobnik imel dva govora, ki sta zelo pomembna tako po svoji vsebini kot tudi in zlasti po svoji sporočilnosti.

Najprej je nastopil na slavnostni seji Državnega zbora, kmalu zatem pa je govoril na slovesnosti v Cankarjevem domu, ki se je udeležil tudi predsednik republike Milan Kučan. Tu objavljamo več odlomkov iz obeh govorov.

"Dan samostojnosti je kot državni praznik - je deljal predsednik Podobnik - izziv in priložnost, da razmišljamo in se sprašujemo: kaj je naš nacionalni cilj - danes in tukaj - šest let po plebiscitu, po oblikovanju lastne samostojne države, neodvisne in suverene republike Slovenije. Odgovor na to vprašanje zahteva poglobljen razmislek o položaju slovencev po osamosvojitvi. Iskanje odgovora o nacionalnem cilju pa je naša zavezujoča naloga. Kot narod in država smo pred vprašanjem življenjske moči ali tudi nemoči v različnih pogledih: tako v demografskem, kulturnem, socialnem, političnem, ekološkem, duhovnem... Med drugim gre tudi za vprašanja o naši kulturi in pojmovanju kvalitete življenja, o etični državi vseh nas, o materialni in duhovni blaginji skupnosti."

"Država pokaže svojo širino predvsem s tem, da je njen pravni, gospodarski in socialni sistem zgrajen tako, da je občutljiv za probleme in stiske malega človeka, vsakega državljanca; še posebej pa za tiste, ki so se ne po

FOTO MAG

svoji krivdi znašli na obrobju družbe. Nerazumljivo dolgo se nam dogaja, da ob oblikovanju in utrjevanju države pozabljam, da je naša skupna država lahko sprejemljiva in znosna za vse državljane le, če se v njej vsi dosledno držimo skupnih dogovorov, potrjenih v ustavi in zakonih. Pravna država stoji in pade na tej točki."

"Plebiscitna pričakovanja so bila tudi v tem, da bo država zagotovila pogoje za redno in svobodno delovanje podjetij na svobodnem trgu, da bo zagotovila ravnovesje moči med zakonodajno, izvršilno in sodno vejo oblasti. Državljeni so s

plebiscitno odločitvijo predvsem glasovali za pravno in socialno državo, ki državljanom kot posameznikom in pravnim subjektom daje osnovno varnost in normalne pogoje za življenje in delovanje."

"Prihodnost mladih, omogočanje, da bodo z delom obogatili pridobljeno znanje, ostaja v tej luči stalna skrb slovenske države. Toliko bolj zato, ker pereči problem zaposlovanja mladih ostaja odprt. Nova delovna mesta in gospodarski sistem pa posledično odpirata rešitve za stabilen pokojninski sistem."

"Zadnje volitve so pokazale, da volivci od svojih voditeljev pričakujejo, da bodo sposobni premostiti razlike in strankarske razlike ter svoje sile združiti za oblikovanje take države in družbe, ki bo v naše življenje vtakla več človeškosti, in ki bodo skupno dobro postavljali nad osebne in strankarske interese."

"Samostojna in suverena država je slovenstvu dala okvir. Toda to ne pomeni, da smo s tem rešili vsa vprašanja o ciljih slovenstva. Če omenim vsaj dva: kako zastaviti in uravnati integracijo vseh Slovencev: doma, v zamejstvu in po svetu; kako povezati stvarno-zgodovinsko-družbeno in duhovno-civilizacijsko in kulturno slovenstvo v uravnoteženo celoto, ki bo sposobna tvorne duhovnosti in iz nje izvirajoče osmislitve narodnega občestva."

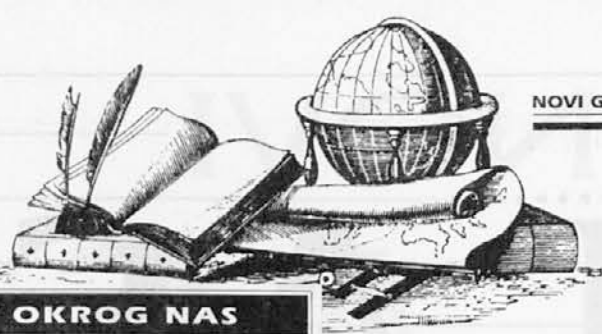
"Danes Slovenija trdno pripada evropski in svetovni skupnosti svobodnih in demokratičnih narodov. Naša skupna plebiscitna odločitev predstavlja sintezo dolgega zgodovinskega procesa: od časov srednjega veka, ko smo izgubili svojo prvotno državo Karantanijo, ki je bila simbol narodotvornega in državotvornega zametka slovenstva; pa prek vseh viharjev vojsk in nadlog, tudi držnih junaških uporov kmečkih puntov; do političnega programa zedinjene Slovenije; do osvobodilnega boja, ki nas je uvrstil v krog protifašističnih držav, in na koncu do slovenskega demokratičnega prebujenja, ki sta ga ob aktivni vlogi številnih posameznikov in civilno-družbenih sil simbolizirala Demos in majniška deklaracija. Slovenski človek je žal občutil ostrino vseh treh totalitarizmov - tako fašizma kot nacizma in komunizma, ki so zaznamovali 20. stoletje."

STRAN 2

1
ČETRTEK
2. JANUARJA
1997

VSEBINA

SVET OKROG NAS

V SRBIJI SE POLOŽAJ ZAOSTRUJE

SAŠA RUDOLF

Opozicija je zmagala na občinskih volitvah v Beogradu in 13 srbskih mestih - tako je po nekajdnevni preiskavi potrdil posebni odposlanec Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi Felipe Gonzalez, ki je Miloševića pozval, naj nemudoma prizna volilne rezultate. Opozicija z Draškovičem na čelu sicer poudarja, da je Gonzalez prišel v Beograd na Miloševićovo vabilo, vendar dodaja, da srbski predsednik nima namena potrditi volitev. To naj bi jasno pokazal z uprizoritvijo protimitinga na sveti večer in z besedami, ki jih je izrekel, ko je jasno sporočil Zabodu, da noče imeti z njim nobenega opravka. "Nibče ne bo destabiliziral Srbije, ne tujina in ne domači izdajalci!", je zaklical z govorniškega odra. Kljub provokatorjem se istočasna vsakodnevna manifestacija opozicije in protidemonstracija režimskih pristašev ni izrodila v nered. Televizijski posnetki so pokazali provokatorja iz Miloševićevih vrst, ki je streljal na neoboroženega mladeniča v mimobodu opozicije. K sreči ni bilo reakcije, saj bi bil lahko uvod v splošno prelivanje krvi.

Policija dobiva iz dneva v dan ostrejša navodila. Kljub prepovedi študenti nadaljujejo manifestacije, toda v Beogradu je vedno več policistov, ki zapirajo mestno središče. V naslednjih dneh se zna položaj še zaostri in če se bo Milošević odpovedal dialogu, potem je spopad neizogiben, z njim pa tudi konec režima.

NOVA TKB

Na pogorišču Tržaške kreditne banke se rojeva "Nova tržaška kreditna banka". Banka Antoniana iz Padove je ustanovila nov denarni zavod in v glavnico prispevala 50 milijard lir. 20 milijard pa naj bi prispevale slovenske in hrvaške banke. "Nova tržaška kreditna banka" je seveda popolnoma italijanska banka, saj v njenem upravnem svetu ter nadzornem odboru ni nobenega Slovenca. Upravitelji Tržaške kreditne banke so torej zapravili denarni zavod, ki je nastal na osnovi londonskega sporazuma iz leta 1954 in je predstavljal vsaj delno odškodnino za škodo, ki jo je bil povzročil primorskim Slovencem fašizem.

BO MANJŠINI KORISTILO VSAJ NASTAJANJE NOVE EVROPE?

JANEZ POVŠE

Na pričetku novega leta je mogoče upati, da nam bo koristilo vsaj nastajanje nove Evrope. Upanje te vrste nikakor ni lahko uredniško, saj se ni težko spomniti, koliko prelomnih dogodkov se je pripetilo v zadnjih sedmih - osmih letih, pa se s svojo manjšinsko stvarnostjo in miselnostjo nismo takorekoč niti premaknili z mesta. Vzemimo najprej v pretres padec berlinskega zidu, ki je gotovo največji dogodek po drugi svetovni vojni. Dogodek velikanskih razsežnosti ni tolikanj pretresel manjšine v celoti, da bi pričela nujno preobrazbo. Potem prve demokratične povojne volitve v matični domovini Sloveniji. Spet dogodek velikanskih razsežnosti, ki je bil prvi veliki korak Slovenije na poti v osamosvojitvev in v pravila novega časa. Tudi ta dogodek ni prepričal celotne manjšine, da je treba njegovemu smislu prisluhniti in se povprašati, kaj to pomeni za posebne manjšinske razmere oziroma kaj bi bilo treba napraviti, da bi storili v svojem območju nekaj podobnega. Zatem vojna v nekdanji Jugoslaviji in slednjič razpad države, ki še dandanes z razmerami v Srbiji in tudi na Hrvaškem dokazuje, koliko nedemokratičnosti je vsebovala nekoč tako čislana država. Niti razpad Jugoslavije, ki je razpokala na meji med ideološkim centralizmom in novimi demokratičnimi, se ni manjšine dotaknil do tolikšne mere, da bi zase v celoti prepoznala nevarne pojave odločanja v ozkih krogih ter nepreglednost v številnih

bistvenih tekočih zadevah. Predvsem se je pokazalo, da se zdi utečeni manjšinski praksis najbolj tuje prav odprto in jasno upravljanje s sredstvi, kar je osnova vsakršne demokracije in uspešnega upravljanja v imenu vseh in vsakogar. To se je še posebej pokazalo ob tragičnem razpletu v Tržaški kreditni banki, kjer se je razkrilo, kako malo ljudi je pravzaprav vedelo za upravljanje s sredstvi in to za številna leta nazaj.

Kot rečeno, vsi našeti dogodki niso uspeli manjšino zaustaviti na njeni povojni poti oziroma jo preusmeriti v logiko novega časa. Žal je videti, da se bo logika novega časa oziroma demokratizacija uveljavila šele z velikanskimi izgubami, ki jih je utrpela celotna manjšina in za katere je upati, da se ne bodo še pomnožila. Zaradi tega je umestno, da obrnemo oči v nastajanje nove Evrope, ki je lepa priložnost, da se tudi mi pridružimo odgovarjajočim državam in narodnostim, ki bodo sestavljale novo skupnost. Toda tudi v odnosu na Evropo je nevarno čakati križem rok, kajti veliki integracijski procesi bodo manjše enote lahko bistveno prizadeli. Nenazadnje ta nevarnost obstaja celo za Republiko Slovenijo. Z drugimi besedami: bo manjšina postala v novi Evropi le del koridorja št. 5, ki bo od Barcelone do Kijeva tekkel tudi preko naših krajev? Bomo postali prehodno območje tega velikanskega odpiranja proti Vzhodu ali pa se nam bo posrečilo strniti svoje vrste in pozabiti na skorajda polstoletno razcepljenost? Upati je torej, da bo za nas vse nastajanje nove Evrope tista spodbuda, ki nas bo slednjič obrnila v nov čas in njegove zakonitosti. Ob vseh zamujenih priložnostih smo lahko "evropske" toliko bolj veseli.

LIMA / TALCI NA JAPONSKI AMBASADI

SVARILO ODRINJENIH

MIRO OPPELT

Dogajanje na daljnem japonskem veleposlaništvu v Limi predstavlja nadaljnje opozorilo pred breznom, ki se pogloblja med razvitim in nerazvitim svetom in v samih družbah razvitega sveta. Gverilci gibanja MRTA, ki se poimenuje po inkovskem princu Tupac Amaru, so na praznovanju rojstnega dne japonskega cesarja zasebni okrog šestu talcev. Večino so osvobodili, zadržujejo še okrog 80 talcev, predvsem Perujcev. Gverilsko gibanje zahteva osvoboditev oziroma izboljšanje neznosnih pogojev za ujete gverilce ali domnevne pristaše gverilkega gibanja v perujskih ječah. Marksistični gverilci, ki se navezujejo na ideologijo Che Guevare, se doslej niso pokazali tako okrutne kot drugo perujsko gverilsko gibanje - maoističnega izvora - Sendero Luminoso. Perujski predsednik Fujimori je

zmagal na volitvah s populističnim programom in premagal pisatelja Vargaso Llosa, ki se je bil predstavil z liberalnim načrtom. Postopoma pa se je Fujimori predal politiki gospodarske liberalizacije v skladu z navodili Mednarodnega denarnega sklada. Prav sedmerica industrijsko najbolj razvitih držav skuša sedaj tudi aktivno vplivati na rešitev napetega položaja. Svoje posredovanje ponuja kot osmi zunanji član tudi Rusija, kot da bi ne imela dovolj lastnih nerešenih problemov. Kot stalno opozarja papež Janez Pavel II., mora sodobni nebrzdani globalni kapitalizem najti pot za ublažitev vse večjega prepada med bogatimi in revnimi. Marksizem je propadel, ne pa pogoji, iz katerih je nastal. Tehnokratska kapitalistična birokratizacija sveta brez duše grozi samemu liberalizmu in demokraciji.

SERGIJ PAHOR NOVI PREDSEDNIK SSO

Novoizvoljeni izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je - v nadaljevanju prve seje, ki je bila 19. decembra v Trstu - izvolil nove organe. Po poglobljeni razpravi o novonastalem položaju v manjšini in mestu ter nalogah, ki čakajo SSO, je bil za predsednika izvoljen Sergij Pahor, novi pokrajinski predsedniki pa so Giorgio Banchig za Videm, Janez Povše za Gorico in Marij Maver za Trst. Mesto blagajnika bo še naprej pokrivala Francka Žgavec.

Izvršni odbor je tudi odločil, da bo 11. januarja zasedal novi svet SSO, organ, ki določa programske smernice organizacije.

S 1. STRANI

»UPANJE NE SME UMRETI«

Še vedno se namreč najde tisti, ki trdi ali pa se samo dela, da verjame v to, da je danes možno biti neopredeljen, nepristranski, in nadaljuje z neverjetno kulturo »nepristranskega pogleda, čiste objektivnosti« na svet. V bistvu pa vsaka informacija spremeni stvarnost. Informacija je protagonist in obenem odgovorna za predstavljane in pospeševanje vzorcev življenja, prepričan, kolektivnih občutij, in to tudi v primeru, da deluje v stanju zmešnjave ali zablode, v strahu, besu ali v brezbriznosti, vdanosti v usodo ali pa maščevalno.

Upajmo, da se bomo teh misli v bodoče vsi zavedali. Pri Novem glasu se bomo vsak teden trudili, da bi postajal naš tednik vedno boljši, bližji bralcem in vedno v službi slovenskega človeka v zamejstvu.

Vsem sodelavcem se zahvaljujemo za sodelovanje v lanskem letu in jih vabimo, naj z nami pripravljajo naš tednik tudi v prihodnosti. Vsem našim bralcem, prijateljem in vsem ljudem dobre volje želi v novem letu uredništvo Novega glasa obilo božjega blagoslova, veliko zdravja in veliko dobrega! Ostanite z nami tudi v letu 1997!

S 1. STRANI

»SLOVENIJA NAJ BO...«

Ob tem pa lahko ugotovimo, da se je slovenski človek vsem trem uprl in izbojeval svobodo. Še pomembnejše in predvsem razlog za optimizem pa je spoznanje, da so njegovi sinovi in vnuki, ne glede na različna ideološka, svetovnonazorska in politična prepričanja tako na plebiscitu kot v osamosvojitveni vojni za Slovenijo enotno nastopili in izkazali enotno državotvorno voljo.

"Slovenija ima dolgo evropsko tradicijo, bogate izkušnje sobivanja v večnarodnostnih skupnostih z različnimi kulturami in družbenimi sistemi. Skozi stoletja smo Slovenci imeli veliko priložnosti doživljati in danes znamo dobro opredeliti, kaj je naš razvoj vzpodbujalo, kaj zaviralo, kaj nam je pomagalo naprej in kaj nas je kot narod najhuje prizadelo. Sedaj, ko imamo lastno suvereno državo, stojimo pred odgovorno nalogo, da jasno zgradimo svojo nacionalno vizijo in v njej zaščitimo bistvene značilnosti naše istovetnosti. Elementi slovenske identitete, ki jo želimo ohranjati tudi za naslednje rodove, so slični evropskim izkušnjam - osrednjo vlogo imajo slovenski jezik, literatura in kultura v najširšem smislu ter navade in tradicije naše skupnosti, ki jih želimo ohranjati. In to se ne meri v dolarjih, markah

ali dolarjih; imajo vrednost, kakršno jim bomo postavili sami. In le, če jim bomo Slovenci kot narod dali res visoko vrednost, jih bomo ohranjali tudi generacijam, ki prihajajo."

"Posebno mesto pripada tudi državljanji in znotraj nje domovinski vzgoji, ki izhaja iz določenega vrednostnega sistema. Za civilizacijski in kulturni krog, ki mu pripada Slovenija, se vrednostni sistem inspirira v krščanstvu in evropskosti."

"Nekdo je dejal, da je svoboda kot seme, iz katerega lahko zraste plevel ali čudovita roža. Slovenija slovi kot zelo lepa dežela in zato verjamem, da jo bomo z vso ljubeznijo, modrostjo in odgovornostjo znali in zmogli ohranjati tudi za naslednje rodove."

VOŠČILO GENERALNEGA KONZULATA RS

Od generalnega konzulata Republike Slovenije v Trstu smo prejeli sledeče poročilo z voščilom:

Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu bo sredstva, ki bi jih sicer namenil voščilnicam, letos namenil Dvojezičnemu šolskemu centru v Špetru. Zato po tej poti voščili vsem Slovenkam in Slovencem, ki živijo v Italiji, miren in vesel Božič ter srečno in uspešno Novo leto.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

INTERVJU / MARTIN BRECELJ

MANJŠINSKE PRAVICE NAJ SE NE PODREJAJO IDEOLOŠKIM GLEDANJEM

IVAN ŽERJAL

Slovenska skupnost bo v letošnjem februarju imela redni deželni kongres. Še prej bodo sekcijski in pokrajinski kongresa. Šlo bo za pomembne dogodke v političnem življenju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Slovenska skupnost je namreč edina slovenska politična stranka in je tudi v nelahkih časih bila dejansko barometer slovenske narodne zavesti v zamejstvu. Deželnega tajnika Martina Breclja smo zaprosili za pogovor, na katerega je rad pristal.

Kaj pomeni leto 1996 v zgodovini Slovencev v Italiji?

Leto 1996 bo prav gotovo zapisano v naših analih kot prelomno, kot konec nekega obdobja in začetek novega. Njegov pomen za Slovence v Italiji bi lahko primerjali s pomenom, ki ga ima leto 1989 za Evropo. V letu, ki se je pravkar izteklo, smo namreč doživeli zlom tistega sistema, ki je pri nas nastal v senci bivše Jugoslavije, torej v političnih razmerah, kakršne so veljale v Evropi do leta 1989. Lahko bi tudi rekli, da se je šele lani pri nas dokončno zrušila Jugoslavija. Res je, da sistem, ki je propadel, ni zajemal celotne naše stvarnosti; gotovo pa je odigral bistveno vlogo v življenju naše skupnosti.

Slovinci bomo še v prihodnjih letih močno občutili posledice gospodarskega zloma, ki je prizadel vso manjšino...

Brez dvoma. Ta zlom konkretno pomeni izgubo doslej za našo narodno skupnost največje banke, zaprtje velikega števila podjetij, zlasti tistih, ki so sestavljala t.i. sistem družbenega gospodarstva. Vse to utegne tudi pospešiti asimilacijo. Upati je, da se ne bo ob tem zlomu pri nas zgodilo to, kar se je zgodilo po letu 1948, ko je zaradi travmatičnega dogodka (kominforma) prišlo do poitalijančenja precejšnjega dela našega prebivalstva.

V današnjem položaju se mi zdi posebno nevarno govoriti o multikulturalnosti, o tem, da pravzaprav ni tako pomembno, kaj kdo je z narodnostnega vidika, ali pa ne podelati važnosti narodnostni identiteti, kot se, žal, dogaja. Mislim, da bi morali sedaj povedati našim ljudem, da imamo Slovenci v Italiji pravico in vsaj v nekem oziru tudi dolžnost, da smo Slovenci.

Z gospodarskim zlomom Tržaške kreditne banke je pozvana usoda številnih kulturnih in prosvetnih domov ter stavb, ki so za Slovence v Italiji zgodovinskega pomena. Katere strategije je treba po vašem zažrtati, da se reši vsaj tisto, kar se še rešiti da?

SSk je v zadnjih mesecih in tednih - zlasti po krizi TKB - večkrat

predlagala, da je treba pregledati celotno t.i. družbeno imovino, kolikor je je pač ostalo, in jo postaviti na nove, zdrave temelje. To tudi zato, da ne bi prihajalo do diskriminacij znotraj manjšine. Predlagali smo, naj bi to opravila komisija, ki bi jo sestavljali ugledni in neoporečni predstavniki obeh glavnih duš slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in tudi predstavniki iz matične Slovenije. Žal moram ugotoviti, da naš predlog doslej ni našel na ugoden sprejem. Marsikdo se obnaša skoraj tako, da bi raje videl, da bi se vse uničilo, kot da bi to skupno imovino neke uredili na tak način, da bi dejansko bila celotna manjšina pri tem na pošten način soudeležena.

Zlom TKB je nekako odtegnil pozornost naših ljudi od drugih pomembnih političnih dogodkov. Na Tržaškem smo med drugim po treh letih komisarske uprave volili za obnovo pokrajinskega sveta, in to prvič s porazdelitvijo volilnih okrožij, kot je predvidena v vsedravnem zakonu. Kako ocenjujete izid teh volitev?

Z izidom volitev ne moremo biti zadovoljni. Zmagala je namreč nacionalistična desnica, in to bodisi na tržaških pokrajinskih volitvah kot na občinskih volitvah v Miljah. Upajmo, da to ne bo predstavljalo začetka novega trenda v naših krajevnih političnih razmerah, v katerih smo doslej beležili v glavnem to, da so bile krajevne uprave v rokah političnih sil in ljudi, ki so bili in so kolikor toliko odprti do slovenske manjšine. Če se bo ta trend nadaljeval, bi znal imeti izredno negativne posledice ne samo za slovensko manjšino, ampak za celotno tukajšnjo stvarnost, saj nacionalistična desnica prav gotovo ne more zagotavljati Trstu resnične prihodnosti, spravlja ga v nevarnost neke dokončne smrti.

Glede slovenske manjšine kot take pa bi rad podčrtal neko pozitivno noto: kljub porazu levsredinske koalicije, ki smo jo Slovenci v glavnem podprli, smo vendarle

uspeli izvoliti v pokrajinski svet štiri slovenske svetovalce, medtem ko je bil na prejšnjih pokrajinskih volitvah izvoljen samo en Slovenec. To dejstvo je treba gotovo pripisati tudi novi porazdelitvi volilnih okrožij, ki ga je dosegla SSK prav s svojim prizivom na Deželno upravno sodišče.

Čeprav ima SSK največjo zaslugo, da se je krivica v zvezi s porazdelitvijo volilnih okrožij popravila, na volitvah ni imela tistega uspeha, ki si ga je morda pričakovala. Zakaj?

SSK je nastopila v izredno težkih razmerah. Najprej moramo zabeležiti težave, ki so bile pravzaprav skupne vsem listam na teh volitvah. To je očitno prišlo do izraza v izredno nizki volilni udeležbi. Potem je SSK tudi delila tiste težave, značilne zlasti za levsredinsko zavezništvo, ki je na teh volitvah bilo poraženo in se je izkazalo kot šibko. Poleg tega smo nastopili na skupni listi brez našega znaka. Te volitve so potekale v času, ki je bil izredno težak za slovensko manjšino, v kateri so se tudi razvnele izredno ostre polemje o okrog zloma TKB in odgovornosti zanj. V tem kontekstu moramo tudi zabeležiti, da SSK ni uživala naklonjenosti slovenskega dnevnika. Ni čudno torej, če je bil volilni uspeh tak, kakršen je bil.

Vsekakor pa bi želel podčrtati, da je Slovenski skupnosti kljub vsemu vendar uspelo izvoliti svojega predstavnika v pokrajinski svet, kar ji na prejšnjih volitvah ni uspelo. Marsikdo nam je tudi čestital, da zmoremo obdržati jedro svojih volivcev, kljub temu da se od volitev do volitev predstavljamo z različnimi simboli in znaki. K temu moramo tudi pristaviti dejstvo, da je SSK izvolila tudi edinega slovenskega predstavnika v miljski občinski svet. Ti dejstvi govorita o tem, da smo na teh volitvah v resnici doživeli neki uspeh.

Temeljna vprašanja naše manjšine ostajajo še vedno nerazrešena. Tako npr. še vedno nimamo zaščitnega zakona, ki bi pravno uredil naš položaj. Kaj se dogaja na tem področju?

Na zadnjih parlamentarnih volitvah aprila 1996 je glavnina Slovencev v Italiji podprla levsredinsko koalicijo; zato je tudi naravno, da smo pričakovali in pričakujemo od sedanjih volitev, da se loti tudi naših dolgotrajnih in perečih problemov. Žal smo doslej zabeležili marsikatero razočaranje. Tako so se npr. nadaljevale težave na šolskem področju; zelo nas je zabolelo, kako se je minister za šolstvo Berlinguer izrekel o možnosti, da bi naša glasbena šola dobila status državnega konservatorija.

Tudi v primeru TKB so se po našem mnenju oblasti izkazale kot nenaklonjene do manjšine, saj smo še danes prepričani, da bi bila sanacija banke možna. Če do tega ni prišlo, je to predvsem zaradi neke politične volje. Vlada tudi ni pred-

stavila svojega osnutka zakona za globalno zaščito. Zato s to vlado ne moremo biti zadovoljni. To smo izrecno izrazili tudi predsedniku vlade Prodiu in podpredsedniku Veltroniju. Vseeno upam, da to ni vse, kar bo ta vlada pokazala do naše manjšine. Upam, da se bo v prihodnosti resno lotila naših vprašanj in da bo pokazala nekaj tiste odprtosti, ki jo je pokazala v odnosih z Republiko Slovenijo.

Mi smo pravzaprav priča neke mu protislovju: v trenutku, ko se je Italija odločila za bolj odprto politiko do Slovenije in vzhodnih sosedov, milo rečeno zanemarija slovensko manjšino v Italiji, ki pa je vendarle dejavnik, ki ga ni mogoče spregledati na področju odnosov s sosedi.

SSk je že pred časom predlagala oblikovanje skupnega predstavništva Slovencev v Italiji na novih temeljih. Veliko se je govorilo - oz. se govori - o t.i. Narodnem svetu in o demokratičnih volitvah znotraj manjšine. K temu se sedaj nagibajo tudi komponente, ki so bile do nedavnega nasprotne taki rešitvi. Kakšno je danes stališče SSK?

Dejansko se ta ideja, ki smo jo večkrat predlagali, brez dvoma širi. Mi smo tudi v tem dramatičnem trenutku za manjšino ponovili ta svoj predlog in seveda tudi podčrtali, kaj to pomeni. To predpostavlja namreč, da se vsi Slovenci odločimo, da se politično združimo na narodnostni osnovi in na osnovi načel in metod demokracije. Moram povedati, da nismo zadovoljni z odzivi pri drugih komponentah. Mislim predvsem na Slovence pri Demokratični stranki levice, a tudi pri Stranki komunistične prenovitve. Pri le-teh smo v zadnjem času zabeležili neko novo poudarjanje parole *multikulturalnost*, in to na način, ki gre očitno proti temu, da bi se Slovenci združevali na narodnostni osnovi. Mislim, da je tu še neki voz, ki ga moramo Slovenci v Italiji razrešiti. Ta voz se z našo usodo vleče vse od fašizma, ko je prišlo po mojem mnenju do nekega nepravilnega gledanja na narodnost, do podrejanja narodnosti ideološkemu principu. Upam, da bomo v tem obdobju ta voz končno rešili, in sicer tako, da bomo res znali spoštovati to, kar je naša narodnostna identiteta na vseh področjih: kulturnem, gospodarskem in političnem.

Temeljna točka Vaše politike ostaja tudi zahteva po zajamčenem zastopstvu manjšin v izvoljenih telesih...

Prav gotovo. Tudi v mednarodnih listinah o manjšinah politična zastopnost v izvoljenih telesih velja kot ena izmed temeljnih pravic narodnostnih manjšin. Nekatere manjšine si to zastopstvo lahko izvolijo z lastnimi silami (npr. Nemci na Južnem Tirolskem). Naša specifičnost je taka, da živimo raztreseni vzdolž slovensko-italijanske meje in smo večina samo na krajevni ravni v nekaterih občinah. Nismo večina v nobeni pokrajini, kaj šele v deželi! Prav zaradi tega imamo težave z zastopnostjo v izvoljenih telesih. Zato mislimo, da je treba poiskati posebne mehanizme, ki bodo zagotavljali pravico do zastopnosti. Zgledov, na katere bi se lahko oprli, je ničkoliko, začeni s tistim, ki ga daje Republika Slovenija.

Upam, da bomo uspeli stvari premakniti v to smer tudi pri nas. Imamo nekaj pozitivnih znakov zlasti za deželni svet, ki je junija lani odobril predlog za spremembo statuta Furlanije-Juljske krajine na tak način, da bi bila v njem predvidena minimalna zajamčena zastopnost slovenske manjšine. Žal moramo podčrtati, da imamo težave pravzaprav že v vrstah same manjšine, kajti po našem mnenju niso vse komponente zavzele pravih stališča. Zlasti Slovenci pri DSL, a tudi drugod, gledajo ideološko tudi na ta problem. Tu se ponovno podreja jasna manjšinska pravica ideološkemu gledanju, kot je npr. po mojem mnenju površne multikulturalnosti, zaradi katere bi Slovenci ne smeli zahtevati svojih predstavnikov v izvoljenih telesih, češ da bi to pomenilo nekakšno izolacijo manjšine. Mislim, da je tako gledanje zgrešeno in ni v skladu s tem, kar je uveljavljeno tudi na mednarodnem področju v zvezi s pravicami manjšin. Upam, da bomo Slovenci v Italiji razčistili tudi to vprašanje.

Bliža se deželni kongres SSK. Kako se pripravljate na ta pomembni dogodek?

Dejansko nas dogajanje na političnem prizorišču tako zaposluje, da nismo utegnili imeti kakih specifičnih priprav na kongrese. Imamo programsko platformo, ki smo jo objavili ob 20-letnici naše deželne organiziranosti decembra 1995. To ostaja naša programska osnova tudi za te kongrese, ki se bodo vrstili najprej na krajevni, sekcijski ravni, potem na pokrajinski, konec februarja pa na deželni.

Mislim, da se vse bolj izkazuje, kako zna biti SSK dragoceno sredstvo, ki je na razpolago celotni manjšini; naša stranka je pravzaprav ena redkih struktur, ki so preživele izredno razburkano obdobje, ki je delno za nami, in je ohranila svojo integriteto. S tem je pokazala, da je sposobna živeti, da ima trdno hrbtnico in je torej lahko še naprej učinkovito sredstvo, ki ga imamo Slovenci v Italiji na razpolago za uveljavljanje svojih pravic in interesov, seveda v širši viziji demokratičnega razvoja celotne stvarnosti, katere del smo. Mislim, da bomo v kongresnem obdobju to posebno izpostavili. Zato bomo tudi povabili čim širši krog ljudi, da bi dejansko znali vsi ceniti to, kar je vredno, da cenimo. Zato upam, da bodo kongresi vsekakor kongresi odprtih vrat, na katere vabimo k sodelovanju vse pripadnike naše manjšine. Prepričan sem, da bodo pomembni tudi za prihodnji razvoj celotne manjšine.

Kako bi se lahko glasilo voščilo SSK Slovincem v Italiji v letu 1997?

Slovinci v Italiji stopamo v leto 1997 prav gotovo bolj siromašni, kot smo bili v preteklosti. Ob tem se moramo zavedati, da nam nihče ne more vzeti nečesa: to so zlasti vrednote, ki jih imamo kot posamezniki in skupnost. Želim si, da bi se v letu, ki je pred nami, zavedali bogastva, ki ga predstavljajo vrednote, in bi tudi sami prepoznali, katere so tiste stvari, ki so za nas kot posameznike in kot skupnost resnično vredne. Za te se moramo zavzemati na različnih področjih in še posebej v politiki.

JANEZ PAVEL II. SVARI

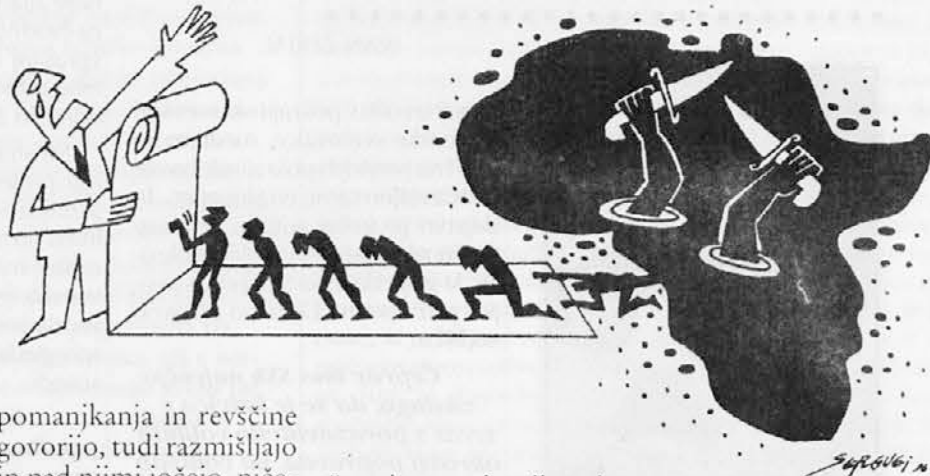
»MOGOČNEŽI RAZMIŠLJAJO, LAKOTA PA UBIJA!«

DANIJEL DEVETAK

V času, ko v svojem la-
godnem življenju pred
mizo, polno dobrot, spre-
govorimo besede "daj
nam danes naš vsakdanji
kruh," ne da bi sploh po-
trebovali kruha, umrejo
od lakote štirje otroci; v
teh nekaj sekundah bru-
talno zapuščajo svet štiri
izsušena in izžeta življe-
nja, na da bi sploh kdo
jokal za njimi, ne da bi
kdo kaj naredil zanje...

Nekaj dni pred Boži-
čem se je papež Janez Pa-
vel II. srečal s kardinali,
prelati in drugimi visoki-
mi dostojanstveniki rim-
ske cerkvene hierarhije,
da bi jim - kot običajno
pred božičnimi prazniki
- spregovoril o stanju
Cerkve. Toda besed o
Cerkvi skoraj ni bilo!
Nepričakovano je sveti
oče izrekel s sebi lastno
gorečnostjo močne besede

de v bran najrevnejših,
zadnjih - lačnih, tistih, ki
trkajo na vest zahodnja-
kov in njihovih deklaracij.
Njegove ostre misli
so bile uperjene pred-
vsem proti ekonomijam
in politikam, ki zaradi
interesov maloštevilnih
bogatih rušijo načelo so-
lidarnosti. Prav pomanj-
kanje te osnovne vredno-
te namreč vodi do tega,
da sta svet bogatih in svet
revnih vedno bolj odda-
ljena, da ni mostov med
njima... Papeževe besede
so se zgrudile kot težki
kamni na tiste vplivne
družbene sloje in osebe,
ki o svetovnih problemih

pomanjkanja in revščine
govorijo, tudi razmišljajo
in nad njimi jočejo, ničesar
pa ne ukrenejo, med-
tem ko milijoni ljudi trpi-
jo zaradi lakote.

"Medtem ko medna-
rodna skupnost razmišlja
in razpravlja na dolgo in
široko," je rekel, "v mno-
gih krajih sveta možje,

žene in otroci trpijo neiz-
rekljive muke. Vsak dan
smo priče grozljivim pri-
zorom, ko ljudje in celi
narodi padajo na kolena
pred revščino, ki je v dia-
metralnem nasprotju s
potrošništvom razko-
šnih dežel." Ali je možno,

se sprašuje sveti oče, da
na pragu tretjega tisočlet-
ja ena oseba na pet še ve-
dno trpi zaradi lakote ali
podhranjenosti? Nujno
je, da se bogatejše države
odločno opredelijo za so-

lidarnost in se resno za-
vzamejo za gospodarske
osnove, ki temeljijo na
družbeni pomoči.

Janez Pavel II. seveda
ni mogel mimo stanja v
balkanskih državah, kjer
se kljub napetostim le i-
šče mirna rešitev vsega
gorja, ki je prizadelo kraje
in ljudi bivše Jugoslavije;
ni mogel niti mimo trage-
dij divje lakote in krvavih
genocidov velikanskih
razsežnosti, ki prizade-
vajo ljudstva srednje Af-
rike.

Po tem glavnem delu
govora je sveti oče po-
udaril, kako je pomem-
bno, da Cerkev v priča-
kovanju na veliki jubilej
leta 2000 zopet zadira z
obema deloma pljuč - z
vzhodno pravoslavno in
zahodno katoliško Cer-
kvijo. Treba je premostiti
ovire, ki so se nabrale v
stoletjih, in bratsko stopi-
ti na isto pot.

IZ PAPEŽEVE NOVOLETNE POSLANICE

»PONUDI ODPUŠČANJE IN DOBIŠ MIR!«

KAZIMIR HUMAR

Tudi letošnji prvi dan leta
je sveti oče želel, da bi se
obhajal kot dan miru. V ta
namen je objavil posebno
poslanico, ki nosi naslov *Po-
nudi odpuščanje in dobiš
mir*.

Prvi pogoj za mir med
ljudmi je ta, da si znajo od-
puščati. Ponujeno in spre-
jeto odpuščanje je nujen po-
gaj za pot k resničnemu in
stalnemu miru. "Zavedam
se," piše sveti oče, "kako je
odpuščanje na videz na-
sprotno človeškemu gleda-
nju. Toda odpuščanje se
navdihuje pri Bogu, ki ljubi
slehernega človeka, sleherni
narod in vso človeško dru-
žbo."

Ne smemo biti pesimisti.
Zato moramo videti tudi
mного dobrega v sedanjem
svetu, pa naj gre za tehnični
in znanstveni napredek, ki
je ljudem olajšal življenje, ali
za številne dobrodelne po-
bude na vseh področjih živ-
ljenja. Toda temu nasproti
stoji miselnost, prežeta z
materializmom, ki išče le
dobiček in oblast, prezira
človeško življenje, pa naj
gre za komaj spočeto življe-
nje ali za t.i. "sladko smrt",
evtanazijo, za smrt bolnih,
osamelih in od vseh pozab-
ljenih ljudi.

Tudi spomini na prete-
klost otežujejo pripravlje-
nost za odpuščanje. Koliko

hudega, koliko krivic do po-
sameznikov ali celih narod-
ov! In vendar ne smemo
ostati sužnji preteklosti!
Nujno je, da tako posame-
zniki kot narodi "očistimo
zgodovinski spomin". Ne
gre za pozabo preteklosti,
temveč za to, da skušamo
preteklost brati z novimi, o-
čiščenimi očmi, da skušamo
razumeti tudi druge brez
predsodkov in skušamo po-
iskati celotno zgodovinsko
resnico. K temu presejanju
preteklosti morejo veliko

doprinesiti verstva, ki naj dvi-
gajo svoj glas proti vojni in
vsakemu sovraštvu, čeprav
je to včasih nevarno.

Sveti oče omenja v posla-
nici še razne mednarodne
ustanove, ki si prav tako pri-
zadevajo za mir.

RESNICA IN PRAVICA

Sprava, odpuščanje v naj-
višji možni obliki, je dejanje
brezpogojne ljubezni. Toda
prav ta ima dva pogoja: Res-
nico in Pravico. Človek
mora najprej iskati resnico
v vseh njenih razsežnostih,
brez podkupovanja in laži.
Učimo se pri Jezusu, ki je
dejal: "Jaz sem Resnica."
Drugi pogoj je pravica. Stor-
jeno krivico je treba priznati
in jo popraviti, kolikor je to
mogoče. Nekatere vlade so
v tem pogledu proglasile
amnestijo za storjene krivi-
ce, in to prav z namenom,
da bi ljudje raje gledali na-
prej, v prihodnost, in skrbeli
za medsebojno mirno živ-
ljenje. Pravica ima svoje te-
melje v božjih zapovedih, to
je v Bogu, ki je ljubezen in
usmiljenje. Tako pojmovana
pravica se ne zaustavlja pri
medsebojnih odnosih, tem-
več išče obnovitev odnosa
do Boga in s tem do bližnje-
ga in samega sebe. "Odpu-
ščanje ne pomeni, da se
zmanjšuje ali odpravlja za-
hleva po zadoščenju pravi-
ce, kar je ravno naloga pra-
vičnosti!"

JEZUS KRISTUS NAŠA SPRAVA

Veren človek ve, da sprava
prihaja od Boga, da nas je
ravno Jezus Kristus kot Bog
Človek spraval z Bogom, ko
je za naše grehe trpel in umrl.
To spravo, to odpuščanje o-
znanja Kristusova Cerkev že
dva tisoč let. Ko se ta priprav-
lja na obhajanje tretjega ti-
sočletja, poziva sveti oče vse
krščanske Cerkve k medse-
bojni spravi in odpuščanju.

OBISKOVANJE BOLNIKOV

V prazničnih dneh, ki so
zdaj že za nami, smo se spo-
mnili tudi naših bolnikov
(ali pa bi se morali nanje spo-
mniti!). Prav je, da se na bol-
nike in starejše, osamljene
ljudi večkrat spominjamo in
jih tudi obiskujemo, saj je to
lepo krščansko opravilo in
tudi delo usmiljenja.

Do starejših ljudi mora-
mo čutiti spoštovanje in lep
odnos do njih. Potrebni so
našega nasmeha, naših skrbi
in tudi našega časa. Živimo
hitro in naglica nam ne do-
pušča, da bi se spominjali
na ljudi, ki so sami, bolni.

Trpljenje in bolezen pa
sta del našega življenja. Zal-
pa naša družba jemlje tudi
starost kot bolezen. To je do
starih ljudi žaljivo in neod-
govorno. Ni namreč rečeno,
da bomo tudi mi čakali
stara leta. Tudi zato je prav,
da starejše ljudi sprejema-
mo in jim njihovo starost de-
lamo lepšo!

ADVENTNI KONCERT V ŠTANDREŽU

Župnija sv. Andreja apo-
stola je le nekaj dni pred Bo-
žičem, v soboto, 21. decem-
bra, s prireditvijo izvrstnega
adventnega koncerta na pri-
meren način poustvarila ad-
ventno vzdušje v pričakova-
nju na skrivnost Božiča.

V štandreški cerkvi sta
zvečer nastopila z adventni-
mi in Marijinimi pesmimi lju-
bljanska pevka zbor Anton
Foerster in zbor ljubljanske
stolnice sv. Nikolaja v komor-
ni zasedbi pod mojstrskim
vodstvom Jožeta Trošta. Zna-
menitega zbor Anton Foer-
ster, ki ima za sabo več kot
dvajsetletno zgodovino, pol-
no uspehov, ni treba posebej
predstavljati, saj je že prejel
številna odličja in priznanja
na številnih narodnih in med-
narodnih nastopih. Njegov
zadnji podvig je bil ob vseslo-
venskem romanju v Rimu, ko
je nastopil med avdienco pri
papežu Janezu Pavlu II. 14.
decembra in zvečer istega
dne na svečanem koncertu v
cerkvi sv. Ignacija v središču
Rima.

Prav Marijine in adventne
pesmi so v slovenski cerkve-
ni zakladnici najlepše in slo-

venski duši še najbližje; tudi
zato je nudil koncert v Štan-
drežu pravi užitek za poslu-
šalce. Pevci so z izrednim za-
gonom in tenkočutnostjo ni-
zali glasbene bisere naših slo-
venskih avtorjev (A. Hribar,
M. Železnik, L. Bratuž, B.
Šček, A. Jobst, M. Tomc, S.
Premrl, L. Mav). Koncert sta
 uvedli in sklenili dve skladbi
a cappella dirigenta Jožeta
Trošta: če je prva govorila še
o pričakovanju in temi, je za-
ključna že mogočno napove-
dovala bližnji Kristusov pri-
hod. Vrhunsko petje je krasilo
resno in spokojno - advent-
no - vzdušje brez ploskanja
in z nizkimi lučmi; v tako me-
dli svetlobi so podobe Toneta
Kralja na stenah štandreške
cerkve še bolj izstopale in va-
bile, da bi se prisotni pomu-
dili med njimi. Med eno in
drugo pesmijo sta mlada žu-
pljana brala odlomke iz Sve-
tega pisma, vsebina le-teh je
odmevala v poslušalcih med
koncertom.

Bil je to večer, ko smo se
lahko napajali ob svetih besed-
dah, pod svetimi podobami,
ob poslušanju svete glasbe.

KNJIŽNE NOVOSTI

TRI BOŽIČNE SLIKANICE ZA NAŠE OTROKE

JURIJ PALJK

Zadnja leta izdajajo slovenske knjižne založbe ob prazničnih dneh Božiča in Novega leta tudi kakšno knjigo, ki je namenjena mlajšim bralcem.

Tako v teh dneh lahko že kupimo dve novi knjigi Mohorjeve družbe iz Celja, ki je izdala dve slikanici večjega formata za otroke. Obe je z izredno tankočutnostjo in lepimi barvami ilustriral japonski umetnik Masahiro Kasuya.

NEKOČ DAVNO V BETLEHEMU

Prvi slikanici izjemno lepih podob je naslov *Nekoč davno v Betlehemu*. Gre za pripoved o tem, kako gresta sveti Jožef in Marija v Betlehem, kjer Marija povije Jezusa. Originalno besedilo je napisal Takeshi Sakuma, iz nemščine pa ga je za slovensko izdajo prevedel Janez Jeromen. To je slikanica o božični noči in božični skrivnosti, saj otrokom - in ne samo njim - na preprost način govori o tem, kako dolgo sta sveti Jožef in Marija iskala prenočišče, v katerem se je končno Jezušček rodil. Bistvo slikanice seveda ni v besedilu samem, ki je kratko, vsem dostopno in jedrnat, ampak v slikah Masahira Kasuye, ki je izvrsten ilustrator, saj mu s pomočjo velikih barvnih ploskev uspe ustvariti občutja, ki jih lahko daje samo božična skrivnost. Japonski slikar namreč podoba svete družine samo simbolično nakaže, sporočilo njegove slike je v celotni slikovni podobi; prav tu prihajajo do izraza nežne barve, ki jih slikar uporablja. To je izvrstno darilo za male in večje bralce, ki imajo v sebi še nekaj prostora za pristna doživetja in tudi sposobnost čudenja ob božični skrivnosti.

ČEVJARJEVE SANJE

Druga lepa slikanica nosi naslov *Čevljarjeve sanje*. To je znana ruska pravljica o starem čevljarju Martinu. Pravljico je v originalu napisala Yoko Watari, za slovenski prevod je poskrbel Janez Jeromen, naslikal pa jo je spet Masahiro Kasuya, ki se je tudi tokrat izkazal kot izvrsten poznavalec otroške duše. Pripovedka o starem čevljarju Martinu, ki v zasneženi Rusiji krpa stare čevlje in zvečer bere Sveto pismo, je najbrž znana vsakomur. Če pa ni, povejmo, da nekega večera Martin zaspil nad Svetim pismom in sanja o tem, kako ga bo naslednjega dne obiskal sam Jezus. Tega dne čevljar Martin pričakuje Jezusov obisk, a Jezusa ni in ni; namesto njega povabi na toplo starega moža in ga pogosti z vročim čajem, pomaga materi z otrokom in malemu fantku, ki bi rad jabolko, a nima denarja zanj. Zvečer žalosten zaspil, ker Jezusa k njemu ni bilo na obisk. V sanjah se mu prikaže Jezus in mu pove, da ga je obiskal v podobah starega moža, matere z otrokom in malega fantiča. Stari Martin razume Jezusove besede

"Karkoli ste storili enemu izmed teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili" in je najsrečnejši človek na svetu. Odveč so besede, da je slikanica izredno lepa.

VRVEŽ V BETLEHEMU

Koprski mesečnik Ognjišče pa je v teh dneh poslal na knjižne police slikanico z naslovom *Vrvež v Betlehemu*. Popolnoma drugačna je, saj je moderna in na sodoben način govori malčkom o božičnem dogodku. Na vseh straneh so tudi posebna okenca, ki jih mali bralec odpira in pod njimi najde informacije o življenju v takratnem Betlehemu. Ker je vsa slikanica polna ljudi in živali, bo za malčke zanimiva že v tem, da bodo sami poiskali sveto družino. Slikanica se seveda konča s Kristusovim rojstvom v betlehemskem hlevu. Pritegnila bo gotovo otroke, zvedavo pa bodo vanjo gledali tudi starejši in bolj izkušeni bralci. Originalno besedilo za *Vrvež v Betlehemu* je prispeval Muff Singer, poslovenil ga je Silvester Čuk, za ilustracije pa je poskrbela Lynn Adams.

Ob prazničnih dneh, ki jih sedaj preživljamo, so te tri slikanice kot nalašč za naše otroke. Poleg tega, da so izredno lepe, bodo naše malčke tudi uvajale v prelepi svet knjige, katerega posebno mladi žal vedno manj poznajo.

IZ MISIJONOV

BOŽIČNI PRAZNIKI V AFRIKI

Dragi prijatelji! Ko se oziram na letošnje leto, ki se bo kmalu končalo, ugotavljam, da ni bilo bistveno drugačno od ostalih, ki sem jih preživel v Afriki. Naša nova župnija je v šestih letih dobila svojo podobo; vsaj zunanji okvir je dan in v njem skušamo organizirati župnijsko delo in razvijati versko življenje. Zg. Kosmačem skušava po svojih močeh obiskovati 92 krščanskih skupnosti naše razmeroma obsežne župnije, kjer je treba največkrat voziti po razmočenih in razdrapanih cestah. Srečanje s kristjani in katehumeni, poučevanje, spodbudne besede (posebej odgovornim), delitev zakramentov: to je naše glavno opravilo. O uspehih je težko govoriti. Zdi se, da ljudje počasi le začenjajo drugače razmišljati in gledati na krščansko življenje in na življenje sploh. Zame veliko pomeni, da so ljudje dojeli, kako velik pomen ima za življenje šola, saj pošiljajo vedno več otrok v šolo. Postavlja pa se vprašanje prostora. Skoraj povsod imajo v osnovnih šolah nad 50 učencev, ponekod tudi nad sto. Kaj lahko učitelj v takem položaju napravi, je drugo vprašanje. Zdi se tudi, da se ljudje vedno bolj zavedajo, da je njihova prihodnost odvisna od njih samih in da ne morejo pričakovati čudežnih rešitev od drugod. Seveda eno je svitanje zavesti, drugo pa prehod k dejanjem.

Nerodno je, da prihaja vedno več raznih verstev, ki prinašajo drugačne poglede na življenje in prek katerih odgovorni zlahka izkoriščajo naivnost preprostih ljudi. To je ena velikih nevarnosti, ki pretijo temu delu sveta.

Poleg pastoralnega dela se nekoliko ukvarjamo tudi z gradnjami. V dveh letih smo zgradili novo katoliško šolo s sedmimi razredi, kjer je trenutno nad 500 učencev; seveda gre le za neometane zidove in streho. Morali bi nadaljevati. V gradnji imamo tudi nekaj cerkva. Vse to je treba nadzorovati in voditi, da bi bilo vsaj približno čemu podobno. Seveda je v našem življenju, kot v življenju vsakega človeka, še veliko "najrazličnejšega drobiža", tako da je naš čas kar zapolnjen.

Sicer se pa glede afriškega življenja kar strinjam s tistim misijonarjem, ki je nekeje zapisal približno takole: "Tu so lepi kraji, kjer je prijetno živeti, če človek odmisli ubijajočo tropsko vročino, komarje in drugo pikajočo golanzen, malarijo in druge zajedavske bolezni, izurjene tatove in prefinjene goljufe, ljudi s čudovitimi, a redkokdaj izpolnjenimi obljubami." Tudi z vsem tem smo kar lepo postreženi.

Božično sporočilo, ki prihaja k nam, pa nam pravi, da tudi v ta svet vstopa Bog in ga odrešuje. Mi naj bi bili tisti, ki bi vsaj poskušali nekoliko odpreti vrata, skozi katera vstopa odrešujoči Bog v afriški svet. Pri tem nikoli ne pozabimo, da ste tudi vi naši in predvsem božji sodelavci po svojih darovih in predvsem po svojih molitvah. Za to najlepša hvala!

- MIS. IVAN BAJEC, 28.11.1996, MÉAGUI

POZDRAV IZ GOVE

Lep pozdrav iz naše lepe, tople in zelene Gove. Polnočnica v fari bo kar na prostem, čeprav je farna cerkev zelo velika, a za to priloznost premajhna. Zelo preprosto, a doživeto tukaj praznujejo Božič in večje praznike z dobro pripravljeno devetdnevno. V Govi so ohranile krščanske družine izredno pobožnost do sv. Križa. Skoraj vsaka družina ima pred hišo postavljen križ iz cementa ali obložen s ploščami. Ko sem se pozno zvečer vračal domov, sta ob križu pri cesti, okrašenem s cvetjem in svečami, dve družini z otroki na kolenih molili rožni venec. Tudi velika cerkev Dobrega Jezusa, v kateri počiva telo sv. Frančiška Ksaverija, je iz takih blokov. Tudi danes sekajo take bloke za zidavo. Ta preprosti križ so pozneje obložili z belimi ploščicami. Ljudje so se ustavljali in prosili za srečno pot. Zaradi izrednih uslišanj se imenuje Križ čudežev. Veliko taksistov in osebnih avtomobilov se ustavlja, da počasti križ s svečami in cvetjem. Ko je župnik dal pobudo za zidanje cerkve, so taksisti in preprosti ljudje hitro zbrali potreben denar in v enem letu je bila cerkev končana ter blagoslovljena. Zdi se, da je češčenje Križa med ljudmi Bogu všeč...

Naša nova stavba počasi raste. Položili smo prvo plato in pred Božičem še drugo. Upam, da se bomo čez leto dni že lahko preselili iz teh bajt iz blata; tako bo dosti prostora za nadaljnji razvoj.

Ne vem, če sem Vam že pisal, da so me letos močno vabili za stalno na Rakovnik za delo za poklice. Jaz se ne čutim zmožnega, da bi se po 50 letih zopet vživel v novo okolje, miselnost in kulturo. Tukaj gre vse bolj počasi in preprosto, posebno na deželi. Tudi malo ljudi poznam, ker je bil moj letnik močno prizadet.

- MIS. LUDVIG ZABRED, BOŽIČ 1996, GOVA

BESEDA ŽIVLJENJA

2. NEDELJA PO
BOŽIČU

SILVESTER ČUK

LJUDJE BOLJ LJUBIJO TEMO KAKOR LUČ

Če sredi dolgega in mrzlega zimskega večera nenadoma zmanjka elektrike, začutimo, kako težko, prav nemogoče bi bilo živeti v temi. Svetloba, luč je za življenje na zemlji potrebna prav tako kot voda in zrak. Enako velja za duhovni svet. Sveti Janez, znan po svoji duhovni globini, v uvodu v svoj evangelij Jezusa predstavi kot Luč sveta. Presenečeni smo, ko v kratkem odlomku kar trikrat slišimo, da svet te luči ne mara. "Luč sveti v temi, a tema je ni sprejela... Svet je po njej nastal, a svet je ni spoznal. V svojo lastnino je prišla, a njeni je niso sprejeli."

V Janezovem evangeliju se tudi kasneje Jezus sam imenuje Luč sveta. V znamenitem nočnem pogovoru z učenim pismoukom Nikodemom je dejal: "Sodba / za nevero / pa je v tem, da je prišla luč na svet in so ljudje bolj ljubili temo kakor luč, kajti njihova dela so bila hudobna. Kdor namreč dela hudo, sovraži luč in ne pride k luči, da se ne bi pokazala njegova dela. Kdor pa se ravna po resnici, pride k luči, da se razkrije, da so njegova dela narejena v Bogu." Hudiča, zakletega sovražnika Boga in vsega, kar je božje, Jezus imenuje "gospodar teme". Kadar ljudje govorimo o nečem ali nekom, ki je zelo hudoben in hoče svojo hudobijo na zunaj uveljaviti, pravimo, da so "na delu sile teme".

Iz osebne izkušnje vemo, da se tudi v naši notranjosti nenehno odvija boj med lučjo in temo, med milostjo in grehom, med navdih Boga in prišepetavanji hudega duha. Tudi mi, ki se imamo za zveste Jezusove učence in prijatelje, pogosto bolj ljubimo temo kakor luč, ravnamo zahrbtno, proti božji postavi in proti lastni vesti. Tisti, ki kradejo ali počenjajo kakšno drugo hudobijo, navadno za svoje početje izrabljajo temo, mrak, noč. Vendar Bog, ki vidi v skrite globine srca, vidi tudi v temo. Starozavezni psalmist je božjo vsevednost in vseidnost opeval takole: "Če bi rekel: »Vsaj tema me bo pokrila in noč me bo obdala namesto luči,« toda tema ti ne bo temna in noč bo svetila kakor dan; temina ti je kakor luč." Slovenski pregovor lepo pravi: "Nič ni tako skrito, da bi ne bilo očitno." Dodamo lahko: pred očmi vsega človeštva na dan sodbe, v božji luči pa že zdaj, vsak trenutek.

Iz življenja svetega Avgušтина je znano, da je, ko je okleval s spreobrnjenjem, slišal klic otroka: "Vzemi in beri!" Šel je v hišo in vzel v roke Sveto pismo. Odrpalo se mu je pri pismu apostola Pavla Rimljanom, kjer je bral: "Živimo pošteno, kakor se podnev spodobijo: ne v požrešnosti in popivanju, ne v posteljah in razuzdanosti, ne v prepirljivosti in nevoščljivosti. Pač pa si oblecite Gospoda Jezusa Kristusa..." Ob koncu krstnega obreda molimo: "V Kristusu ste krščeni, Kristusa ste oblekli." Obleči si moramo Jezusa Kristusa, postati njegovi pričevalci. On, ki je Luč sveta, nas enači s samim seboj, ko nam pravi: "Vi ste luč sveta... Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih."

Božični prazniki so prazniki luči, ker obhajamo rojstvo Luči sveta, zato simbolično osvetlujemo božična drevesa in jaslice. Vse te luči pa bi bile mrtve in hladne, če bi v naših dušah vladala tema. Ko bomo vsako jutro in vsak večer v svojem domu ali stanovanju prižigali luč, se vprašajmo: ali je v meni svetlo, ali sem s svojim življenjem za druge, zlasti za svoje in otroke in tiste, ki ob meni živijo in delajo, luč?

5

ČETREK
2. JANUARJA
1997

DRUŽINA / GORENJSKI UMETNIŠKI ZAKLAD

SREDNJEVEŠKE FRESKE V SLOVENIJI

JURIJ PALJK

Slovenski verski tednik Družina izdaja poleg dragocenih člankov tudi vrsto knjig, po katerih običajno velja seči, saj so po eni strani poljudne in zato vsem dosegljive, po drugi pa zelo kakovostne.

Tokrat bi rad predstavil knjigo, ki jo bodo predvsem vsi ljubitelji lepega branja zelo radi vzeli v roke; marsikdo jo bo tudi kupil, saj gre za izjemno delo. Družina je namreč izdala knjigo *Srednjeveške freske v Sloveniji*; kot prvi zvezek je izšla knjiga, posvečena gorenjskim srednjeveškim freskam, gorenjski pokrajini torej. Pri Družini pripravljajo še tri knjige o freskah v srednjem veku na Slovenskem, in sicer naj bi letos že izšla knjiga, posvečena Primorski, kot tretja pa bo izšla knjiga *Okolica Ljubljane z Notranjsko, Dolenjsko in Belo*

Dr. Janez Gril ima še kako prav, ko pravi, da gre za sakralno umetnost, s katero se ves slovenski narod lahko ponaša. Prof. Janez Höfler je namreč o srednjeveških freskah v Sloveniji napisal imenitno študijo, ki jo bo vsak bral kot lepo zgodbo, saj je jezik sočen in prosojen, lep, brez nepotrebnih in odvečnih tujk. Knjigo *Srednjeveške freske v Sloveniji-Gorenjska* pa krasijo dobre fotografije inž. Marjana Smerketa. Izdajatelj je poskrbel, da je uvod v študijo preveden tako v nemščino kot v italijanščino. Za prevod v nemščino je odgovoren Slavko Šerc, medtem ko sta v italijanski jezik besedilo pretila goriški škofijski vikar za Slovenec msgr. Oskar Simčič in Vania Gransinigh. Pri vsakem prevodu sta navedena tudi seznam in točna uvrstitev vseh fotografij v knjigi objavljenih fresk.

Uvodu sledi zelo priročno in dobro razporejeno študijsko gradivo, ki bo vsakomur služilo, saj gre po krajevnem razporedu. Gorenjska se začne torej po abecednem seznamu v Bistrici nad Tržičem in se konča z lepim zapisom o župniji svetega Martina v Žirovnici. Vsaka vas in cerkev, ki jih krasijo srednjeveške freske, sta predstavljeni v kratkih jasnih obrisih, prof. Höfler pa vse pomembnejše freske tudi strokovno predstavi; seveda so vse važnejše freske tudi dobro fotografsko predstavljene. Oblikovanje knjige, ki je bilo zaupano primorskemu rojaku, akademskemu slikarju Lucijanu Bratužu, je izredno lepo opravljeno. Knjiga je namreč lepa že na prvi pogled, fotografije so lepih barv in strokovno napravljene, tekst je pregleden, hitro berljiv in vsem razumljiv ter čist.

Skratka: gre za knjigo, ki jo bo vsakdo rad jemal v roke, saj govori o slovenskih koreninah in globoki veri slovenskega človeka skozi stoletja. Preko umetnosti namreč sami sebe spoznavamo in se v nji tudi potrjujemo, srednjeveške freske v Sloveniji pa so tudi dokaz več, kako važno se je danes ozirati nazaj in iz svojih korenin črpati moč za nadaljnje življenje.

Kot lepo pravi dr. Janez Gril: "Pri Družini želimo, cenjene bralke in bralci, da bi s pomočjo teh knjig odkrivali lepoto slovenskih cerkva in ob njej rastle v duhovnem sozvočju z rodovi, ki so nam to bogastvo ustvarili in ohranili do danes. Z mislijo na rodove, ki bodo, tudi z našo pomočjo, v novem tisočletju zajemali iz istih vrelcev duhovnega življenja."

Knjigo toplo priporočam tudi vsem tistim, ki proste dneve porabijo za obiske v Sloveniji. Ob prebiranju te knjige bo obisk cerkva s srednjeveškimi freskami namreč lepši in bogatejši!

Breg pri Preddvoru, p.c. sv. Lenarta: Sv. Jurij na konju, ok. 1410-1420

krajino. Četrty del knjige *Srednjeveške freske v Sloveniji* pa bo posvečen vzhodni Sloveniji.

V uvodu urednik Družine dr. Janez Gril imenitno piše: "Biseri sakralne umetnosti, s katerimi se ponašajo slovenske cerkve po mestih, vaseh in gričih, so naše največje kulturno bogastvo. Čas, v katerem nam je živeti, nas sili v hlastanje za novim, bežnim in minljivim svetom javnih glasil, elektronskih občil in računalniških simulacij. Pri tem vse preveč pozabljamo na trajne in neminljive kulturne dobrine, med katere sodi tudi srednjeveško stensko slikarstvo, ohranjeno v naših najstarejših cerkvah. Pri založbi Družina smo na to neprecenljivo duhovno bogastvo že opozorili z več monografijami prof. dr. Marijana Zadnikarja. V rokah imate novo knjigo, prvo izmed štirih, iz zbirke prof. dr. Janeza Höflerja. V njih bo prikazal slovensko srednjeveško stensko slikarstvo in njegovo prepletenost s podobnim slikarstvom v tedanji Evropi, zlasti v sosednjih deželah."

IZ ZAKLADNICE NAŠIH BABIC...

NACE Z DOLGIMI TACAMI

MARJANA REMIAŠ

Tik pred božičnimi in novoletnimi praznovanji je pri Založbi Republike Slovenije za šolstvo in šport izšla prijetna in ljubka otroška knjiga z naslovom: *Nace ima dolge tace*. Za njen nastanek, predvsem pa vsebino, je poskrbel profesor Franc Černigoj s svojimi učenci na Osnovni šoli Col. To ni njihov prvi knjižni podvig, saj je leta 1988 že izšla knjiga z ljudskimi proznimi besedili. Ajdovska Lavričeva knjižnica je odstopila prostore nedavni ljubki predstavitvi knjige, ki je nastala v sodelovanju avtorjev in ilustratorke Silve Karim, akademske slikarke, ki je Naceta in druge osebe iz zgodbic, pesmic, pravljic, uspavank in izštevank pretila na papir in razstavila v knjižnici.

Recenzijo izbora ljudskih pesniških besedil sta opravila prof. dr. Janez Bogataj in Dušica Kunaver. Dr. Bogataj je s pozornostjo prisluhnil otroški predstavitvi knjige; o njej se je izrekel izjemno pohvalno, "saj je ljudsko slovstvo temelj, na katerem lahko gradimo celotno podobo našega naroda... Amerikanizacija nas je zajela bolj, kot bi bilo potrebno... Temu smo krivi sami... Če želimo v Evropo, moramo vanjo vstopiti s svojo lastno identiteto..."

Ajdovsko predstavitev, ki je letošnja zadnja, je v prikupno prijetnem večeru, ki so se mu odzvali številni obiskovalci, povezal Ivan Mermolja, za prijetno vzdušje pa so poskrbeli otroci Osnovne šole Col z dramatičnimi in uprizoritvijo nekaterih najprijetnejših knjižnih odlomkov.

SPOMIN NA FRANCA JEZO

V Hajdini, rojstnem kraju Franca Jeze, velikega slovenskega rodoljuba in literata, ki je pustil v zamejstvu globoko sled, so v soboto, 21. decembra, privedli literarni večer v tamkajšnji osnovni šoli. Obenem so o Francu Jezi tudi pripravili razstavo v knjižnici Ivana Potrča na Ptujju. Franc Jeza bi 30. decembra dopolnil 80 let.

Franc Jeza je v pesniški zbirki *Hajdina* napisal čudovito pesem, ki jo objavljamo:

To sem jaz...
To sem jaz, večni sanjač,
veliki potepuh in nemirni
lovec
fatamorgan zemeljske
puščave....

Z drzno mislijo segam
iz dna močvar do zvezd
in blazno žejen Lepote
odkrivam izgubljene
daljave....

Moje srce je gnezdo nemira
in moja kri zveni v omamni,
divje sproščeni
pesmi upora vsem zakonom
Vsemira.

V viharjih vesoljne noči, vse
Stvarstvo tečeče,
plapolala moj duh kot zubelj
plamenice
goreče....

Hrepeneče išče pot skozi
temò,
da se združi v večnomirno,
sladko Lučjo
Resnice....

....To sem jaz, Človek....

NOROST VREMENSKE SLIKE

DESETA NEMŠKA KNJIGA LEVA DETELE

V zbirki *Log-Buch*, ki izhaja pri istoimenski dunajski reviji za mednarodno literaturo, je nedavno izšla nova leposlovna knjiga pisatelja Leva Detele, že deseta po vrsti. V njej je pod naslovom *Norost vremenske slike* (Die Verrucktheit der Wetterlage) zbranih šest krajših proznih tekstov, ki jih je avtor napisal v nemščini. V prednatisu so bili objavljeni v različnih antologijah in revijah, največ pa v feljtonih velikih nadregionalnih časopisov, v dunajski *Die Presse*, v literarni prilogi dnevnika *Der Bund* iz švicarskega Berna, v stuttgartskem dnevniku *Stuttgarter Zeitung*, v avstrijskem katoliškem tedniku *Die Furche*. V nekaterih zgodbah, ki se pretežno dogajajo v Avstriji, na Dunaju ali pa na podeželju, poroča Lev Detela tudi o lastni usodi in jo navezuje na spominske utrinke iz Slovenije (Ljubljana, Prlekija, vinograd v Slovenskih goricah, družinska hiša v Središču ob Dravi), ponekod pa to svojo navezavo na Slovenijo ironično priostri. V tekstu *Dunajski zarotniki* poveže domnevni puč generalov na Dunaju z dogodki v Buenos Airesu, kjer da so "emigranti morda prevzeli oblast."

Na platnicah nove publikacije je objavljena kratka Detelova biografija, tam pa je tudi zapisano, da se avtor, ki se giblje v dveh kulturnih svetovih, z ironijo spopada z aktualnimi strahovi in iritacijami, ki ta trenutek še posebno pestijo Avstrijo.

Lev Detela je v zadnjem času v nemškem tisku objavil več prispevkov. Tako je v poletni - stoti - številki avstrijske literarne revije *Podium* izšel njegov obširni prozni tekst *Na štirikotniku narodov med Muro in Dravo*, v katerem opisuje konec druge svetovne vojne, kot ga je doživel kot otrok v Središču ob Dravi. Tekst je poleti prebral v dunajski Hiši literature, bil pa je tudi na sporedu v prvem programu avstrijskega radia ORF.

Detela poroča v nemščini tudi o novih leposlovnih delih slovenskih avtorjev. Tako je v dunajskem tedniku *Die Furche* meseca junija predstavil nemški prevod istrske novele Marjana Tomšiča *Oštrigeca*, ki je izšel pri celovski Mohorjevi družbi.

KOLENDAR S SVETE GORE ZA LETO 1997

Frančiškanski samostan na Sveti gori je izdal stenski koledar za leto 1997. Natisnili so ga v 5 tisoč izvodih, namenjen pa je Svetogorski Mariji ob 280-letnici njene posvetitve. Koledar je mogoče dobiti brezplačno pri patrih frančiškanih na Sveti gori oz. v tamkajšnji baziliki. Ob božičnih praznikih je izšla tudi nova številka samostanskega glasila *Svetogorska kraljica*. V njem je objavljen tudi prispevek o omenjeni 280-letnici posvetitve Svetogorske Matere božje. - M.

MARJAN TOMŠIČ KOCJANČIČEV NAGRAJENEC ZA LETO 1996

MILAN GREGORIČ

V petek, 22. novembra 1996, je bila v Kopru podeljena četrta nagrada Alojza Kocjančiča za posebne dosežke pri oblikovanju kulturne podobe in identitete Slovenske Istre. Nagrada je bila ustanovljena pred štirimi leti ter nosi ime po preminulem istrskem duhovniku in pesniku Alojzu Kocjančiču, nestorju literarnih ustvarjalcev Slovenske Istre.

Letošnji nagrajenec je bil pisatelj Marjan Tomšič, ki se je sicer rodil v Rečah pri Mariboru, a je bil potomec naših primorskih rojakov in je že 1967. leta pristajal v Slovenski Istri, ki ga je s svojo skrivnostjo in arhaičnostjo prevzela do take mere, da ji je posvetil najlepši del svojih ustvarjalnih moči.

Kot pisatelj se je Tomšič preizkušal v satiričnih in psihofantastičnih novelah (*Krog v krogu*, *Onstran*, *Veter večnosti*), v avtobiografski tematiki (romana *Ti pa kar greš* in *Kafra*), v številnih tekstih za otroke (zbirka pravljic *Vruja*, radijske igre, filmi) idr., vendar predstavlja steber njegovega dosedanjega umeetniškega ustvarjanja predvsem njegov istrski opus. Njegova prva istrska dela so izšla v osemdesetih letih, in sicer zbirka novel *Olive in sol*, romansirana pripoved *Šavrinke*, s katero je Tomšič dokončno stopil v slovensko književnost kot samosvoj pripovedovalec o arhaičnem svetu šavrinskega gričevja, ki je dolgo skrivnostno in samozadostno bivalo v ozadju obalnih mest. Kot pozoren opazovalec je med poučevanjem slovensčine na istrskem podeželju navdušil tudi otroke v šoli, naj zapisujejo domače zgodbe, ki jih je potem priredil in objavil v samostojni zbirki ljudskih pripovedi z naslovom *Noč je moja, dan je tvoj*. Sledila je zbirka novel *Kažuni*, romansirana pripoved *Oštrigeca* in končno roman *Zrno od frmentona*, v katerem je nadaljeval svojo zgodbo o Šavrinkah, s tem da jih je postavil v čas po vojni, ko so na svojih brezkončnih poteh po Istri, iz Istre v Trst in nazaj morale prehajati kar

prek treh držav in njihovih meja, ki so jih razdvajale. Šavrinke so bile prevedene tudi v italijanščino in švedščino ter čakajo na svojega novega založnika, Oštrigeca pa je dočkala svoj nemški prevod in ponatis ter je doživela v dunajski Mestni hiši zelo tople sprejem.

V utemeljitvi za podelitev nagrade beremo o Tomšičevem istrskem opusu tudi sledeče ocene in misli. Vsebinske in oblikovalne posebnosti Tomšičevih istrskih del so v več elementih. Osrednja literarna osebnost je najpogostejše ženska - Šavrinka, ki je dan za dnem, leto za letom in iz roda v rod, vse od mladosti pa do starikave onemoglosti krožila po svojih brezkončnih poteh ter s svojim zaslužkom držala pokonci tri vogale istrske hiše. Druga značilnost je natančno določen prostor dogajanja, tudi s stvarnimi imeni vasi in krajev. Posebnost predstavljajo tudi dialektalizmi, predvsem slavizmi in romanizmi, s katerimi so na gosto prepredena Tomšičeva istrska dela. Rdeča nit Tomšičevega literarnega predenja je tudi njegova zatrtost v svet fantastike, zaradi česar se stvarnost in fantastika oz. magičnost pogosto prepletajo.

Njegovo globlje umetniško sporočilo pa je najbolj prišlo do izraza v romanu *Zrno od frmentona*, s katerim nam je dal Tomšič literarno delo, ki "deluje kot doza kisika v zatohlosti, smradu in onesnaženosti izčrpavajočega se in pred smrtjo dušečega se sveta", kot je to o njem pronicljivo in slikovito zapisal Taras Kermauner. Kajti naspro-

ti "razmahnenemu cinizmu, skepticizmu, nihilizmu in permisivizmu" je Tomšič postavil svojo Tonino, to je junakinja, ki ne le da se zna "postaviti po robu nenehno vračajočemu se nasilju vsakršne socialnosti", ampak tudi "prebija družbo kot ječo" ter uspe postaviti pravi, pristen stik s svojim Bogom. Tonina tudi ve, da ne bo ta svet nikoli povsem pravičen in socialno čuteč in da bodo na njem vedno vladali tudi "krivica, nenakost, minljivost, trpljenje in zlo." In prav tako ve, da se tega zla ne da premagovati z represijo ali orožjem, ampak s "sočutnim sodelovanjem, z vero v soljudi, ne s pretiranimi pričakovanji, ampak z modro mero, brez obljub zmage, a z moralno voljo, da noben poraz ne bi bil dokončen." Prava preroška drža, ki jo zmora samo človek, ki je šel skozi "najrazličnejše grozljivo zlo, a je ostal, kljub poškodbam v njem, čist." Tako se tudi družba, občestvo ne bo uspelo obdržati v ravnotežju, če bo utemeljeno zgolj na tosvetnih dejstvih, ne pa tudi na etosu, npravosti, ki edino lahko "vzpostavi moč temelja."

Tomšič je za svoja dela prejel že več nagrad, kot npr. prvo nagrado za Šavrinke na anonimnem natečaju Kmečke založbe; Kajuhovo nagrado za roman *Ti pa kar greš*; nagrado Prešernovega sklada za zbirko novel *Kažuni* in roman *Oštrigeca* ter različne druge nagrade za radijske igre, filme in drugo.

Roman *Zrno od frmentona* je bil tudi uvrščen med pet najboljših slovenskih romanov tistega obdobja. S svojim delom je tako Tomšič postal sinonim za slovensko književnost v Istri, kot sta to tudi njegova sodobnika Fulvio Tomizza in Milan Rakovac za italijansko oz. hrvaško istrsko književnost.

ZBORNİK SLAVISTIČNIH ŠTUDIJ POSVEČEN PROF. BOŽU RADOVIČU

ANDREJA D. ANTONI

Ko se leto prevesi, je pravi čas, da se zave-mo, kako so nekateri dogodki šli nehote mimo nas. Zato želi pričujoči zapis opozoriti na znanstveni zbornik *Studi slavistici*, 43. zvezek zbirke *Euroasiatica*, ki sta ga Oddelek za evroazijske študije beneške univerze Cà Foscari in Inštitut za slovansko filologijo Univerze v Padovi posvetila tržaškemu Slovincu prof. Božu Radoviču. Urednika, prof. Rosanna Benacchio in prof. Luigi Magarotto, sta ob profesorjevi upokojitvi želela opozoriti na velikega strokovnjaka, ki je v italijanski in mednarodni slavistiki znan po svojem preučevanju stare cerkvene slovensčine; a se mu hkrati tudi zahvaliti za znanstveno in pedagoško posredovanje ter mu zaželeli, da bi zastavljeno delo z njemu lastno pronicljivostjo nadaljeval.

V zborniku so jezikoslovne, literarne, zgodovinske in kulturnozgodovinske razprave slavistov iz Padove in Benetk, ki so bili s slavljencem študijsko povezani in so njegovi znanci in prijatelji, mnogi pa tudi njegovi študentje. Blizu sto ustanov in strokovnjakov, med njimi tudi slovenski, se sodelavcem pridružuje s čestitkami.

Radovičevo delo je doslej najizčrpnje predstavila njegova učenka in urednica zbornika Rosanna Benacchio. Rojen v Nabrežini, po končani klasični gimnaziji študira v Ljubljani in nato v Neaplju. Izpopolnjuje se v slavističnih središčih (Praga, Varšava, Moskva, Sofija), posebno pa nanj vpliva sodelovanje s Staroslovenskim inštitutom v Zagrebu, kjer preučuje hrvaško glagolsko izročilo. Ker se zaveda, da je za znanstveno obravnavo najstarejšega slovanskega knjižnega jezika poleg znanja stare grščine pomembno poznavanje hebrejščine, se izpopolnjuje tudi v centru za hebrejske študije v Izraelu. Potem ko je več let poučeval na slovenskih srednjih šolah na Tržaškem, postane profesor za slovensčino, srbohrvaščino in starocerkveno slovensčino na Univerzi v Neaplju. Od leta 1970 predava v Padovi, nekaj let tudi v Benetkah. Ob prikazu njegovega znanstvenega dela (z izčrpnimi bibliografijami) pa je avtorica prispevka želela opozoriti, da so njegovi učenci ob profesorjevi genialnosti in velikanskem znanju občudovali tudi učenjakovo skromnost.

Med znanstvenimi prispevki bi v zborniku radi opozorili na prispevek prof. Rosanne Benacchio, ki se edini posveča slovensčini. To je z njeno drugo znanstveno delo, ki se ukvarja z rezijansčino. Sistematično prikazuje vlogo člana, te, ta, to v najstarejšem pisanem rezijanskem spomeniku, v Katekizmu iz 18. stoletja. Ob tem določnem členu v slovensčini ugotavlja, da ne gre za nemški kalk, ampak za podobnost na veliko širši indoevropski jezikovni podlagi.

Prof. Radovič ni nikoli prenesel hrupnih zunanjih priznanj, ob predstavitvi zbornika na slovenskem inštitutu v Padovi je bil ob tolikšni pozornosti vidno ganjen. Prav zato je pričujoča publikacija najprimernejši način, s katerim želi italijanska slavistika počastiti našega rojaka.

SLOVO OD IGRALCA

Marcello Mastroianni, italijanski igralec pred filmsko kamero in na gledaliških deskah, "zadnji zvezdnik in proti-zvezdnik" starega kova, ki mu ni Hollywood nič dodal, je umrl v Parizu. Nehvaležnega Rima ni ljubil, čeprav je bila zanj najbolj značilna prav maska Rimljana. Ko je italijanski film zapadel malodušju, je postal evropski igralec. Ohranil je naglas in masko. Francoska prestolnica ga je osvojila in seveda posvojila, saj so Francozi vedno izkazovali naklonjenost svetovljanom in umetnikom. Zato je Pariz tudi preostal kar lepo število imenitnih priseljencev, ki so prispevali h kulturi in spektaklu. Se ve: svetliš se lahko tudi od tuje svetlobe. "Le dolgočasni nastopaški pozerski Pariz, kjer nikogar več ni za nikogar," je zaradi občutka na koži napisal pesnik Jurij Paljk. Slišali smo, da je tam individualizem razširjena praksa, zato pariško "lepo živeti" pomeni se tudi ne preveč zmeniti za mimoidočega. Sredi množice posameznikov si človek lahko sleče obleko venčanega igralca, še zlasti, če hoče zasebnost zaščititi pred požrešnimi reflektorji. Huje se pa godi tistim preprostem, ki ne bi radi, da se jim ljudje (in reflektorji) kar naprej izogibajo. Kakor koli že, javno slovo Parižanov od Parižana "Marcella" je bilo v mejah mere in diskretnosti.

V Italiji je bilo drugače. Mastroianni - moderni Rodolfo Valentino - sodi v kulturno mitologijo naroda, ki danes pogreša razloge za ponos. Rimski župan je dal s črnim blagom prekriti vodnjak Trevi (La dolce vita!), pred njim se je gnetla žalostna množica, nekateri so pred pokopom izrekli priložnostne in bolj ali manj prisrčne govore. Televizija, radio, časopisi so splošno žalost pospeševali - "Zadnjič sem z njim kramljal..." - in razgaljevali solze "Marcellovih žensk". Preprosti ljudje so pomembne besede osvajali in ponavljali. Ko se je dalo, so še naskočili kakšnega žalujočega igralca. In vendar: zdelo se je, da ves narod žaluje. Zaradi izobilja spektakla je bilo nazadnje tudi vse to spektakel. V dobi gospodarjenja oči ne bi mogli trditi, da smo poleg podobokopije-videza poznali, občudovali in objokovali tudi izvirnik. - IGOR DEVETAK

1945: KONČNA KRIZA ENOTNOSTI V GORIŠKI NADŠKOFIJI (4)

LUIGI TAVANO

Dva temeljna vidika končne krize v nadškofiji v letu 1945 osvetljuje vrsta dokumentov, zlasti bogato zasebno dopisovanje med Margottijem in videmskim nadškofom Giuseppejem Nogaro; v njih lahko razberemo, kakšni so bili občutki in osebna mnenja, ki jih ponavadi ne najdemo v uradnih aktih: gre za odnose med duhovščino in nadškofom in med nadškofom ter Svetim sedežem. Za nadaljnje dogajanje prepuščam pozornost bralcev raziskavi, ki je bila objavljena v tretji knjigi Goriški katoličani v 20. stoletju (*I cattolici isontini nel XX secolo*). Na tem mestu povzemam iz nje nekaj podatkov in razmišljanj, ki se nanašajo na obravnavano tematiko.

Pomemben je predvsem zapis spominov izpod peresa prošta stolnega kapitlja monsinjorja Eugenia Pividora

(furlanskega rodu), ki je bil tudi prior mestne duhovščine: zapis, z datumom 19. maja in odposlan Nogari 30. maja (s prošnjo, da bi ga posredovali tudi Svetemu sedežu), zanesljivo pričča o obnašanju velike večine italijanske in slovenske duhovščine v odnosih do Margottija, ki so ga tedaj že zaprli in izgnali iz Gorice. V njem so navedena ta mnenja: nasilno ravnanje z Margottijem je obžalovanja vredno, v kolikor je bila žalitev storjena nadškofu, obžalovanje pa ne velja v odnosu do njega kot politični osebnosti, ker se je prepuščal pri upravljanju nadškofije vplivom fašistične oblasti, posebno glede raznarodovanja Slovencev; posledica je bila, da sta duhovščina in ljudstvo nekoliko zgubila zaupanje vanj; pojasniti pa je treba, da se je zdelo, da se ga tudi italijanska duhovščina izogiba zaradi njegovih metod pri dušnopastirskem delu in ker se je obdajal s sodelavci, ki so nasprotovali krajevni tradiciji; zato mu odsvetujejo, da bi se vrnil v nadškofijo, ne iz maščevanja, ampak iz ljubezni do škofije in potrebe po pravičnosti; zahtevajo, da se odstavita dva generalna vikarja, in želijo, da bi Rim imenoval apostolskega upravitelja, ki bi poznal škofijo, govoril krajevne jezike in bi bil tudi priljubljen prihodnji oblasti (zavezniki). Razvidna je zaskrbljenost za enotnost nadškofije v prihodnosti: razume se, da mislijo na Alojzija Fogarja, ki je v tistih letih pobliže sledil dogajanju na Goriškem.

Vemo, da se je ta položaj, ki ga potrjujejo tudi drugi podatki, trdno obdržal do Margottijeve vrnitve v Gorico (13. julija 1945); potem se je omilil pod pritiskom vzdušja "mučeništva", ki ga je nadškof doživel, in ker je bilo nujno potrebno sodelovati z Margottijem pri reševanju hudih problemov v nadškofiji. Potek Margottijevega srečanja z duhovščino, ki je bilo v nadškofijski palači 7. avgusta, odraža ta prehod od nasprotovanja k naklonjenosti do njega; razvidna sta namreč sočustvovanje zaradi minulih dogodkov in želja po reševanju odprtih vprašanj.

Iz stvarnega poznavanja dogodkov izhajajo naslednji podatki o odnosu med Margottijem in škofijo s Sv. sedežem:

- nadškofova trdna volja, da se umakne;
- upanje, da mu Sveti sedež poveri drugo mesto v Rimu ali v Italiji;
- zavest, da je opravil v Gorici svojo že prej določeno nalogo, saj je vedel, da bo moral zapustiti škofijo, če se bo politični položaj spremenil glede na stvarno stanje iz časa njegovega imenovanja leta 1934 (tako mu je naročil Pij XI., s katerim je bil v zaupnih odnosih; prijateljstvo s škofom Nogaro sodi v to rimsko obdobje).

DALJE

BOŽIČ V TRŽAŠKI CERKVI

PRAZNOVANJE BOŽIČA PRVIČ BREZ ŠKOFA BELLOMIJA

Tržaška Cerkev je letos praznovala Kristusovo rojstvo prvič brez škofa Bellomija. V pričakovanju na imenovanje novega tržaškega škofa upravlja škofijo administrator msgr. Piergiorgio Ragazzoni, ki je v sredo, 25. decembra, vodil slovesno božično mašo v stolnici sv. Justa.

V svoji homiliji se je msgr. Ragazzoni dotaknil priprav na praznovanje jubilejnega leta 2000, ki so stekle tudi v tržaški škofiji. Ta jubilej, je dejal škofijski administrator, združuje v sebi tako zvestobo krščanskim koreninam kakor tudi napredek in pogled naprej. Dalje je poudaril pomen spreobrnjenja, ki mora temeljiti na zrelem prepričanju in veri. Le-to je treba dokazovati in udeležati zlasti prek dejanj milosti in služenja bližnjemu. Msgr. Ragazzoni je v svoji homiliji tudi pozval k spravi med ljudmi in Cerkvami ter k odstranitvi tega, kar povzroča ločitve in zavračanja. Pregrade je treba odstraniti zlasti v tržaški Cerkv, kjer mora biti glavni cilj sprava med

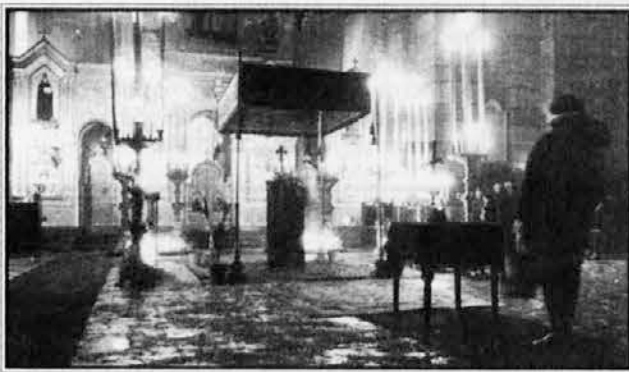
drugačnostmi. Sprava je nujna tudi z goriško, videmsko in pordenonsko Cerkvijo, s Cerkvami, ki imajo svoje skupne korenine v bivšemoglejskem patriarhatu, s Cerkvami iz Veneta itd.

Tudi slovenski verniki so se množično udeležili polnočnic in prazničnih božičnih maš. Po vaseh so bile polnočnice ob 24. uri (v Mačkoljah je bil pol ure pred mašo krajši koncert božičnih pesmi), v mestu pa so bile slovenske polnočnice nekaj ur pred polnočjo. Le pri Sv. Ivanu je bila polnočna maša ob 24. uri, in sicer v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija iz 13. stoletja. Radio Trst A je oddajal polnočnico iz župnijske cerkve v Sv. Križu.

Na božični dan so se dopoldne zvrstile slovesne praznične maše, v popoldanskih urah pa so bili marsikje božični koncerti, ki so bili na sporedu tudi naslednjega dne, na praznik sv. Štefana (o koncertih poročamo na drugem mestu). Tako maše kot koncerti so doživeli množično udeležbo kljub sibirskemu mrazu, ki je v prejšnjih dneh dosegel naše kraje.

PRAVOSLAVNI PRAZNIK

SRBSKA PRAVOSLAVNA OBČINA PRAZNOVALA SVOJEGA ZAVETNIKA

Notranjost srbsko-pravoslavne cerkve v Trstu

Če smo katoliški, protestantski in tudi grško-pravoslavni verniki praznovali Božič v sredo, 25. decembra, ga bodo srbsko-pravoslavni kristjani praznovali komaj 7. januarja, saj se še držijo starega julijanskega koledarja. Vsekakor je bilo 25. decembra vzdušje v srbsko-pravoslavni cerkvi sv. Spiridona ravno tako slovesno, saj je tržaška srbska skupnost praznovala god svojega župnijskega zavetnika. Že v torek, 24. decem-

bra, je bil popoldne obred vigilije sv. Spiridona s podeljevanjem tradicionalnega blagoslovljenega sladkega kruha. Naslednjega dne je bila dopoldne slovesna liturgija. Oba obreda je vodil srbsko-pravoslavni metropolit za Italijo, Slovenijo in Hrvaško Jovan ob somaševanju tržaškega paroha Radoviča in drugih duhovnikov. Bogoslužje je spremljalo petje Ekumenskega zbora pod vodstvom dr. Zorka Hareja.

KAJ BOSTA NOVI UPRAVI PRINESLI V LETU 1997?

Sredi decembra sta bili umestitveni seji novoizvoljenih tržaškega pokrajinskega sveta in miljskega občinskega sveta.

Na Tržaškem smo slaba dva tedna pred koncem starega leta doživeli umestitev nove pokrajinske uprave in nove miljske občinske uprave. V svojih programskih govorih sta bila predsednik pokrajine Codarin in miljski župan Dipiazza dokaj splošna in sta dejansko ponovila to, kar sta bila že večkrat povedala med volilno kampanjo.

V sredo, 18. decembra 1996, je novi pokrajinski svet odobril program in odbor Renza Codarina. Odbor bodo sestavljali Paris Lippi (podpredsednik, šport in turizem), Giulio Marini (javna dela, prevozi in kme-

tijstvo), Aldo Debelli (osebje), Roberto Sasco (šolstvo), Sergio Battisti (finance in proračun) ter Manfredi Poillucci (kultura). Pet dni prej, to je v petek, 13. decembra, pa so umestili novi miljski občinski svet, ki je odobril program in odbor Roberta Dipiazze. Podžupan bo Italico Stener, ki bo tudi odbornik za kulturo. Ostali odborniki so Maurizio Grotto (sociala in zdravstvo), Ferdinando Parlato (finance in proračun), Italo

Santoro (šolstvo in šport), Claudio Bonivento in Lorenzo Gasperini.

Na obeh sejah je bilo slišati slovenski pozdrav, zaradi katerega se ni nihče hudoval. Na seji pokrajinskega sveta je spregovoril mladi svetovalec slovenske narodnosti Demokratične stranke levice Igor Gabrovec, ki je novo upravo spomnil, da mora upoštevati pravice Slovencev, v miljskem občinskem svetu pa je spregovoril svetovalec Slovenske skupnosti Danilo Šavron. Tudi

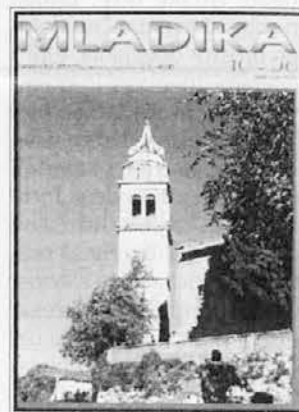
on je novo občinsko upravo pozval, naj spoštuje pravice Slovencev v sklopu evropskih določil. Šavron se je v svojem posegu tudi spomnil preminulega dolgoletnega slovenskega političnega in kulturnega delavca Kiljana Ferluge in postavil njegovo delovanje v zglede ne samo miljskim Slovincem, pač pa tudi celotni miljski skupnosti.

Omeniti velja, da je na seji pokrajinskega sveta spregovoril tudi predstavnik SSK Vladimir Vremec. Novi odbor je opozoril na potrebo po sodelovanju z okoljskimi občinami in po odpiranju do sosednje Republike Slovenije. Pri tem je navedel pravice, ki jih uživa italijanska manjšina v slovenski Istri.

DEVETA IN DESETA ŠTEVILKA MLADIKE

Moramo se opravičiti, ker doslej še nismo poročali o 9. številki revije Mladika. Medtem pa je že izšla 10. številka, tako da je najbolje, če ju skupaj predstavimo.

Bralci in naročniki te tržaške revije so verjetno že v celoti prebrali 9. številko; ta objavlja na naslovni strani sliki tržaškega Narodnega doma, ki ga zakriva palača, kjer bi bil moral biti novi sedež Tržaške kreditne banke, in obnovljenega Katoliškega doma, zdaj Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Uvodnik je posvečen zlomu Tržaške kreditne banke in celotnega sistema, ki se je vrtel okoli tega bančnega zavoda. Pisec podrobno obravnava okoliščine, ki so do tega privedle, in način delovanja te bančne ustanove. Glede ogromne vsote denarja, ki je bil izgubljen, piše Mladika, da "toliko denarja pa zlepa ne more kdo zapraviti v petih letih samo z zgrešenimi naložbami. Ta denar mora nekje biti, pa čeprav v obliki črnih fondov." Pisec nadalje ugotavlja, da je vse to "delal sistem SAFTI-TKB-SKGZ skupaj, tu ne gre deliti odgovornosti na posameznike, ki naj bi zlorabili zaupanje, krivda je kolektivna. Ne moremo pa zvrčati krivde na celotno manjšino, čeprav padejo socialne in moralne posledice poloma na vse Slovence v Italiji". "Če tehnični vidiki krivde padejo na SAFTI-TKB", nadaljuje uvodničar, "mora moralno-

politične prevzeti SKGZ, ki se zdaj brani te odgovornosti in skuša svoje delo utemeljiti z ustanovami, podjetji, delovnimi mesti, društvi, ki bi brez nje ne bili možni. Toda vse to je danes pod Damoklejevim mečem dolgov in hipotek. Kaj vse bo potegnila za sabo banka, še niti ne slutimo. Zato je povsem na mestu vprašanje, ali smo lahko hvaležni ustanovi, ki ti najprej da možnost, da zaživiš, potem pa ti vse vzame in te spravi na tla."

Med ostalimi prispevki v Mladiki je treba omeniti novelo Barbare Vrbovšek *Mamine slike*, odlomke iz dnevnika pisatelja Alojza Rebule, v katerih se le-ta spominja pokojnega tržaškega škofa Lorenza Bellomija, potopis Draga Štoke o Združenih državah Amerike ter spominski zapis Martina Jevnikarja o umrlem zdomskem pisatelju Tonetu Brulcu iz Argentine. Objavljenih je tudi več literarnih in likovnih ocen ter pesmi. Tudi tokrat je prisotna Mladikina mladinska priloga Rast.

Bralec si lahko prebere tudi stalne Mladikine rubri-

ke (Mogoče vas bo zanimalo zvedeti, da... Pod črto, Antena in humoristična rubrika Čuk na Obelisku). V rubriki Pod črto je objavljen prispevek z naslovom *Blišč in beda*, ki se kritično ustavlja ob stanju Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Mladika ugotavlja, da je SSG v krizi tudi zaradi tega, ker naj bi bilo "naše gledališče premalo vraščeno v našo skupnost" zaradi političnih sporov in razhajanj skozi povojno zgodovino in zgrešene repertoarne politike. SSG, trdi Mladika, bi moralo "živeti v nekaki simbiozi z našimi amaterskimi odri, moralo bi biti bolj odprto naši narodni skupnosti, tudi če bi bilo zaradi tega nekoliko manj elitno."

10. številka Mladike je izšla le nekaj dni pred Božičem. V božičnem in novoletnem voščilu uredništva in uprave revije je med drugim zapisano, da stopajo v novo leto "z zaupanjem in vero. V vrtincu dogodkov, ki nas včasih spravljajo v obup, zapupamo v prihodnost, v zvestobo, delavnost in sposobnost naših ljudi."

Uvodnik je za to številko napisal Zvone Štrubelj in ima naslov *Pojdimo torej v Betlehem in pogledimo to, kar se je zgodilo*. Gre seveda za razmišljanje ob prazniku Kristusovega rojstva, njegova osrednja misel pa tiči v naslednjem stavku: "Odperto srce, to je ključna beseda in vstopnica v tisti Betlehem, ki je v teh dneh postal simbol harmonije, sožitja in miru."

Sledi novela Lede Dobrična Ruta. Zora Tavčar se je za niz intervjujev *Slovinci za danes* tokrat pogovarjala s slovenskim pisateljem iz Avstralije Ivanom Kobalom, znanim po knjigi *Možje s Snowija*, ki jo je izdala Goriška Mohorjeva družba leta 1993. V rubriki *Iz arhivov in predalov* lahko preberemo prispevek Iva Jevnikarja o doslej malo poznanem slovenskem diplomatu Cirilu Kotniku, ki je sredi druge svetovne vojne deloval v Rimu (Kotnik je med drugim ded sedanjega podpredsednika italijanske vlade Walterja Veltronija). Danilo Sedmak in Pavle Merku sta prispevala spominska zapisa o akademiku dr. Antonu Trstenjaku in dr. Jakobu Kandutu. Tudi tokrat najdemo več literarnih in likovnih ocen ter običajne Mladikine rubrike.

Kar se tiče mladinske priloge Rast pa je treba omeniti pogovor Brede Susič s tremi tržaškimi slovenskimi dijaškimi predstavnicami Lauro Sgubin, Poljanko Dolhar in Eriko Hrovatin o tem, kako dijaki gledajo na vprašanje enotnosti slovenske manjšine v Italiji. Zanimiv je tudi intervju, ki ga je Andrej Čer-nic imel s slovenskim goriškim odbojkarjem Stefanom Cotičem.

IŽ

RECITAL V ŠTIVANU

»DOČAKALI SMO MI TA SVETI VEČER«

Tako se je glasil recital govornjenih in petih božičnih ljudskih pesmi, ki je bil na dan sv. Štefana v četrtek, 26. decembra, v novi cerkvi v Štivanu.

Vsako leto veliko modrujemo, kaj je tisto, kar še najbolj označuje božični čas. Največji in najlepši praznik kristjanov v letu je nedvomno čas notranje poglobitve, na zunaj pa se to čustvovanje kaže tudi v tisočih jaslicah, božičnih drevescih, lučkah, bolj novodobnih darilcih. Slovenski Božič pa gotovo ne bi bil to, kar je, če bi v njem ne zadelo tudi božična pesem: stara, poznana, tisočkrat peta in slišana, a še vedno tako zelo naša. Take misli so bržčas botrovali skupini kulturnih delavcev, ki je ponovno strnila svoje vrste v prepričanju, da se skupaj lahko naredi marsikaj več.

Dekliški zbor iz Devina (vodi ga Herman Antonič), otroški zbor Ladjica (vodi Olga Tavčar), zbor Fantje izpod Grmade (vodi Ivo Kralj) ter dramski odsek SKD Cerovlje-Mavhinje, ki jih družijo izkušnja skupnih nastopov ob 200-letnici mav-

Pogled na nastopajoče v štivanski cerkvi med recitalom na Štefanovo (Foto Kovačič)

hinjskega zvonika, so za božični čas pripravili recital govornjenih in petih božičnih in novoletnih ljudskih pesmi in kolednic z naslovom *Dočkali smo mi ta sveti večer*. Scenarij in režijo tega recitala je podpisala Maja Laporenik.

Ljudska pesem, kot se nam danes kaže v Štrekljevi zupščini, je tako odprla pot do božične skrivnosti, vsebina recitala pa seveda nujno sledi svetopisemskemu dogodkom: od oznanjenja nadangela Gabrijela do brezmadežnega spočetja, od romanja Jožefa in Marije do Jezusovega rojstva v borni štalici, od prihoda revnih, a dobrih pastirjev do kadila

svetih treh kraljev, od kolednic na Štefanovo do novoletnih ljudskih zdravic. Govorjeno besedo je v recitalu dopolnjevala in plemenitila božična melodija, ki je naš stari božični ljudski napev, mestoma pa tudi že božična umetniška pesem večinoma slovenskih skladateljev. V bistvu gre za splet govornjenih in petih ljudskih pesmi na božično in novoletno tematiko, v iskanju starih korenin našega čustvovanja in naših običajev.

Stari slovenski sveti večer, tak, kot so ga živel naši dedje in njihovi očetje, je na Štefanovo zaživel v štivanski cerkvi. Glasovi pevcev in recitatorjev so se harmonično prepletali in zdelo se

nam je, da je ljudska pesem osvojila številne prisotne, tako da so "ta sveti večer" tudi letos skupaj dočkali, viharjem in nevihtam navkljub, povezani, z roko v roki.

Nastopajoči bodo recital ponovili tudi 5. januarja 1997 v Bazovici (ob 17. uri) ter 6. januarja 1997 v Mavhinjah (ob 17. uri).

ML

VRSTA BOŽIČNIH KONCERTOV

Poleg recitala v Štivanu se je že pred božičnimi prazniki in nato med njimi na Tržaškem zvrstilo veliko število koncertov. Naj omenimo le nekatere, ki so privabili res številno občinstvo. 22. decembra je bila v Mačkoljah prireditev z naslovom *V pričakovanju*, na kateri sta nastopila domači mešani zbor Mačkolje in tržaški ženski zbor. Na sam božični dan, 25. decembra, je bil na Opčinah božični koncert, na katerem so nastopili zbori Vesela pomlad, vokalni kvartet in domači cerkveni zbor Sv. Jernej. Na Štefanovo je v nabitosti polnem proseškem kulturnem domu nastopila domača godba. Še bi lahko naštevali, a se bomo raje omejili na te tri.

V nedeljo, 12. januarja, pa bo tradicionalni božični koncert Zveze cerkvenih pevskih zborov v stolnici sv. Justa v Trstu.

OBVESTILA

MARIJIN DOM (ul. Risorta 3) in Radijski oder vabita v nedeljo, 5. januarja, ob 17.30 na ogled božične igrice *Zvezdica za očka* (avtor in režija Lučka Susič). Izvajajo člani gledališke skupine SKK. Vabljeni otroci in odrasli.

DAROVI

ZA BEGUNSKE otroke v Ajdovščini: GM 30.000.

ZA CERKEV v Mavhinjah: v spomin na drage starše Marico in dr. Miroslava Legiša daruje Marta 100.000.

ZA MARIJIN dom v ul. Risorta: družini Race-Glavič-Gulič namesto cvetja na grob Marije Glavič-Slama 200.000.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na dr. Jakoba Kanduta darujejo: Anica in Mariano Furlan 50.000; Elvira in Ivan Ločniškar 50.000; Zinka in

Darko Cerkenik 100.000; druž. Marjan Bajc 50.000; Marta Požar 50.000; Pini Kocjančič 20.000; Diomira in Drago Bajc 100.000; druž. Rudež 50.000; Julka Štrancar 20.000. V spomin na teto Vero in na vse pokojne iz družine Župančič darujeta Gracija in Riketa 100.000.

ZASKIAD Mitja Čuk: v spomin na dr. Jakoba Kanduta darujejo: Anica in Mariano Furlan 50.000; Marta Požar 50.000; Boži Kocjančič 10.000; Julka Štrancar 30.000.

POPRAVEK

V prejšnji številki je na 12. strani v seznamu darov prišlo do neljube napake. V seznamu darovalcev za popravilo župnišča v Sočergi je bilo objavljeno ime Neve Zaghet, v resnici pa je šlo za Evo Decleva, ki je darovala 100.000 lir. Iskreno se opravičujemo.

DVE SMRTI V PRAPROTU

V komaj dvomesečnem presledku sta se po dolgem trpljenju poslovili od nas dve verni krščanski ženi iz Praprota: Danica Kosmina por. Kante ter Amalja Colja por. Doljak.

Danica Kante, rojena v Gorjanskem, je ostala sirota že pri sedmih letih. Od takrat si je celo otroštvo služila kruh pri družinah kot varovalka otrok in pastirica. V zakonu je povila dva sina. Odlikovale so jo predvsem delavnost, srčna dobrota in prijaznost.

Amalija Doljak, rojena v Samatorci, je dočkala 89 let. Umrla je v krogu svoje družine, ki je skrbela zanjo. Posebno hčerka Milka je bila zanjo v dveh dolgih letih onemoglosti v postelji pravi

angel varuh. Imela je pet otrok. Družino je vzgojila v medsebojni ljubezni in požrtvovalnosti drug do drugega. Smrt drugega sina Angela jo je pred nekaj leti zelo prizadela, da je začela počasi hirati.

Amalija je bila ena zadnjih kraških mlekaric, ki so nosile v plenirju prodajat mleko v Trst, in to že iz rane mladosti, ko so morale pešati vse do mesta. Po značaju je bila prava kraška žena: uporna, pogumna, modra in vesela. V daljni Avstraliji jo objokuje ljubljena hčerka Malka.

Tako je spregovoril gospod župnik Švara v poslovnem govoru v cerkvi: "Bili sta dve, Amalija in Danica iz Praprota, ki sta leto za letom hodili vsako nedeljo v Šempolaj k sv. maši in sv. obhajilu. Velika praznina zija sedaj med nami. Take žene bi ne smele umreti, da bi bile lahko nam vsem v zgled."

Bog jima daj lahek počitek v domači kraški zemlji!

LB

NIZ KONCERTOV

ZAKLJUČEK GLASBENIH SREČANJ V ROJANU

V nedeljo, 15. decembra 1996, se je v Marijinem domu v Rojanu končal niz koncertov z naslovom *Glasbena srečanja mladih v Rojanu*.

Niz sta priredili slovenska župnijska skupnost v Rojanu in Slovenska glasbena šola - koncertna pobuda Rojan. Na štirih popoldanskih koncertih so se občinstvu v Marijinem domu predstavili mladi glasbeniki in glasbene skupine, ki delujejo v našem kulturnem prostoru. Zaradi kvalitete izvajalcev in pestrosti programa so koncerti zanimivi tako za navadne ljubitelje glasbe kot tudi za tiste, ki se z glasbo ukvarjajo poklicno.

Na prvem koncertu 17. novembra je nastopila pianistka Tatjana Ognjanovič. Drugi koncert, ki je bil na sporedu 24. novembra, so oblikovali harmonikaš Adam Selj, pianistka Beatrice

Zonta, kitarist Paolo Bembi in pevka Tinkara Kovač. Na tretjem koncertu, 8. decembra, se je predstavil trio Glasbene matice iz Trsta v sestavi Erika Buzečan-flavta, Marko Štoka-klarinet in Tatjana Jercog-klavir. 15. decembra pa je bil zadnji koncert, ki so ga oblikovali vsi glasbeniki, ki so sodelovali na prejšnjih srečanjih.

Pokazalo se je, da je dvorana Marijinega doma v Rojanu zelo primerna za nastope manjših zasedb (komorne skupine in solisti), saj je tudi iz akustičnega vidika hvaležna tako za izvajalca kot za poslušalce. Upajmo, da se bodo taki koncerti lahko ponovili tudi v prihodnje in da bo mogoče slišati na odru Marijinega doma še druge mlade glasbene umetnike iz našega kulturnega prostora. To željo je izrazil tudi prof. Mamolo, ki je v imenu slovenske župnijske skupnosti v Rojanu pozdravil mlade glasbenike.

DSI / BOŽIČNA MISEL

ŠKOF PIRIH JE PREDAVAL V DSI

V ponedeljek, 23. decembra, je bil gost Društva slovenskih izobražencev koprski škof Metod Pirih, ki je prisotnim podal tradicionalno božično misel.

Škof Pirih je bil že večkrat priljubljen in cenjen gost Društva slovenskih izobražencev. Večkrat je namreč podal versko božično oz. velikončno misel v Peterlinovi dvorani. Tokrat je spregovoril o pomenu Kristusovega rojstva v zgodovini odrešenja.

To je danes posebej povezano z vidiki priprave na jubilejno leto 2000.

Po sicer kratki božični misli se je razvil živahen in sproščen razgovor med uglebnim gostom in občinstvom (prisoten je bil tudi vikar delegat za tržaške Slovence msgr. Franc Vončina) o najrazličnejših vprašanjih. Tako je tekla beseda o papeževem obisku v Sloveniji maja lani (nekaj podrobnosti o papeževem obisku v Postojni je podal Primož Krečič), o beatifikaciji škofa Antona Martina Slomška, o zahvalnem romanju Slovencev v Rim decembra lani idr.

Škofa Metoda Piriha je uvodoma predstavil predsednik DSI Sergij Pahor, ki se mu je na koncu tudi zahvalil in ponedeljkovo srečanje označil tudi kot primer sodelovanja med tržaško in koprsko škofijo.

SREČANJE MED MLADIMI SLOVENCMI IN ITALIJANI

V soboto, 30. novembra, je bilo v župnijski dvorani pri sv. Sergiju lepo srečanje. Udeležilo se ga je kakih petdeset mladih Slovencev in Italijanov, ki so se 18. maja letos skupaj udeležili papeževega obiska v Postojni. O tem je v naše uredništvo že pred božičnimi prazniki prispelo daljše poročilo Raffaele Petronio za molitveno skupino Shalom. Poročilo je bilo že objavljeno v zadnji Rasti, zato ga zaradi tega in seveda zaradi že precejšnje oddaljenosti dogodka le na kratko obnovimo.

Mladi so se srečali z namenom, da bi se spomnili skupnega doživljanja v Postojni. Ob petju mladinskih nabožnih pesmi so prebrali evangeljski odlomek o nevernem Tomažu, ki so ga slišali na postojnskem srečanju, ter odlomek iz papeževega govora mladim in se vanj poglobili vsak zase. Skupno so sestavili tudi Kristusovo ikono iz številnih majhnih delčkov. Nasploj pa je srečanje potekalo v duhu krščanske edinosti in bratstva, ki more premoščati vse pregrade.

BOŽIČNI KONCERT

LJUBLJANSKI
MADRIGALISTI

Goriško Združenje cerkvenih pevskih zborov je tudi letos priredilo v mestni stolni cerkvi tradicionalni božični koncert na dan sv. Štefana. Tokrat je bil neobičajen, saj je na njem nastopil samo en zbor, in sicer izreden gost - komorni zbor Ljubljanski madrigalisti.

Pod vodstvom odličnega dirigenta Matjaža Ščeka, ki izhaja iz znane primorske družine in se večkrat javlja tudi v zamejstvu, se je ta pevska skupina v samo petih letih delovanja močno uveljavila in si pridobila pomembno mesto med najboljšimi slovenskimi zbori. Med vrhunskih skupine se uvršča s sodelovanjem na raznih uglednih zborovskih tekmovanjih; naj spomnimo vsaj na uspeh na Mednarodnem tekmovanju zborovskega petja Cesare Augusto Seghizzi v Gorici pred tremi leti.

Goriškim poslušalcem so Ljubljanski madrigalisti ponudili v prvem delu koncerta božične skladbe tujih avtorjev (Mendelssohn, Mokranjac, Olsson, Miškinis, Grieg), en Gallusov motet in eno sodobnejšo Merkújevo skladbo, ki so pod oboki goriške stolnice res lepo izzvenele. Pred krajšo pavzo so zapeli še črnsko duhovno *Plenty good room*; zbor in dva mlada solista so z močno ritmizirano interpretacijo dokazali, da se znajo v značilnem *gospellovem* slogu učinkovito živeti tudi v to zvrst. V drugem delu glasbenega popoldneva smo prisluhnili slovenskim bolj ali manj znanim božičnim motivom naših avtorjev (A. Foerster, L. Belar, L. Cvek, H. Sattner, F. Kramar, G. Rihar); izvajali so jih zmeraj suvereno in poglobljeno. Koncert je sklenila nepogrešljiva Gruberjeva *Sveta noč* z bogatimi variacijami iz Miesnerjeve priredbe.

DD

BOŽIČNICA V
KULTURNEM CENTRU
LOJZE BRATUŽ

IVA KORŠIČ

V tednu pred božičnimi prazniki se je zvrstilo veliko vsebinsko zelo različnih božičnic: malčki iz vrtcev, šolarčki na osnovnih šolah (učenci o.š. O. Župančič so obudili stare slovenske običaje) in pa mladi po raznih društvih so se vsak na svoj način spomnili bližajočega se praznika. Ta nas v cerkvenem letu najbolj navdaja z blaženim občutkom miru, veselja, tihe sreče. Ob njem se pač radi v spominu vračamo nazaj v otroštvo in ob jaslicah podživljamo tisto radost, s katero smo kot malčki spremljali božične obrede. Veliko lepih slovenskih navad je žal tonilo v pozabo, a letos se je Odr 90 skupno z gojenci SCGV E. Komel in moškim zborom Mirko Filej odločil izoblikovati takšno božično vzdušje, ki bi nas s prelistavanjem koledarja popeljal skozi božični čas, od Božiča do Novega

leta. Tako je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v nedeljo, 22. decembra, skušal zdaj resnobno, zdaj igrivo, naivno in radoživo prikazati s prozo in poezijo, vzeto v glavnem iz bogate nikoli izpete ljudske zakladnice, dneve od svetega večera do novega leta. Ob poslušanju kolednic primorsko-kraškega območja, ob spoznavanju starih običajev iz Benečije, ob bolj junske lučanju jabolk in pomaranč (to je v tržaški vasi trdno zakoreninjeno še dandanes na Gorici, glavnem vaškem trgu, na sv. Štefana dan), nekoliko pozabili na vse težave, ki hudo bremenijo našo manjšino v teh nenaklonjenih časih.

Poleg pisanih, šegavih verzov neznanih ljudskih piscev smo se obenem srečali z avtorji: Ljubko Šorli, Ivanom Trinkom, Ladom Piščancem, Simonom Gregorčičem. Pozorno smo sledili tu-

di razmišljanju Thomasa Becketta o oblasti.

Člani Odra 90 (Kazimir Černic, Matej Klanjšček, Miloš Čotar, Nevenka Pintar, Sara Miklus) so zbrano, živo, z zanosom, kot je pač zahtevala pesem, podajali besedila. Mladim izvajalcem se je poznalo, da jim je tokrat stal ob strani izkušeni igralec in režiser Aleksij Pregarc, ki se je vrnil med Goričane po daljšem premoru (upamo sicer, da ni bila to le osamljena režija, a da ji bodo sledile še druge). Sem je s svojim prodornim glasom še učinkovito podal Gregorčičevo *Rabeljsko jezero*. Med govorno besedo so se prelivale pesmi zbor Mirko Filej (*Polnoč je Mirka Špacapana, Blažena noč* Vinka Vodopivca, *Per jaslicah* Antona Klančiča, *Nad Betlehemom* neznanega avtorja); prepletali so se tudi zvoki tria SCGV (Matija Faganel-oboja, Boštjan Harej-

čelo, David Bandelli-čembalo), ki je izvajal Vivaldijevo *Pastorale*, orkestra SCGV in mladinskega zbora SCGV, ki je pod taktirko Igorja Kureta zapel božični motiv *Gloria*, v priredbi S. Jericija in I. Florjanca, in I. Ščeka *Ledene rože*.

Aleksandra Pavlovič, učenka pianista Sijavuša Gadžijeva, je zaigrala Chopinov *Scherzo št. 4*, ženska vokalna skupina pa je ob spremljavi Ingrid Silič zapela Brahmsovo *Uspavanko*. Ob koncu je poslušalcem ogrela srca Gruberjeva *Sveta noč*, ki so jo pevci moškega zbora peli ob originalni spremljavi tria klarinetov in oboe (Bogdan Podveršič, Kristjan De Comelli, Matija Faganel). Program je sproščeno povezoval Jan Leopoli.

Čeprav je izvajalce ob pripravljani večera čas neusmiljeno preganjal, je prireditelj izzvenela prisrčno in domače tudi zaradi blagovodnih narečnih pesmi, ki s svojo preprostostjo in izvirnostjo znajo osvojiti dušo vsakogar.

OBČNI ZBOR SSK - SOVODNJE

REMO DEVETAK

V ponedeljek, 9. decembra, so se na občnem zboru srečali člani in somišljeniki SSK. Razpravljali so o problemih občine, predvsem o novem regulacijskem načrtu in negativnem pristopu občinske uprave do reševanja problema šole na Vrhu sv. Mihaela, pa še o tamkajšnjem mladinskem pevskem zboru, o pomenu prejetih glasov Oljke na zadnjih državnih volitvah v sovodenjski občini, s katero je stranka nastopila, o vključevanju mladih v stranko, o politični t.i. multikulturalnosti, o dramatičnem stnju TKB in Primorskega dnevnika, o sodelovanju med sekcijami oz. izvoljenimi občinskimi predstavniki ter o drugih problemih manjšine. Obnovljen je bil sekcijski odbor.

Zborovanje je odprl Remo Devetak, občnemu zboru pa je predsedoval Štefan Bukovec. Poročala sta sekcijška tajnika Avguštin Devetak in Julijan Ožbot; le-ta (začasni tajnik) je sklenil z grenkobo zaradi nerešenega problema vaj MLPZ Vrh sv. Mihaela v šolskih prostorih, Devetak pa je poudaril, da je vendar prišel čas, ko matična država prepozna nesebično delo zamejskih Slovencev, katerih glavno načelo je zmeraj bilo ohranitev narodne skupnosti v Italiji.

O delovanju svetovalske skupine v občinskem svetu je govoril načelnik Savo Klede: dotaknil se je problema gradnje financerske šole, upepeljevalnika in regulacijskega načrta; o tem: "Zahtevali bomo podrobno analizo začrtanih novosti."

Pozdravna govora sta imela pokrajinski tajnik Aleš Figelj in deželni Martin Breclj, ki sta podčrtala negativno delovanje kroga ljudi, ki je slabo upravljal manjšinski gospodarski potencial; to je privedlo do zloma TKB in velikih težav Primorskega dnevnika. V imenu Slovenskih krščanskih demokratov - občinski odbor Miren-Kostanjevica sta pozdravila Ciril Pregelj in Marko Vuk. Za sekcijo iz Števerjana je prisotne pozdravil Ivan Vogrič. Pokrajinski predsednik SSK Štefan Bukovec, ki je poudaril nenadomestljivo vlogo, ki jo ima slovenska stranka v tem prostoru in času, ko se na levici stvari rušijo.

Po razpravi so bili izvoljeni v novi odbor: Peter Černic, Vladimir Tommasi, Diego Paoletti, Avguštin Devetak, Doriana Devetak, Andrej Čevdek, Remo Devetak in Ivo Kovic. Po statutu stranke so izvoljeni svetovalci: Savo Klede, Julijan Ožbot, Branislav Černic in Benjamin Černic.

Otroci štandreške osnovne šole Fran Erjavca so se pred božičnimi počitnicami potrudili in pripravili lep božični program, ki so ga izvedli v domači cerkvi v nedeljo, 22. decembra. Ob tej priložnosti je rajonska konzulta priredila skupno z obema štandreškima kulturnima društvoma in z župnijo *Praznik miru in prijateljstva*. Osnovnošolski otroci so uprizorili *Božično legendo* (na sliki), ki je izšla ob lanskim božičnim praznikih pri Goriški Mohorjevi. Legendo so na podlagi pripovedovanja starejše vaščanke napisali skavtje iz Devina. Poleg otrok sta nastopila štandreška mladinska zbor, program pa je z božičnimi melodijami sklenil združen zbor. Številnim prisotnim sta izrekla nekaj misli predsednik konzulte Božidar Tabaj in župnik Karel Bolčina.

BOŽIČNA LEGENDA
V ŠTANDREŽU

V soboto, 21. decembra, pa so učenci štandreške šole obiskali najstarejše vaščane in jim voščili lepe božične praznike. Najstarejši člani štandreške skupnosti so bili še posebno veseli, ko so jim otroci zapeli tudi božične pesmi. Ob praznikih je stekla

tudi akcija za nabiranje prispevkov za lačne otroke. V župnijski dvorani pa je bila odprta razstava risb in spisov, ki so jih pripravili otroci štandreške osnovne šole in otroci iz Rojc.

MIKLAVŽEV VEČER
V PODGORI

Mladi člani dramske skupine PD Podgora so lani pripravili miklavževanje skupaj z učenci 4. in 5. razreda o.š. J. Abram iz Pevme. Duhoviti mladi igralci so se predstavili s posrečeno šaloigro *Na Miklavžev večer*, s petjem in recitacijo pa so sodelovali še mlajši otroci in učenci. Videli smo, kako so na Miklavžev večer nestrpni in živčni tudi v nebesih in v peklu. Občudovali smo šaljivega Petra, razigrano Befano, nestrpnega Serafina, originalno Genovefo, starokopitnega Cirileta, navihane angelčke, Luciferja in Kunegando, ki sta se kregala, Gandentiusa, ki je rad

vsem modroval, in nagajive hudičke. Mladi igralci so se izkazali tudi kot odlični zborovski in pevski solisti, saj so se prizori prepletali tudi s skupnim in solo petjem ter baleti. Bilo je smeja na pretek in velik aplavz za vse. Ob koncu nas je obiskal priljubljeni sv. Miklavž z darovi. Otroci so mu pogumno odgovarjali, peli, recitali, molili.

Najlepša hvala naj gre učiteljici Lidiji Jarc, ki je tudi to igro sama sestavila in zrežirala, voditeljicama mladinskega zbora Sabini Antoni in Katji Bandelli, ter Roberti Godina, ki je zbor spremljala s kitaro. Starši mladih igralcev si želimo, da bi bilo takih prireditev še več, saj otroke bogatijo in obenem zabavajo.

IZŠEL ŠTEVERJANSKI
VESTNIK

Pred Božičem je izšel *Števerjanski vestnik*, ki ga na prvi strani krasi božični motiv.

Glasilo izdaja SKPD Frančišek Borgija Sedej v Števerjanu, opremljajo ga člani društva. To številko so uredili Ivan Vogrič, ki je tudi glavni urednik, Jurij Hlede, Andrejka Hlede, Valentina Humar, Silvana Vogrič, Hadrijana Corsi, Anita Tomazič in Edi Hlede, ki je odgovorni urednik. Župnik Anton Lazar je v božično številko napisal uvodno misel, nakar sledijo zapisi Ivana Vogriča, Marjana Drufovke, Andrejke Hlede, Ade Gabrovec, Martina Drufovke in Franke Padovan. Vsi članki so posvečeni življenju na vasi.

TISKOVNO SPOROČILO

KOMISIJA SKGZ
NA DELU

V ponedeljek, 23. decembra, se je v Gorici sestala 25-članska komisija, ki jo je imenoval Občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, da bi pripravila izhodišča za Izredni občni zbor zamejskega gibanja, ki je bo 18. maja letos.

Na ponedeljkovem srečanju so se dogovorili predvsem o delovnih strategijah komisije in evidencialni prioritete, vsebinske in strukturalne, ki so potrebne za uredništvo zastavljenega načrta.

Na seji so izpostavili tudi vrsto drugih vprašanj, ki so vezana na sedanji trenutek Slovencev v Italiji, začeti z vprašanjem Primorskega dnevnika, organiziranega gospodarstva in same nadgradnje skupnega zastopstva. O vsem tem bodo poglobljeno razpravljali na prihodnji seji komisije, ki bo v Trstu 8. januarja letos. Na njej bodo imenovali tudi nekatere podkomisije z nalogo, da izdelajo izhodišča za posamezne problematike.

Za koordinatorja 25-članske SKGZ je bil imenovan prof. Aldo Rupel.

Vzporedno z delom komisije, ki je namenjeno izključno pripravi občnega zbora in reorganizaciji SKGZ, bo delovalo tudi izvršno tajništvo, ki bo skrbelo za sprotne zadeve, za organizacijo in stike navzven. Vodil ga bo Rudi Pavšič, v njem so še trije pokrajinski predsedniki (Branko Jazbec za Tržaško, Karlo Devetak za Goriško in Jole Namor za Benečijo) ter Aldo Rupel in Vojko Slavec.

la
Market

MESNICA
BAR

Vsak dan sveže meso
Konkurenčne cene!

KROMBERK - 5000 Nova Gorica, tel. 00386-65-26260

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

25. REDNI OBČNI ZBOR SŠŠ - TAJNIŠTVO GORICA

V petek, 13. decembra 1996, je potekal v prostorih osnovne šole Oton Župančič v ulici Brolo 25. redni občni zbor Sindikata slovenske šole - tajništvo Gorica.

Profesorji in učitelji v pokoju na sindikalni večerji (Foto Bumbaca)

Dosedanjemu odboru, ki je bil izvoljen novembra 1993 in ki mu je bil decembra 1995 podaljšani mandat, se je iztekla delovna doba. V podaljšani mandatni dobi sta sindikalna tajnika Marijana Vončina in predsednika Leopolda Devetaka nadomestila Livio Semolič in Sonja Klanjšček.

Občni zbor je odprla predsednica Sonja Klanjšček, ki je poudarila, kako je sedanje obdobje prelomno oz. prehodno za našo šolo. "Tak čas prinaša izzive in težave, a tudi možnosti prenove in rasti," je dejala. Manjše število vpisanih kot posledica nižje natalitete in prihodnje spremembe ob sprejetju Slovenije v nastajajočo Evropo silijo našo šolo toliko bolj, da pokaže ves svoj potencial in vso svojo zanimivost.

Od načrtov šolske racionalizacije, kar pomeni krčenje državnih stroškov, je prešla k načrtovani šolski avtonomiji, ki poleg prednosti v notranji tako didaktični kot šolski organizaciji prinaša vrsto odgo-

vornosti predvsem za ravnatelje in profesorske oz. učiteljske zbore. Bodisi pri racionalizaciji kot tudi pri šolski avtonomiji bo treba izbrati prilagoditev splošnoveljavnih normativ zaradi naše specifičnosti. "Sindikat je v sodelovanju s tržaškimi tajništvi in ostalimi komponentami v Enotnem šolskem zboru že izdal osnovo besedila, ki naj bi ga v najkrajšem času predstavili ministru za šolstvo..."

Nadaljevala je z omembo Sporazuma kulturnega sodelovanja, ki ga je Italija podpisala 25.5.1995 s Slovenijo. Ta med drugim predvideva

kritje stroškov za izpopolnjevanje osmih šolnikov iz zamejstva v Ljubljani. Kljub podpisu in ratifikaciji Italija ne krije osebnih dohodkov zainteresiranim osebam. Slovenija pa se sporazuma drži, saj šolniki italijanske manjšine v Sloveniji lahko nemoteno koristijo leto izpopolnjevanja v Italiji.

Nato se je dotaknila za slovenske šolnike žgoče teme oz. pravnega nepriznavanja SŠŠ. "Kaže, da bo za premostitev le-tega potreben dekret, se pravi zakon, s katerim naj bi sindikat priznali, čeprav ni prisoten na vsedravnih ravni, saj je sindikat manjšine, ki je vezana na točno določen geografski prostor." Sindikat je sicer kljub sedanjemu nepriznavanju na vsedravnih ravni priznan od goriškega šolskega skrbništva, ki z njim ravna kot z ostalimi priznanimi sindikati. K prizadevanjem za pravno priznanje lahko pripomorejo tudi tisti šolniki, ki še niso uredili svojega članstva, saj ima število včlanjenih svojo težo.

Svoje poročilo je Sonja Klanjšček sklenila z volitvami v Vsestranski šolski svet in v Pokrajinski svet. V pokrajinskem svetu smo druga najštevilnejša komponenta: predstavnik staršev Bernetič je podpredsednik sveta, v njem sodeluje prof. Enzo Pavletič, ostali izvoljeni pa so Egle Frandolič, Marija Jarc, Igor Devetak in Nadja Nanut. V Vsestranski šolski svet pa je bila izvoljena prof. Silvana Hvalič. Nato se je Klanjščkova zahvalila svetovalcu in prijatelju iz Nove Gorice Danilu Štekarju, ki že več let spremlja in spodbuja delo goriškega sindikata ter pomaga pri vzpostavljanju stikov z organi Republike Slovenije. Zahvalila se je tudi prisotnim predsednicama tržaškega sindikata, s katerim odbor dobro sodeluje, ter vsem odbornikom.

Sindikalni tajnik Livio Semolič se je omejil predvsem na tri probleme, s katerimi se je odbor ukvarjal, in sicer: Srednja šola Ivan Trinko, Slovenska sekcija ITI, krčenje stolic. Šola Trinko je z letošnjim šolskim letom končno dobila primernije prostore, prihodnje šolsko leto pa naj bi prišla do

svojega dokončnega sedeža v Kapucinski ulici. Sindikat se že vrsto let ukvarja s problemom Slovenske sekcije ITI; najprej je zahteval avtonomijo te šole, v zadnjih letih pa priključitev te sekcije Slovenskemu šolskemu centru. Glede tega zavoda je Semolič zaključil: "Kljub velikim naprom in raznovrstnim pobudam nismo do danes dosegli konkretnih rezultatov, tako da se bomo ponovno srečali s prefektom in od njega zahtevali, da končno poseže, saj je ministrski odlok dovolj jase, potrebno ga je le spoštovati." Dalje je poročal, kako je Sindikat v letošnjem šolskem letu reagiral, potem ko je goriško šolsko skrbništvo ukinilo kar 12 stolic, kar pomeni 12 stalnih mest na višjih šolah. Zadeva se je sicer tik pred Božičem k sreči ugodno rešila; iz Rima je namreč prišel dekret, ki je vzpostavil začetno stanje.

Poleg dela, ki je bilo posvečeno obrambi naše šole, je vodstvo Sindikata mislilo tudi na razvoj slovenskega šolstva oz. modernizacijo in v tem duhu organiziralo posvet o slovenskem šolstvu v tretjem tisočletju. Glede bodočih izbir, v katere nas že silijo družbene spremembe oz. nova šolska povpraševanja in prihodnja avtonomija, je Semolič dejal: "Če si bomo delali utvare, da nam bo že kdo serviral ustrezno rešitev, bomo samo čakali na fatamorgano in se tako počasi utapljali. Delajmo torej na tem, da izboljšamo našo šolo in jo čim bolj prilagodimo novim zahtevam družbe in našega prostora, ki se neverjetno hitro spreminja..." Svoje tajniško poročilo je sklenil z zahtevo, da Sindikat v najkrajšem času pride do svojega sedeža.

Pozdravom tržaškega tajništva in nagovoru svetovalca iz Nove Gorice Danila Štekarja so sledile volitve. Volilo je 76 sindikalnih članov; največ preferenčnih glasov so dobili tisti, ki so vodili dosednji odbor. Novoizvoljeni odbor sestavljajo: Mirka Brajnik, Ivan Bratina, Arturo Bresciani, Igor Devetak, Leopold Devetak, Dario Frandolič, Milan Jarc, Sonja Klanjšček, Jože Pahor, Enzo Pavletič, Nataša Pavlin, Mihaela Pirih, Livio Semolič, Ivan Sirk, Slavko Tomšič in Marjan Vončina.

SINDIKALNA VEČERJA

V četrtek, 19. decembra, je bila v Sovodnjah v gostilni Pri Francetu sindikalna večerja goriških šolnikov, na kateri se je odbor Sindikata slovenske šole poslovil od 12 slovenskih šolnikov, ki so s tem šolskim letom odšli v pokoj. Zamejski likovni ustvarjalci so ob tej priložnosti podarili sindikatu svoja likovna dela. Tako je SŠŠ iz Gorice podaril upokojenim šolnikom umetniška dela Silvana in Nadje Bevčar, Petrice Devidè, Hijacinta Jusse, Vladimira Klanjščka, Andreja Saksida in Klavdija Tutte.

SI

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Ker se zavedamo velikih potreb ob obnovitvi Katoliškega doma, začnemo širšo akcijo za podporo Kulturnemu centru Lojze Bratuž.

Z združenimi močmi lahko veliko naredimo!

SVOJ DAR SO DO SEDAJ ŽE PRISPEVALI: Marija Bevčič 5.000.000; Vida Bitežnik 1.000.000; Anka Černic 100.000; Marija Češcut 500.000; Gabrijel Devetak in Ivanka Velušček 200.000; K.D. 2.000.000, L. L. Drole 1.000.000; Silvan Kerševan 1.000.000; družina A. Kosič 1.000.000; Saksida, Brajnik, Čuk 300.000; Marija in Jožica 1.000.000 lir; Franko Žerjal 1.000.000; N.N. 50.000; Paolo Tommasi 200.000; N.N. 1.403.000; Krista Tomažič 200.000; druž. Koren 200.000 lir.

OBVESTILA

ŠOLA KRŠČANSKEGA življenja. V četrtek, 9. januarja 1997, bo ob 20.30 v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž drugo srečanje v sklopu teoloških predavanj. Govoril bo dr. Jurij Bizjak, profesor Sv. pisma na teološki fakulteti v Ljubljani, na temo: *Božja beseda je živa*. Vljudno vabi štandreska dekanija. Naslednje predavanje bo v četrtek, 6. februarja.

DAROV

ZASKLAD Mitja Čuk: v spomin na teto Pavlo Simonič

Nadja Fabris 100.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: v spomin na dragega očeta Darka Gorjana Klara z družino 100.000 lir.

ZA LAČNE otroke: Cilka 50.000 lir.

ZA SLOV. misijonarje: Levstik 200.000 lir.

ČESTITKA

Člani mešanega zbora Štandrež se veselijo s Kristino in Mihom, ki se jima je rodil Matija.

Čestitkam se pridružujeta uredništvo in uprava našega lista.

KULTURNO DRUŠTVO SABOTIN

v sodelovanju z župnijo Sv. Mavra in župnijskima zboroma Miren-Rupa-Peč

prireja

BOŽIČNI KONCERT

V ponedeljek, 6. januarja 1997, ob 15.30 v cerkvi v Štmarvu.

PREJELI SMO

OB LETOŠNJI MALI CECILIJANKI

Ob letošnji Mali Cecilijanki smo brez dvoma vsi bili veseli naših otroških in mladinskih zborov. Čestitati moramo organizatorjem in zborovodjem. Toda imamo tudi svoje želje za prihodnost. Prvo tako željo je izrazil DD v svojem poročilu v NG z dne 12.12.1996: "Ško-

da, da so bile tokrat ljudske pesmi skoraj odsotne." Tej želji bi jaz pridružil še eno: bile so odsotne tudi nabožne pesmi. Naši zbori nastopajo tudi v cerkvi z liturgičnimi pesmimi. Ali bi ne bilo zelo primerno, če bi v prihodnje v svoj izbor pesmi pridali tudi kako nabožno ljudsko pesem? Posebno še, ker je njihov nasop vsako leto na praznik Brezmadežne.

- K. HUMAR

ŠTANDREŠKI PETDESETLETNIKI

Ob prazniku sv. Andreja so se štandreški petdesetletniki spomnili svoje obletnice in jo tudi primerno počastili. Kot vidimo na posnetku, so začeli s sv. mašo, ki jo je daroval domači župnik Bolčina. Ker so nekateri tudi cerkveni pevci, se je s kora oglasila pesem. Spomnili so se tudi tistih, ki niso dočakali 50 let, in položili cvetje na njihove grobove. Praznovanje so sklenili s prijetno družabnostjo. Leta 1946 se je v Štandrežu rodilo 38 otrok.

RUPA-PEČ-GABRJE-VRH

NEKAJ KRONIKE IZ ZADNIH MESECEV LETA '96

8.10.1996 nas je zapustil g. Ivan Cijan s Peči 8/b. Umril je po dolgi bolezni v bolnišnici na Katinari pri Trstu. Nekaj dni prej je obhajal svoj 73. življenjski jubilej.

11.10. je tiho odšel v večnost g. Jožef Murenec. Rodil se je bil v Medani 13.3.1919, poročil se je bil na Vrh sv. Mihaela z Romano Zotti-Cotič. Ženi, ki je bila hudo bolna, je stregel v dolgi bolezni do njene smrti lani.

29.11. je na domu mirno zaspala v Gospodu blaga ga. Zalka Cotič. Dolgo je bila priklenjena na voziček. Tiho in pogumno je trpela. Dokler je mogla, je prosila svojce, zlasti hčerko Marijo, da so jo na vozičku peljali k nedeljski maši, kjer je uživala sv. Rešnjetele. Hčerka ji je zgladno stregla do konca. Hčerka Ida jo je redno obiskovala in ji pomagala. Rodila se je na Vrh sv. Mihaela pred 90 leti. Vdova je bila po Mirku Cotiču. Vsem svojcem naših umrlih želimo še enkrat tolažbo.

Do zdaj smo imeli v Rupi in na Peči 7 krstov; v Gabrjah in na Vrh pa 6. Poroke so bile do zdaj v Rupi in na Peči 3; v Gabrjah in na Vrh pa ni bilo nobene.

V Gabrjah in v Rupi ter na Peči smo imeli hvaležnici in martinovanje, ki so privabile veliko ljudi; 24.11. je bila slovesnost sv. Katarine AL., zavetnice Peči; v Gabrjah 8.12. slovesnost sv. škofa Miklavža; med veliko mašo je pel OIMPZ Vrh sv. Mihaela.

15.12. so v Rupi počastili mučenko Lucijo, drugotno zavetnico Rupe. 5.12. so v Rupi priredili tradicionalno miklavževanje, na Vrh in v Gabrjah pa 6.12. Otroci so se predstavili tudi na Mali Cecilijanki 8.12. v KC L. Bratuž v Gorici (Rupa-Peč z OPZ, ki ga vodi Tanja Kovic; Vrhovci kar z dvema zborčkoma, t.j. z OIMPZ Vrh sv. Mihaela, ki ju vodi Marjanka Čevdek-Quaggiato).

Slovenskemu romanju v Rim od 13. do 15.12. letos sta se pridružila tudi dva zakonca iz gabske fare. Prosila sta za nas vse ob grobu sv. Petra.

P. Kos se iz daljne Japonske zahvaljuje vsem dobrotnikom svojega misijona za celoletno krščansko ljubezen. Za vse moli, daruje sv. maše in vošči vesel Božič in veliko blagoslova v novem letu.

Celodnevno čiščenje ob sinodi je bilo 17.12. od 9. ure dalje na Peči.

ŽU

30 LET LISTA DOM

ERIKA JAZBAR

V predbožičnem času je pred tridesetimi leti prvič prišel na domove slovenskih beneških družin kulturno-verski list Dom. Praznovanje prijateljev in sodelavcev je bilo v petek, 27. decembra, v Špetru, v cerkvi sv. Kvirina s sveto mašo, priložnostnimi pozdravi in voščili vseh tistih, ki so bili listu ob strani, ter oblasti (med temi so bili predsednik deželne vlade F-Jk Cruder, predsednik slovenskega parlamenta Janez Podobnik in podtajnik ministrstva za kulturo Silvester Gaberšček); naloga le-teh je poslušati take in drugačne glasove, ki prihajajo iz beneških dolin.

Po tridesetih letih se nam Dom predstavlja kot petnajstodnevnik, ki izhaja na osmih straneh; decembrska številka nam prinaša tudi novo grafično preobleko. Odgovorni urednik je Marino Qualizza, ki marsikdaj piše tudi uvodnik. Časopis izdaja založniška zadruga Dom; poznamo jo predvsem zato, ker bogati že skoraj petnajst let slovenske knjižne police z vsakoletnimi publikacijami, predvsem o zgodovini naših krajev. Od prvih začetkov, ko je list izhajal le štirikrat na leto, je bila nedvomno prehojena dolga in uspešna pot; vendar smo v novembrski številki lahko brali o težavah, ki pestijo tudi beneško glasilo in so v glavnem vezane na neporavnano izplačilo deželnih prispevkov (le-teh za druga ne prejema od leta 1994). Kljub temu je v zadnjih dneh decembra prišla med nas nova številka, z njo pa tudi tradicionalni Beneški kalendar za leto 1997, ki krasi marsikatero steno slovenske družine.

List Dom je nastal iz potrebe po pluralizmu informacij, vendar ne samo s tem namenom; pred tridesetimi leti so Benečani razpolagali le z enim časopisom, in sicer Ma-

tajurjem (od leta 1974 Novi Matajur). Marsikdo pa je pogrešal glasilo, ki bi bilo izraz - sintetično povedano - katoliške strani oz. krščanskih laikov in duhovnikov.

Od svojega začetka je imel Dom dvojno vlogo: na podlagi krščanskih vrednot graditi in spodbujati etnično zavest slovenskih ljudi v Benečiji, kar pomeni naprej gojiti slovensko kulturo, jezik, tradicije, boriti se za pravice italijanskih državljanov s slovenskim maternim jezikom.

V zadnjih letih se je Benečija v marsičem spremenila, pri tem pa nosi svojo zaslugu tudi tak formativno-informativni list, ki ga lahko prebirajo domala vsi, saj ob slovenskem jeziku ter beneškem narečju piše veliko tudi v italijanščini.

Iz omenjenih razlogov berejo Dom ne le navadni zamejci, temveč prihaja tudi v roke marsikateremu politiku; ne gre namreč spregledati politične vloge, ki jo je odigral časopis v vseh teh letih: njegovo izhajanje je nekako dokazovalo obstoj slovenskih beneških ljudi, ki se niso razpoznavali v komunistični partiji, in spremenilo mišljenje tistih (sicer ne vseh), ki so verjeli (ali se je tako splačalo) v binomij Slovenec = komunist.

Dom je časopis, ki izhaja že trideset let na etnično mešanem ozemlju in je njemu prilagojen tako, da je v bistvu vsem dostopen. S svojo večjezičnostjo je prodril tudi med italijansko večino in med tiste beneške Slovence, ki slovenskega knjižnega jezika ne berejo ali ne razumejo. Urednik in sodelavci so lahko na glasilo zelo ponosni, saj maloštevilna skupina gradi sožitje in ohranja slovenstvo v videmski pokrajini, nam vsem pa pomaga razumeti razlike, ki so s tega vidika še kako prisotne v našem zamejstvu.

ENCIKLOPEDIJA SLOVENIJE

MED POMEMBNI
GESLI TUDI REZIJA

MARJAN DROBEŽ

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala že deseti zvezek Enciklopedije Slovenije, ki obsega gesla od Pt do Sava. Spodbudno je, da to delo velikega narodnega, zgodovinskega in kulturnega pomena v novejših zvezkih (vsako leto izide po eden) obravnava posamezne teme stvarno, pošteno in z vseh vidikov, tako da ni več utesnjeno v ideološke sponse, kar se je dogajalo v prvih zvezkih.

Zadnji zvezek vsebuje z besedili in ilustracijami 416 strani: vseh gesel je 834, in sicer 423 stvarnih ter 411 biografskih. Celotnega besedila je skupaj 46.228 vrstic, od tega pri stvarnih geslih 36.096 in pri biografskih 11.132. Za ponazoritev novega dela nadalje navajamo, da je med ilustracijami 59 portretov, 166 umetnostnih posnetkov, 54 tematskih kart in zemljevidov, 28 grafikonov, 25 risb, 75 pokrajinskih posnetkov, 74 rokopisov in tiskov ter 181 dokumentiranih posnetkov. Besedila je prispevalo 384 piscev.

V najobsežnejšem geslu *Rusko-slovenski odnosi* so prvič na Slovenskem zbrani podatki o političnih, gospodarskih, predvsem pa kulturnih

stikih (književnost, gledališče, film, glasba, likovna umetnost, lutkarstvo) od začetka 12. stoletja, ko je Slovence Karantance prvič omenjal ruski letopisec Nestor.

Ob obsežnejših geslih, kot so *Ptuj, Rastlinstvo, Razsvetljenstvo, Redovništvo, Renesansa, Rudarstvo, Samostan*, je še posebej izčrpno v sliki in z besedo predstavljena *Rimska doba na Slovenskem*. Med biografskimi gesli velja omeniti izumitelja ladijskega vijaka Josefa Resslera, baročnega kiparja Francesca Robbo, skladatelja Frana Ramovša, arhitekta Edvarda Ravnikarja in ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana.

Posebno vrednost bodo nedvomno imela gesla *Radgonski kot, Rezija in Rož*, ki obravnavajo s Slovenci naseljeno ozemlje onkraj državnih meja Republike Slovenije. Po svoji temeljni zasnovi namreč Enciklopedija Slovenije obravnava tudi osebnosti, dogajanja in pojave v zamejstvu. S tem kopiči sklad podatkov o Slovincih v Avstriji, Italiji in Madžarski, o njihovem položaju in tudi o njihovi ogroženosti. Pomembni podatki o tem so ravno v geslih *Radgonski kot in Rezijani*. V geslu Re-

zija so upoštevana prizadevanja za uveljavitev rezijanskega knjižnega jezika in pravopisa; citirani so tudi zapisi rezijanskih krajevnih imen v rezijanskem pravopisu. Vredno je še dodati, da je v 10. zvezku Enciklopedije bogato zastopana tudi likovna umetnost.

35. DAN
EMIGRANTA

V nedeljo, 5. januarja, bo ob 15. uri v občinskem gledališču Ristori v Čedadu 35. tradicionalni Dan emigranta, ki ga prirejajo slovenske organizacije videmske pokrajine.

Na letošnji prireditvi bosta spregovorila predsednik deželnega odbora FJ-k Giancarlo Cruder in Claudio Garbaz, župan občine Srednje. Slednji bo nastopil tudi v imenu organizatorjev.

Kulturni program letošnje prireditve bo obsegal glasbeni nastop mladinske pevске skupine "Beneške koranine". "Beneško gledališče" bo nato izvedlo igro Izidorja Predana "Beneška ojet". Igra je bila krstna uprizoritev Beneškega gledališča ob dnevu emigranta 1976. leta. Pokrovitelj tradicionalne prireditve Slovence videmske pokrajine je čedajska občinska uprava. Na razpolago bo tudi Trinkov koledar za leto 1997.

DRAGI NOVI GLAS...

ALI SE BO NAŠA
MANJŠINA
OHRANILA?

Vprašanje se morda zdi brezpredmetno, v resnici pa je zelo resno. Najprej zato, ker svoj narod ljubimo in marsikaj ogroža življenje naših ljudi. Pod fašizmom smo bili tri v peti, ker so pravili, da smo spravili v nevarnost vzhodno mejo države. Trdili so celo, da se naša kultura ne more primerjati z 2000-letno "italijansko" kulturo. Zato bi se morali sramovati, da smo Slovinci. Tako so dosegli, da marsikdo ni učil svojih otrok maternega jezika in se je vpisal v fašjo zato, da je dobil službo in pomagal poitalijančevati naš življenj. Spravili so v zapor inteligenco, začeli pri duhovnikih, prepovedali so celo slovenske pridige, silili duhovnike, da bi učili verouk v italijanščini. Ukinili ali zaplenili so razne hranilnice, tudi tiste, ki so imele sedež v župniščih. Prepovedane so bile vse kulturne prireditve: spremenili so celo slovenske priimke in napise na pokopališčih (še mrtvih niso pustili pri miru!). Kdo je pomagal našim ljudem, da so lahko kljubovali vsem raznarodovalnim pritiskom? Kaj je našim ljudem vlivalo pogum in vztrajnost?

Ekonomska moč je opešala (veliko ljudi je živelo od revnih dohodkov kmetijstva, marsikdo je bil brezposeln, ker ni hotel sprejeti režimske izkaznice). Razni profesorji, učitelji, odvetniki itd. so se zatekli v Jugoslavijo, drugi so odšli v Ameriko. Kdor je hotel ohraniti državno službo, je moral v notranost Italije. Samo duhovniki so vztrajali na svojih mestih kljub vsem preganjanjem, šikaniranjem in morda nerazumevanjem od strani predstavnikov cerkvenih krogov. Ni se čuditi, če so se naši ljudje oprijeli pevskih zborov, brali vtihotapljenе slovenske knjige, učili svoje otroke brati iz slovenskih katekizmov in tako dočakali dan, ko je fašizem propadel.

Konec druge svetovne vojne je našim ljudem prinesel nepopisno veselje. Cele noči so prepevali narodne in partizanske pesmi. Žal so navdušenje naših ljudi obrnili v svoj prid ljudje, ki jim je laž vsakdanji kruh in sovraštvo zlahka vino. In kaj so tile dosegli? Da so naši ljudje skoraj pozabili, da so Slovinci; nekateri se celo bojijo pokazati svojo istovetnost. Materializem (dialektični in praktični) jih je obsedel tako, da so pripravljani se udeleževati raznih festivalov, šlager in praznikov, a silno malo jim je mar za kulturo in vero. Ni čudno, da redki sodelujejo pri pevskih zborih, pri raznih igrah itd. Marsikateri mlad človek se uči glasbo iz osebnega veselja, a se ne potrudi za skupni nastop. Vera in maša sta ostali deveta briga. Zakaj? Ker etika ne uravnava življenja. Ljudje mislijo samo na danes. "Zdaj moram uživati življenje." Glavno pravilo je: Jej in pij in se zabavaj brez kakršnekoli obveznosti in odgovornosti! Ne vemo, kaj bo jutri, oz. če jutrišnji dan ni črn, je pa zelo meglen. Bolje je držati ga, kakor lovi ga itd.

Kdo ima uspeh pri ljudeh s takim mišljenjem? Tisti, ki obljublja nebesa na tem svetu, ki zagotavlja ljudem, da bodo lahko rešili vse probleme sami in si tako pripravili svetlo prihodnost. Razporoka, splav in razne sleparije (če te nihče ne razkrije) spadajo k nedotakljivim pravicam svobodne osebe. Tudi mešani zakoni lahko predstavljajo asimilacijsko nevarnost, ravno tako prenizka rodnost naših družin; glavna nevarnost za naš obstoj pa je moralni propad. Nekateri so prepričani, da lahko vse opravijo brez Boga. Pozabljajo, da pravice temeljijo na nekom, ki je vir vseh pravic in je nad vsakim človekom, ne pa na človekovi volji. Če Boga ne priznavaš, ima prav tisti, ki drži v svojih rokah oblast: država, stranka, policija, sodnik in bogataš.

Tako izkoriščanje, preganjanje in zaničevanje manjšine so naravne posledice takega mišljenja. Kultura brez vere je stavba brez temeljev in lahko tudi zavajanje ljudi v moralne zmote, ki ljudem jemljejo vsako življenjsko moč. Tehnika in umetnost sta nadnarodni in ne nudita človeku želje po obstoju in napredovanju. Če je narod v nevarnosti, ko izgubi poštenje in vero, toliko bolj čuti nevarnost manjšina, saj ne more pričakovati, da jo bo večina zaščitila, zlasti ko se je toliko let trudila, da bi izginil vsak spomin na manjšino.

Matična država bo lahko nudila gmotno pomoč in nekaj kulturnih sredstev, a želja po obstanku in razvoju mora izhajati iz manjšine same. Kdo nam pove, katere pravice nam pritičejo? Kdo nam pomaga pri priznavanju in upoštevanju naših pravic? Mednarodni komunisti? Razne verske sekte? Mednarodna masonerija? Ustanove, ki so financirale skoro izključno društva, ki so imela rdečo zvezdo za predznak? Škof Slomšek je zapisal, da naj nam bo vera luč na življenjski poti. Duhovniki so vztrajali na svojih položajih, ker so gojili trdno vero. Naši ljudje so ostali Slovinci, ker jih je vodila vera. Kar ni izviral iz vere, je sčasoma izginilo. Vera ni samo v tem, da priznavaš Boga nad sabo. Zahteva, da priznavaš vsakomur pravice, ki mu gredo, tudi manjšini, in jih zase zahtevaš, kakor jih drugim priznavaš. Na veri torej lahko gradimo strpnost in medsebojno razumevanje. Tako bo vsak postal drugemu človeku sosed, ki zna pomagati v stiski.

- RUDI BOGATEC

POPRAVEK

V prejšnji številki je prišlo v članku Antka Terčona do napake. Pri prepisovanju smo prepotrebne stavbe nepravilno proglasili za "nepotrebne". Avtorju in bralcem se za tiskarski škrt opravičujemo.

SNEŽNE RAZMERE

25.12.96	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
K R A J	MIN - MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	SREDI TEDNA - V KONCU TEDNA	DNE - KOLIČINA	(V) OBVEZNE VERIGE	KM TEPTANIH / NETEPTANIH
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433/54026	20 - 110	2 / 9	4 - 4	28.11. - 5 cm	odprte	2,5 / 2,5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428/2967	10 - 25	1 / 14	2 - 2	28.11. - 3 cm	odprte	12,5 / 60
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433/66033	5 - 50	0 / 20	0 - *	13.12. - 5 cm	odprte	0 / 5
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433/88208	0 - 40	0 / 12	0 - *	13.12. - 5 cm	odprte	0 / 15
PIANCAVALLO tel. 0434/655258	10 - 20	1 / 20	1 - 1	27.11. - 15 cm	odprte	0 / 15

PRIČAKOVANJE, POUČENJE IN ŽELJE OB ZAČETKU NOVEGA LETA

NAJBOLJ NUJNA JE SESTAVA NOVE VLADE

MARJAN DROBEŽ

Božični prazniki so v Sloveniji potekali z večjim številom polnočnic in drugih verskih obredov kot v prejšnjih letih. Demokracija se očitno uveljavlja in se kaže tudi z večjo sproščenostjo duha in razmišljanj, kar je spodbudilo tudi drugačna ravnanja in obnašanje ljudi, tako vernikov kot tudi laikov. Božič je skratka spet postal občevljen in spoštljiv praznik za vse Slovence.

SOCIALNE RAZLIKE

Ob začetku novega leta 1997 pa so tudi v Sloveniji razne organizacije, predstavniki oblasti oz. vlade in posamezniki delali obračune o letu, ki je minilo, ter v mirnejšem vzdušju izražali željo in pričakovanja za obdobje, ki se je začelo z novim koledarskim letom. Seveda so bila silvestrovanja bodisi razkošna ali pa zelo skromna, kar je bilo odvisno od gmotnih možnosti posameznikov. V Sloveniji so namreč primeri, da nekateri delavci v finančno obubožanih podjetjih zaslužijo le po 30 tisoč tolarjev mesečno, medtem ko plače raznih poslovnežev v

delovnih organizacijah, ki še spadajo v nekdanji t.i. družbeni sektor ali pa so že privatizirane, dosegajo do 900 tisoč in tudi več tolarjev na mesec. Socialne razlike so namreč v Sloveniji velike oz. čedalje večje in bi jih morali zmanjšati.

»TEŽAK DINOZAVER«

Iz takih družbenogospodarskih razmer in okolij izhajajo tudi razna spoznanja in izjave, tudi tiste politološke in sociološke narave. Po mnenju tednika *Demokracija* je bila v letu 1996 najvažnejša misel, ki jo je izrekel politično angažirani pisatelj Drago Jančar. Glasi se takole: "Slovenska družba se zelo počasi izmika stanju duha, v kakršnem smo živeli, in še počasneje prehaja v nekaj novega, kar bi se moralo zgoditi. Premika se kot težak dinosaver."

Slovenija je v procesu prehajanja v demokracijo in je zaradi tega tudi toliko nejasnosti, negotovosti in posledično nalog na raznih področjih. Slovenija nujno potrebuje novo vlado, ki se bo lahko uspešno lotila najbolj perečih in aktualnih problemov. Zastoji in težave, ki nastajajo v

pogajanjih in pogovorih o oblikovanju nove vlade, so sicer nekaj normalnega in logičnega v vsaki demokratični in urejeni državi, vendar je spore in nesoglasja med političnimi strankami prav tako zaradi demokracije mogoče in tudi potrebno hitreje odpravljati. Na to sicer v svojih izjavah opozarjajo predsednik države Milan Kučan in predsednik vlade Janez Drnovšek ter Marjan Podobnik.

BREZVLADJE JE ŠKODLJIVO ZA SLOVENIJO

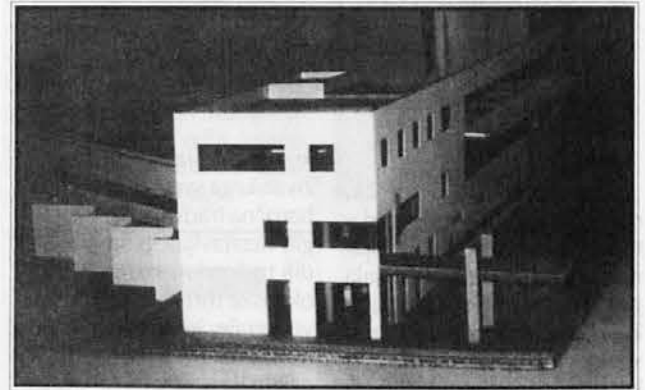
Sedanja vlada lahko opravlja samo tekoče posle, zaradi česar razni organi, ustanove in organizacije odlagajo vse pomembnejše naloge in ukrepe na obdobje, ko bo o njih odločala nova vlada. Nadaljuje se torej vrzel v oblast; to brezvladje je že škodljivo za tako krhko, mlado in neizkušeno državo, kakršna je Slovenija. Med najbolj nujnimi nalogami, ki jih bo morala obravnavati in o njih odločati vlada, so državni proračun za leto 1997, izvajanje vključevanja Slovenije v Evropsko zvezo in v vojaško ter politično organizacijo NATO, vzpostavitev popolne zakonitosti oz. utrditev pravne dr-

žave, strategija za ponovni zagon gospodarstva ter reforma pokojninskega zavarovanja, torej ponovna preučitev zelo pomembnega in občutljivega socialnega področja, ki je v čedalje težjih materialnih razmerah. Za ponazoritev navajamo le podatka, da mora v Sloveniji zdaj v pokojninsko blagajno za nad 455 tisoč pokojnin prispevati denar samo še okoli 767 tisoč delavcev in uslužbencev, kolikor jih je zaposlenih v gospodarstvu in na drugih področjih.

SPROSTITEV TRGOVINE

S 1. januarjem 1997 je bila uveljavljena doslej največja sprostitev slovenske zunanje trgovine. Carine za uvoz mnogih vrst blaga iz držav članic Evropske zveze in tudi iz nekaterih drugih držav so bile namreč bodisi odpravljene ali pa občutno znižane. Prosta trgovina zagotavlja tudi odpravo ali znižanje carin za industrijske izdelke iz Slovenije na omenjenih trgih. Na domačih trgih bo nastala še večja konkurenca, morda se bodo znižale tudi cene, vendar bo sprostitev uvoza iz tujine zagotovo povzročila tudi velike težave mnogim slovenskim tovarnam in tudi zasebnim proizvajalcem raznega blaga.

V NOVI GORICI GRADIJO VELIKO NOVO KNJIŽNICO

Maketa nove zgradbe goriske knjižnice

V Novi Gorici so ob koncu leta 1996 postavili temeljni kamen za novo veliko in moderno knjižnico, ki jo bodo zgradili najpozneje do jeseni leta 1999. To je uspeh več kot 20-letnih prizadevanj, neuspešnih prepričevanj, poskusov ter po skoraj petletni pripravljalnici, med katero so zasnovali najnovejšo smernico in ureditveni načrt.

Zgradba knjižnice, ki bo imela tudi vzporedne dejavnosti in večnamensko dvorano z najmanj 80 sedeži, bo zrasla poleg poslopja občine, torej v središču Nove Gorice. Njena skupna površina bo znašala 6.177 kvadratnih metrov. Skupna vrednost objekta bo veljala okoli milijardo in 231 milijonov tolarjev. Sredstva bodo prispevali ministrstvo za kulturo Slovenije ter občine na Goriškem, ki jim je knjižnica namenje-

na. O financiranju gradnje in o vlogi Goriške knjižnice Franceta Bevka so na slovesnosti ob postavitvi temeljnega kamna govorili novogoriški župan ter predsednik gradbenega odbora za novo zgradbo Črtomir Špacapan, ravnatelj knjižnice prof. Rajko Slokar in slovenski minister za kulturo Janez Dular.

Prof. Rajko Slokar je na slovesnosti tudi dejal, da bo zgradba posvečena negovanju primorskega, slovenskega, dobrososedskega in svetovnega duha. Novogoriška knjižnica, ki sedaj deluje v težkih prostorskih razmerah, ima skoraj 271 tisoč knjig in drugih knjižničarskih enot. Po računalniku je povezana s celotno mrežo slovenskih knjižnic, s knjigami pa redno in sistematično oskrbuje tudi slovenske knjižnice na Goriškem in v Beneški Sloveniji.

- M.

PRVO ZADOŠČENJE ZA ŽRTVE FINANČNIH PREVAR

Slovenska revija za naložbo denarja *Kapital* je objavila vest, da je kar okoli 200 tisoč Slovencev postalo žrtev finančnih prevar. Povzročile so jih razne zasebne finančne in druge ustanove in podjetja, ki so upnikom obljubljale visoke obresti in druge ugodnosti za njihove denarne vloge, pozneje pa se je izkazalo, da gre za prevare oziroma špekulacije. Takih primerov je zlasti veliko v Mariboru. Zelo znan je primer finančne ustanove Zdenex v Mariboru, v zadnjem času pa podjetja za finančni inženiring Sofora v Ljubljani.

Po mnenju revije *Kapital* bo december 1996 zgodovinski mesec za žrtve finančnih prevar. Nekdanji podjetnik z avtomobili Sandi Grubelič iz Ljubljane je namreč prvi pričel prestajati zaporno kazen zaradi goljufije. Cena za 200 milijonov tolarjev prevar je sedem let zapora. Glavni in odgovorni urednik omenjene revije za naložbo denarja je ob primeru Sandija Grubeliča zapisal, "da bi leto 1997 moralo biti po vseh pravilih veliko bolj bogato s tovrstnim ulovom, saj je kandidatov za zapor veliko." - M.

LONDONSKA BORZA URADNO PRIZNALA DEJAVNOST LJUBLJANSKE

Ljubljanska borza, ki je oblikovana kot delniška družba, je bila pred dnevi deležna posebnega priznanja. Londonska borza, ki s svojim sistemom predstavlja tretji največji organizirani trg vrednostnih papirjev na svetu, je namreč po natančnem pregledu internih aktov in po zaslišanju (*hearing*) predstavnikov Ljubljanske borze ugotovila, da slovenska borza predstavlja regularen, urejen in redno delujoč trg vrednostnih papirjev. Te ugotovitve se zlasti nanašajo na ustrezno obstoječo zakonodajo, ki ureja poslovanje z vrednostnimi papirji; urejene interne borzne akte, ki podrobneje določajo pravila sprejema članov, trg vrednostnih papirjev in trgovanja; na javno dnevno borzno trgovanje z vrednostnimi papirji in dnevno posredovanje informacij o sklenjenih poslih z vrednostnimi papirji.

Gre za priznanje, ki bo imelo tudi pomembne praktične posledice. Zagotovljeni so namreč pogoji oziroma možnosti, da bodo delnice slovenskih podjetij, s katerimi se že trguje na Ljubljanski borzi, lahko uvrščene tudi v trgovanje na Londonski borzi. - M.

V ZALOŽBI ARTERIKA

KNJIGA O GRADU BRDO

Pobuda za knjigo, ki jo je napisala Lidija Slana, je bila, da bi pogledali v zgodovino in ugotovili, kaj je pomenil grad Brdo v preteklosti. Knjiga, ki jo je nedavno izdala Založba Arterika, predstavlja družine, ki so usodno vplivale na Slovenijo: od ustanoviteljev gradu Egkhov Brdskih, upraviteljev Kranjske in gospodarsko najuspešnejše plemiške družine 16. stol. na Kranjskem, ki so vse do izгона podpirali protestantizem in s tem širjenje pisne slovenščine, prek pomembnih Gallenbergov do Zoisov. Današnja vloga Brda je promocija Slovenije v svet. Grad Brdo nenadoma zaživi v vlogi trajne rezidence v senci.

Novost v knjigi so novoodkriti podatki iz arhivov v Gradcu, na Dunaju in v Ljubljani. Posebej velja omeniti genealoško drevo Brdskih gospodov (Egkhov in Zoisov) tako po moški kot po ženski liniji. Pomemben je tudi prispevek o heraldični ikonografski vsebinski integraciji rodbinskih grbov Brdskih gospodov. V knjigi je veliko posnetkov, ki še nikjer niso bili objavljeni. Avtorica Lidija Slana je ugotovila, da je grad Brdo prvi renesančni nižinski grad na Slovenskem, ki ga je zgradil ple-

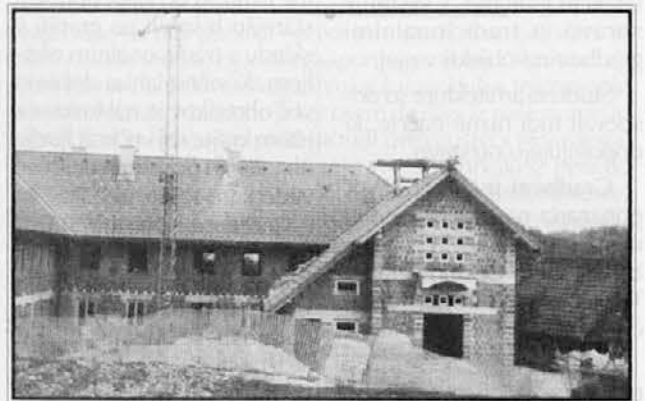
meniti Jurij Egkh (začetek gradnje l. 1510). Že v času družine Egkh je bil grad rezidenca, v katero so prihajali politiki. Kot večina slovenskih plemičev so zelo dobro znali slovenščino. Poznali so Trubarja in podpirali protestantizem. Družina Egkh se je sredi 17. stol. porazgubila. Po hčerah je prišel grad v družino Gallenberg. Zadnji med njimi je bil Baltazar, ki je grad zaradi prezadolženosti prodal očetu Žiga Zoisa. Žiga in njegov brat Karl (botanik) sta spet dvignila ceno gradu, ta je spet postal nekakšen drugi vrh, ki so ga tokrat obiskovali znanstveniki. Grad Brdo je še menjal lastnike. L. 1935 ga je kupil Pavel Karadordevič. L. 1947 je bila družina Karadordevič izseljena in grad Brdo je postal Titova rezidenca, iz katere je bil pred smrtjo odpeljan v ljubljanski Klinični center. Že l. 1989 je izvršni svet Republike Slovenije sklenil, da je treba Brdo odpreti. Grad Brdo ostaja v službi države. V njem je bogata knjižnica, ki jo je zasnoval že knez Pavel, s prvimi izdajami najpomembnejših del slovenske literature od Dalmatinove *Biblije*, Valvasorjeve *Slave*, del slovenskih razsvetljenčev do najpomembnejših avtorjev 20. stol. Knjižnica obsega več kot 6500 knjig. V njej je še veliko knjig s Karadordevičevim posvetilom. Danes je na lokacijah gradu Brdo okoli 180 sprejemov letno.

- MARIJA PRIMC

DRUŽINA IZHAJA V VEČJEM OBSEGU

Slovenski katoliški tednik Družina je v novem letu 1997 začel izhajati v večjem obsegu. Tudi po novem bo med svoje bralce v Sloveniji, zamejstvu v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, prihajala v barvah, toda redno bo izhajala na 24 straneh. Na voljo bo torej še več zanimive in duhovno bogate vsebine. Vsak mesec bo v tedniku priložena tudi barvna priloga *Naša družina*, ki je posebej namenjena družinam in vprašanjem družinskega življenja pri Slovencih. Naročniki Družine jo bodo še naprej dobivali zastonj kot posebno nagrado za svojo zvestobo. Direktor in glavni urednik Družine dr. Janez Gril je v pismu bralcem poudaril tudi pomen in dejavnost založbe, ki je lani z bogatim gradivom zaznamovala zgodovinski obisk papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. - M.

V MIRNI PEČI NA DOLENJSKEM NOV KARMELIČANSKI SAMOSTAN

Kot smo že pisali, rase na Dolenjskem nov ženski samostan. V skupnosti so trenutno štiri sestre dveh narodnosti, imajo pa že tudi priglase novinke. Drugo leto bi se želele vseliti. Hvaležne so vsem, ki ste jim kakorkoli pomagali. Kdor želi informacije, lahko pokliče telefonsko številko 0481-78004 (Gorica). Še enkrat iz srca hvala vsem za pomoč! Sestre obljublajo, da bodo molile za dobrotnike.

DEDIŠČINA IN GRADBENA KULTURA

JASNA SIMONETA

Ljubljanska razstava o ohranjanju slovenske ljudske kulturne dediščine

Od 7. novembra do 25. decembra je bila na ogled v Gradbenem centru v Ljubljani razstava, ki nam je skušala prikazati, kakšen odnos lahko imamo danes do naše ljudske arhitekture in kako jo lahko ohranjamo čim bolj pristno. Razstava je bila oblikovana v sodelovanju s Fakulteto za arhitekturo, Restavratorskim centrom Republike Slovenije, Gradbenim inštitutom ZRMK in predvsem z obrtniki in podjetji, ki se ukvarjajo s tradicionalnimi gradbenimi elementi. Razstava je bila zato ločena na dva dela: v enem so bili razstavljeni panoji sodelujočih inštitutov, v drugem pa obrtniški izdelki.

Takoj ob vhodu smo srečali panoje Restavratorskega centra, ki so prikazovali posege te ustanove. Ogljedali smo si lahko stanje objektov pred obnovo, postopek le-te in končni rezultat. Med najbolj znanimi posegi naj omenim Zmajski most in cerkev sv. Nikolaja (stolnica v Ljubljani), grad Goričane (ta je še v obnovi) in razne domačije po Sloveniji. Na ogled so bile tudi razne kopije, ki so jih izdelali kot nadomestek za originale, med katerimi je gotovo najbolj znan Robbov vodnjak pred Magistratom. Sledijo razne obnove cerkev, oltarjev in fresk, med katerimi tudi mrtvaški ples v Hrastovljah.

Posebej so bile razstavljene tudi slike z raznimi primeri slovenske ljudske arhitekture in detajli le-teh.

Arhiv Fakultete za arhitekturo je prispeval razne seminarske in diplomske naloge, ki obsegajo študije okolja in že obstoječe arhitekture v njem. Tu smo zasledili prikaz mlina, modela prenove domačij v Glenu in Gočah, študiji o razvoju strešnih kritin in o identiteti v arhitekturni krajini. V glavnem gre tu za poudarek, da mora biti stavba, ki jo gradimo, v skladu z naravo in tradicionalnimi gradbenimi objekti v njej.

Študenti arhitekture so prispevali tudi razne načrte, ki dopolnjujejo razstavo.

Gradbeni inštitut ZRMK ponazarja na svojih panojih razna večja obnovitvena dela, kot sta to Cekinov grad v Tivoliju in grad Bistra (Tehnični muzej).

V drugem prostoru so bili razstavljeni razni obrtniški izdelki. Naj omenim najprej izdelke iz kovanega železa, predvsem iz Kropce. Med oblikovalci je gotovo najbolj znan Jože Bertonec, ki je bil deležen tudi zlate medalje na Mednarodnem sejmu obrti v Münchnu. Pri njem prevladu-

jejo motivi iz rastlinskega in živalskega sveta ter gorenjska baročna tradicija. Kot pri drugih razstavljalcih smo zasledili tudi pri njem svečnike in okenske mreže. Zelo zanimive ograje je prikazal Bruno Kalčič iz Blejske Dobrave, originalen kovan "lesteneč" pa Rajko Šolar. Franc Koselj je razstavljal zanimivo kovan podobo sv. Florjana, UKO (Umetnokovinska obrt Kropa) pa opremo za kamin, cestno svetilko, elemente za ograje in okna. Miha Krištof je predstavil zelo slikovita vratca za domačo peč.

Posebno omembo si zaslužijo tudi obrtniki, ki delajo v smeri ohranjanja tradicionalnih načinov kritja streh. Jože Podgrajšek je predstavil kritino s kamnitim skriljem, Jože Benedetič pa je na svojem prostoru postavil kar keltski svetilnik, ki ga je prav tako pokril s skrilasto streho. Bojan Koželj je segel v arhitekturno tradicijo Velike planine in nam prikazal tamkajšnje kritje s skodlami in tehniko za izravnavanje le-teh. Franci Barbič pa nam je hotel prikazati, kako se krije streha s slamnatimi svežnji, zato je na svojem prostoru postavil slamnato streho. Križevske opekarne razstavlja različne oblike in vrste bobrova ter stare primerke, Goriške opekarne pa predstavljajo nove tehnike kritja s korci.

Na koncu naj še omenim kamnarsko obrt, ki so jo na razstavi predstavljali Marmor Hotavljice, oblikovalec Boris Udovič, Srednja gradbena in ekonomska šola (SGEŠ) in obrtnik Anton Črečnar. Boris Udovič je v svoji interpretaciji tradicije svobodnejši, za svetilke in stebre pa se zgleduje predvsem po Plečniku.

Ob ogledu razstave pa se nam je porajalo vprašanje, zakaj ni bilo posvečene nekaj pozornosti tudi lesarskim elementom. V bistvu pa je bila razstava odgovor na dvome tistih, ki bi hoteli obnoviti starejšo hišo ali pa graditi v skladu s tradicionalnim okoljem. Končno lahko dobimo več obrtnikov in naslovov na istem kraju, saj večkrat ljudje ob takšnih posebnih delih ne vedo kam se obrniti. Posebno pomembna pa je ugotovitev, da se najdejo še ljudje, ki obvladujejo stare obrti. Take pobude bi kazalo v prihodnosti še ponavljati, po možnosti v večjem obsegu. Verjetno bi bila kombinacija v sodelovanju z izdelovalci in raziskovalci notranje opreme (tradicionalne seveda) še bolj uspešna. V tem smislu bi takšna razstava omogočala popolnejši pogled na pristno domače bivališče. Poleg tega gre še omeniti dejstvo, da je

ta razstava v vzpodbudo in povod za nove ideje na področju obrtništva. V Sloveniji je močno občutiti pomanjkanje iniciativ in zanimanja mladih za tradicionalne panoge, pa čeprav možnosti za uspeh tu ne manjka. Vsaka obnova in restavratorski poseg zahtevata določeno izkušnost ali mojstrstvo, ne pa samo teoretično znanje. Veliko je danes praktično zelo težko izvesti prav zaradi dejstva, da se ne najdejo mojstri, ki bi bili delu kos. Zato je bila razstava primerna za tiste, ki bi želeli pobliže spoznati te stroke in se mogoče z njimi začeti ukvarjati, tudi poklicno. Mojstri, ki so razstavljali, nam namreč vedo povedati, da bi radi posredovali naprej svoje znanje, da pa ni najti mladih, ki bi se s tem spoprijeli.

MANAGEMENT

SKRIVNOSTI VODENJA ŠOLE

Pri založbi Didakta v Radovljici je izšla praktična knjiga z naslovom *Skrivnosti vodenja šole*, ki jo je napisal dr. Marko Ferjan. Knjigi, ki obsega 207 strani, je dodal še podnaslov "K znanju, uspehu in ugledu".

Ni dovolj, da imamo veliko šol in fakultet z ustrezno opremljenostjo in najboljšimi strokovnimi kadri. Pomembni so njihovi rezultati, ki se odražajo s kakovostjo diplomantov. Avtor obvlada tovrstno področje in je zato znal prikazati poleg teoretičnih osnov managementa in sistema izobraževanja še proces managementa v izobraževanju. Posebno učinkovito in celovito je predstavil kadrovsko-komunikacijski sistem v izobraževanju ter model profila in uspešnosti managementa v izobraževanju. Od ustrezne motivacije in stimulacije tako študentov kakor tudi predavateljev je odvisen končni uspeh. Tudi problema motivacije in motiviranja učiteljev se je lotil dr. Ferjan z različnih zornih kotov.

V novejšem času se vse bolj srečujemo z managementom kakovosti na vseh področjih. Prav kakovost spada v skrivnost vodenja šole in vzgoje novih kadrov. Avtor je v ta namen je prikazal načela zagotavljanja kakovosti ter model presoje kakovosti pedagoškega procesa pri izobraževanju.

Ker je management v izobraževanju zahteven, je avtor razprl vsebino knjige razmeroma široko. Zelo pomembna je predstavitev modelov za proces odločanja, planiranja, snovanja organizacijske strukture in kulture ter nadziranja. Ločiti moramo proces managementa v gospodarstvu in v izobraževanju. Pri slednjem imamo pedagoško vodenje,

kar je v knjigi integralno obravnavano. Proces managementa izobraževalne ustanove ni mogoče deliti na ločena procesa poslovanja in pedagoškega vodenja, kar je razmeroma dobro prikazano v knjigi. Poudarjena pa je potreba po presoji uspešnosti managementa v izobraževanju in so prikazani tudi kriteriji za presojo uspešnosti.

Glede na dejstvo, da je avtor diplomiral, magistriral in doktoriral na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju, se je naučil tudi ustreznih marketinških znanj, kar je delno vključil tudi v svojo knjigo. Management v izobraževanju v razvitih državah je razmeroma dobro obdelan. Kljub temu pa se stalno raziskujejo in preučujejo novi modeli.

Avtorju velja priznanje, da je pri tem delu sistematično pristopil k problemom upravljanja in vodenja procesa izobraževanja in obdelal problematiko managementa v več razsežnostih.

- GABRIJEL DEVETAK

GOSTINCI SDGZ IN KONZORCIJ VIN KRAS

GOSTINSKI VEČER IN DRUGE SKUPNE POBUDE

DAVORIN DEVETAK

V zadnjih letih vse bolj raste sodelovanje med krajevnimi vinogradniki in gostinci. Po obiskih kleti in kmetij od Krasa do Brd ter po raznih priložnostnih skupnih pobudah so se predstavniki gostincev v okviru Slovenskega deželnege gospodarstva združenja in Konzorcija za zaščito vin s kontroliranim poreklom Kras zbrali v zgoniški gostilni Guštin, da bi začrtali niz skupnih akcij v novem letu. Kot sta zatrdila novi predsednik Konzorcija Benjamin Zidarič in predsed-

nik gostincev Lino Doljak, je skrajni čas, da se omenjeni kategoriji in drugi zainteresirani operaterji bolj angažirajo in povežejo pri stvarnih projektih za ovrednotenje našega skupnega okolja in širšega prostora, od Krasa do Nadliških dolin, kjer živimo in delamo Slovenci v Italiji.

Prvi v beležnici je tradicionalni gostinski večer SDGZ, ki ga že več let prirejajo tržaški gostinci v sodelovanju s krajevnimi vinogradniki. V ponedeljek, 13. januarja, bo v restavraciji Kras na Colu kušnja raznih sort malvazije ob ustreznih kraških kuharskih specialitetah. Vina bodo predstavili sami proizvajalci.

V programu sta še dve pobudi. Spomladi bo po enoletnem premoru odmevna prireditvev Evrokras '97, na kateri bodo vinogradniki konzorcija Kras predstavili zadnje letničke vin, gostinci pa jih bodo spremljali z izborom kraških jedi. Za avgust pa je napovedan nastop gostincev in vinogradnikov na Celovškem sejmu, kjer bodo skupno promovirali tržaško kuhinjo in vina. Pobudo bodo uresničili s pomočjo Slovenske gospodarske zveze iz Celovca in bodo povabili k sodelovanju zainteresirane operaterje in ustanove, da bi na Koroškem ponudili čim bolj popolno in dopadljivo sliko o naši stvarnosti.

Po "delovnem" delu sestanka je bilo še strokovno in obenem družabno srečanje ostalih članov Konzorcija Kras, ki so skupno z nekaterimi gostinci degustirali več variant kraškega terana. Na lepo oblikovanem večeru, ki ga je oplemenitila domača kuhinja gospodinje Pavle Živic, so lahko pokusili letnike od 1992 do 1995 s kmetij Marija Miliča, Benamina Zidariča, Danila Lupinca, Borisa Škerka, Joška Colje, An-

dreja Miliča in Eddyja Kante. Ob predstavitev samih proizvajalcev in ocenah kolegov se je razvila odprta in spodbudna razprava med vinogradniki, ki so v teh letih zelo pomladili vrste.

Vanjo je posegel tudi bivši predsednik Konzorcija Kante, ki je postavil jasno ločnico med aspektom proizvodnje in prodaje vina. Menil je, da se morajo tržaški vinogradniki v tej fazi osredotočiti na prvi trenutek in dosledno težiti po kvaliteti v proizvodnji; faza bolj učinkovitega trženja in marketinga bo še prišla. Drugi so poudarili nujno in koristnost soočanja s pogledi gostincev, ki imajo neposreden stik s klienti. Kante je še poudaril koristno vlogo lokalov, ki imajo v zalogi in ponujajo gostom kakovostna vina. Kot dragocen primer tega je navedel tržaški Malabar na trgu S. Giovanni, kjer upravitelj Walter Kuzmic prireja ob petkih zvečer pokušnje vin z vsega sveta in seveda tudi najboljših slovenskih proizvajalcev iz Brd in s tržaškega Krasa.

Pri uresnitvi novih pristopov in podvigov, ki težijo po boljšem sodelovanju gostincev in kmetov ter po vzajemnem iskanju kvalitete, bo prav tako pomembna vloga strokovnih sodelavcev Konzorcija Kras, SDGZ, Kmečke zveze in Zveze neposrednih obdelovalcev, v katerih so dejavni omenjeni operaterji. Rast kakovosti teh let je bila mogoča v prvi vrsti zaradi nove zavesti podjetnikov, a tudi zaradi tehnične pomoči omenjenih struktur. Tudi za naprej morajo biti podjetniki najboljše in najučinkoviteje organizirani, vsak posamezno in tudi okrog skupnih, stvarnih projektov, sicer bodo načrti in lepe besede ostali le na papirju.

POT DO SREČE

JELENA STEFANČIČ

Morda danes zorijo misli, besede in dejanja iz časov, ko ste zanikali srečo, ko ste se spozabljali v tožbah, sovraštvi in strahu. Zakoni misli in zakoni sreče niso čarovnija, a zagotovljeno je, da je sreča sad ustvarjalne misli vsega do brega, da se nam misli in dejanja rada povrnejo in da bo zlo, ki ga želimo ali povzročimo našemu bližnjemu, prej ali slej naša usoda.

Za človeka, ki ni zadovoljen s samim seboj, je en sam način, da zopet najde ravnovesje: zbrati mora tisto prizanesljivo moč, da si bo lahko oprostil, kar ga je v preteklosti polomil, in začel znova. Dokler ne bo storil tega težavnega koraka, mu ne bodo mogli pomagati vsi zdravniki sveta. Občutek krivde zapira v nas vse kanale, po katerih se pretaka življenjska, miselna in duhovna moč iz našega nevidnega in boljšega Jaza v naš

vidni Jaz. Potrebno se je nasmejniti, kadar bi se radi namrščili, nepotrpežljiv gib naj preide v mirno kretanje, beseda, ki izziva prepir, v besedo, ki pomirja. Na začetku se nam bo zdelo nemogoče, celo še bolj bomo razdraženi. Toda prav kmalu, hitreje kot bi vejelji, bomo opazili, da je naše zunanje vedenje vplivalo na naše notranje čustvo. To bo znak, da smo na pravi poti, kajti zbiranje moči za pomiritev vznemirjenja, krepitev nadvlade našega notranjega Jaza, je osnova tudi našega zdravlja, našega napredovanja, naših uspehov, miru v nas in okrog nas.

DAIJE

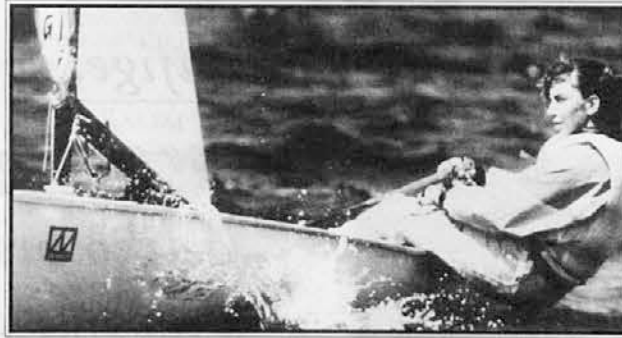

NAJBOLJŠI V PREJŠNJEM LETU

MATEJ ČERNIC, odbojkar štandreškega Vala (letnik 1978) je začel igrati odbojko pri Soči. Ob koncu lanske sezone so ga trenerji ekip iz B1 in B2 lige izbrali za najboljšega drugoligaškega igralca v vsej Italiji, nakar je bil izbran v mladinsko državno reprezentanco, s katero je v Izraelu osvojil srebrno kolajno na evropskem prvenstvu.

ARIANNA BOGATEC, jadralka barkovljanske Sirene (letnik 1969) je lani drugič zaporedoma nastopila na olimpijskih igrah. Že vrsto let "prva dama" zamejskega športa; z bivšo Krasovo namiznoteniško igralko Sonjo Milič ter nekdanjim Poletovim kotalkarjem Samom Kokorovcem pa sodi med naše najboljše športnike vseh časov.

JUVENTINA, športno društvo iz Štandreža (ustanovljeno leta 1947), je na koncu lanske sezone s svojo nogometno ekipo dosegla zgodovinski rezultat za naš nogomet: kot prva zamejska ekipa vseh časov je dosegla prvo mesto v promocijski ligi in s tem napredovanje v elitno ligo.

ŠPORTNIKA SLOVENIJE

Za najboljša športnika v Sloveniji sta bila izbrana edina dva nosilca srebrne olimpijske kolajne, atletinja **Brigita Bukovec** (na sliki) in kajakaš na divjih vodah Andraž Vehovar, za najboljši ekipi leta pa blejski veslaški četverec (Klemenčič, Mujkič, Janša, Žvegelj) in hokejisti ljubljanske Olimpije. Slovenski predsednik Milan Kučan je podelil posebno odlikovanje Leonu Stuklju, Borisu Gregorki in Dragu Ulagi.

ODBOJKA

SIJAJEN KONEC LETA NAŠIH ŠESTERK

Trener Olympie ostaja v Gorici

V zadnjem kolu leta 96 (v soboto, 21.12.) gre zabeležiti skoraj popoln izkupiček naših šesterek, še zlasti tistih, ki niso nastopajo v državnih ligah. Prazni rok so ostali le C2-ligaši Bora Fortrade in D-ligašice Sloge. Naše šestereke tako stopajo v novo leto z zvrhano mero samozavesti; upajmo le, da med božičnimi prazniki odbojkarji niso preveč načeli svoje fizične forme. V ženski B2 ligi je združena ekipa Koimpexa nanizala nekaj zmag. Igralke, ki prvič nastopajo skupaj, pa so se iz kola v kolo bolj uigrale. V moški B2 ligi sta so oba naša predstavnika doslej odlično obnesla. Imsa Kmečka banka vodi na začetku prvenstva zaplavali v mirnejši vode. V zadnjem kolu se je poleg običajnega Kralja izkazal Igor Štrajn, ki je povsem solidno zamenjal Rovereja. V ženski C2 ligi je Kmečka banka K2 sport (Olympia, oz. GO Volley) v gosteh nadkrilila Fontane, tako da so Kalčeva dekleta potrdila, da igrajo vedno bolje. Zmagale so tudi Valovke La Goriziane Zadrudne kreditne banke, ki so pred domačim občinstvom porazile Torriano. V moški C1 ligi beležimo končno prvo prvenstveno zmago Soče Sobema. Novica je še toliko bolj razveseljiva, če pomislimo, da so Sovodenjci do

prvih točk prišli v gosteh pri Povolettu in povrh vsega še brez izgubljenega seta. Sedaj bi morali fantje kaj kmalu poskrbeti, da se ločijo od dna lestvice. V ženski C2 ligi so bile Sokolovke četrtič uspešne v letošnjem prvenstvu. Pri Briščkih so sestri Masten in ostale premagale Marcato di Selz. V moški C2 ligi je goriška Olympia CDR s 3-1 odpravila postavo Itely. Prav iz kroga Olympie se je izvedelo, da slovenski prvotligaš iz Raven na Koroškem snubi letošnjega trenerja Goričanov Vukoviča, ki pa je pojasnil, da v ekipi Fužinarja ne bo nastopal, če bi to predstavljalo ovire pri treniranju in vodenju tekem Olympie. Navijači goriških "modro-belih" so lahko torej vsaj delno brez skrbi! V moški D ligi so bili Espegovci po tie-breaku boljši od Selza.

V nedeljo, 22. decembra, je bil v Škofji loki tradicionalni Memorial Svarun, ki se ga že vrsto let udeležuje tudi tržaški OK Bor. Poleg Borovcev in dveh domačih šesterek, ki niso nastopali v 2. in 3. slovenski ligi, je bil na turnirju tudi prvotligaš Bled. Proti tej ekipi so bili Svetoivančani brez moči, tretjeligaša pa so suvereno premagali, čeprav z zdesetkano postavo in brez svojega italijanskega trenerja, ki je "iz političnih razlogov" ostal raje doma. Pozitivno je dejstvo, da so se na turnirju najbolj izkazali mladi, ki zaenkrat še niso nastopili v C2 ligi, kar je spodbudno za prihodnost Bora.

V nedeljo, 5. t.m. se bodo italijanske mladinske evropske prvakinje srečale s člansko postavo Slovenije. Tekma bo ob 10.30 v goriški športni palači. — ED

KOŠARKA

JADRAN IŠČE NOVEGA SPONZORJA

ERIK DOLHAR

Naša združena ekipa, ki zadnje čase ne nastopa preveč uspešno v B ligi, naj bi si v kratkem priskrbela novega pokrovitelja, ki bi zamenjal prejšnjega (TKB). Predsednik SZ Jadran Pavel Vidoni nam je najprej podal obračun ob koncu leta 1996.

ekipa, ki se je lahko potegovala za uvrstitev v višjo konkurenco, v elitno B ligo. To nam je spodbudilo le za dve točki; mislim, da je bil poraz z Biello za eno točko razlog, da nismo osvojili prvega mesta. Čeprav nam ni uspelo to, kar sploh ni bilo v programu, lahko rečem, da so fantje odigrali zelo dobro sezono, v kateri nam je tudi uspelo spet privabiti v športno palačo kakih 1500 ljudi, kar se ni dogajalo že precej let.

Letošnje prvenstvo pa se ni začelo najbolje...

"Tako je. Že poleti, ko smo pripravljali ekipo za sezono, so bile na dnevnem redu predvsem finančne težave, ki smo jih vsaj na začetku delno rešili. Zato smo tudi štartali v prvenstvu, vendar odločni,

da ne bomo iskali pomoči zunaj, tako da smo sestavili ekipo izključno z našimi fanti. Od lanskih igralcev so se iz raznih razlogov poslovili Boris Vitez, Joe Calavita in Jan Budin, zamenjali pa smo tudi trenerja. Andrej Vremec je namreč poskušal profesionalno pot v Padovi, na njegovo mesto pa je prišel Iztok Čehovin, o katerem lahko trdimo, da je dober trener. Mislim, da nismo z zamenjavo trenerja prav nič izgubili. Zavečali pa smo se, da je ekipa šibkejša od lanske, vendar smo bili in smo še prepričani, da se bodo fantje rešili pred izpadom."

Rezultatov zaenkrat ni. Kakšni so izgledi za naprej?

"Rezultati res niso najboljši, vendar lahko rečemo, da smo na nekaterih, čeprav izgubljenih tekmah dokazali, da smo ekipa, ki spada v to ligo. Sam zadnji poraz proti dobri ekipi Rive del Garda

dokazuje, da je ekipa kompetitivna. Sedaj se ne bomo bremenili s tem, da skušamo doseči šesto mesto, ki daje še teoretične možnosti za obstanek v ligi, saj je to že predalet in nima smisla, da bremenimo fante s tem ciljem. Bolje je, da se dobro pripravimo na 10 dodatnih tekem drugega dela, v katerih bomo morali dati vse od sebe, da se rešimo. Skupno stanje kluba se je še poslabšalo s krizo Tržaške kreditne banke oz. s krizo celotnega zamejskega gospodarskega sistema. Nekaterih lanskih podpornikov nismo uspeli obdržati, tako da odbor išče nove pokrovitelje. Vprašali smo tudi v Rimu, če lahko zamenjamo prvega sponzorja: odgovor naj bi nam posredovali v nekaj dneh. Upajmo, da si bomo pridobili novega pokrovitelja še ta mesec."

SMUČANJE

OBRAČUN IN NAČRTI

Pred kratkim je prišlo do spremembe v zamejski smučarski komisiji. Predsednica je postala zastopnica Slovenskega planinskega društva iz Trsta Jasmin Rudež. Najprej nam je podala obračun preteklega leta: "Prejšnje tekmovalno leto je bilo dokaj uspešno. Na tekmovalnem področju je bila združena ekipa celo leto aktivna in prisotna na tekmovalnem prizorišču. Ekipa je delala celo leto, na začetku pa se je pripravljala na ledenih, kjer je imela intenzivne treninge. Celo leto je nastopala predvsem na deželnih mladinskih tekmovanjih in bila dokaj uspešna. K združeni ekipi so letos pristopila tri društva: ŠD Mladina, SK Brdina in SK Devin. Letošnja novost predstavlja dejstvo, da je SPDT organiziralo mednarodno FIS tekmovalje na Tr-

bižu, kar je bilo zamejskemu športu v veliko zadoščenje, saj je organizacija takega tekmovalja veliko breme. Zadnje zamejsko smučarsko prvenstvo je organizirala openska Brdina v kraju Forni di sopra."

Kakšne načrte pa imate za leto, ki se je pravkar začelo?

"Na tekmovalnem področju se v vseh društvih že vrstijo treningi za najmlajše. Skoraj vsa naša društva so pravkar izpeljala novoletna zimovanja v raznih smučarskih središčih v Sloveniji in Italiji. Kmalu bomo imeli tudi deželne mladinske tekme, nakar SPDT tudi letos prireja na Trbižu FIS tekmovalje. Sklenili pa bomo z zamejskim prvenstvom 16. marca, verjetno na Trbižu, in z jubilejnimi, 30. zimskimi športnimi igrami, prav tako na Trbižu.

AMATERSKI NOGOMET

NAJLEPŠE DARILLO ZARJE

Že v nedeljo, 22. decembra, je bilo v skoraj vseh amaterskih ligah 14. in zadnje kolo leta 96. Najbolje je šlo bazovski Zarji, ki je tesno premagala Trivignano in tako utrdila svoj položaj pod samim vrhom promocijske lige. V istem prvenstvu se pri proseškem Primorju Adriaker in Sovodnjah Zadrudni kreditni banki ne veselijo preveč, saj sta tudi tokrat izenačili in ostali prilepljeni na spodnjo polovico lestvice. Naša najboljša enajsterica, štandreška Juventina Radenska, je v dokaj mirnih vodah elitne lige, tako da lahko upamo, da bo tam tudi ostala. V 1. amaterski ligi je kriška Vesna spet zmagala; sedaj jo od prve na lestvici loči le 7 točk. V 2. AL je dolinski Breg doživel pravi polom na igrišču Azzurre, za Primorec pa to velja v manjši meri, medtem ko je Kras izenačil. Tako Trebenci kot Brežani so še v stiku z vrhom lestvice, Krasovci pa z dnom. V najnižji, 3. AL so igrali lev goriški skupini, v kateri si je doberdober Mladost priborila dragocen uspeh. Do prve na lestvici so sedaj samo še tri točke.

NAMIZNI TENIS

KRASOVKA WANG NAJBOLJŠA - MLADINCI KRASA TELITAL DOBRI

Predzadnji vikend leta 96 je bil v Novari turnir "top 12", na katerem je nastopil ducat najboljših namiznoteniških igralcev v Italiji. Tujka zgoniškega Krasa Wang je pometla z vso državno elito, Bersanova je pristala na solidnem končnem sedmem mestu. Mladi zgoniški namiznoteniški igralci so hkrati uspešno nastopili na drugem državnem kvalifikacijskem turnirju za mladinske kategorije v Terniju. Kras Telital je nastopil kar z dvajsetimi pingpongaši in se v ostri vsedržavni konkurenci dobro odrezal. Najbolj se je izkazala mladinka Vanja Milič, ki je v velikem finalu premagala sestrično Katjo. Mladinec Bojan Simoneta je bil drugi v svoji skupini, naraščajnici Daša Bresciani in Martina Milič pa sta si razdelili tretje mesto. Za vse ostale velja, da so si na tem turnirju predvsem nabirali nove izkušnje.

KARATE: REKORDEN POKAL ZGONIK

V nedeljo, 22. decembra, je bil v Zgoniku 9. mednarodni Pokal Zgonik, ki se ga je udeležilo rekordno število predvsem mladih karateistov, pa tudi publika - predvsem starši nastopajočih - je dobro zasedla tribune zgoniškega športnega centra. Organizatorji so bili tokrat člani slovenskega Shinkai karate kluba, tekmovalje pa je bilo v katah. Nastopilo je kar osem društev iz naše dežele in Veneta, šest iz Slovenije, prvič pa tudi dve društvi s Hrvaškega. Med nastopajočimi so bili tudi trije svetovni prvaki iz Benetk. Pokal je drugo leto zapored osvojil Karate klub iz Ilirske Bistrice, dve zmagi pa sta šli tudi gostiteljem, črnemu pasu Andreju Hrovatinu in zelenemu pasu Manuelu Schiri. Shinkaievci so osvojili še dve drugi in eno tretje mesto.

SMUČARSKI SKOKI: FENOMEN PETERKA

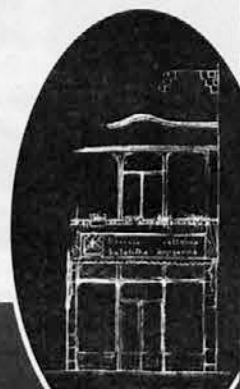
Obersdorf - V tem avstrijskem zimskem središču se je 29.12. začela tradicionalna novoletna turneja, ki se bo končala 6. t.m. v Bishofshofnu. Na njej sodi med glavne favorite 17-letni Moravčan **Primož Peterka** (na sliki), ki se je v letošnji sezoni že proslavil z dvema zmagama v svetovnem pokalu, tako da trenutno vodi na skupni lestvici.

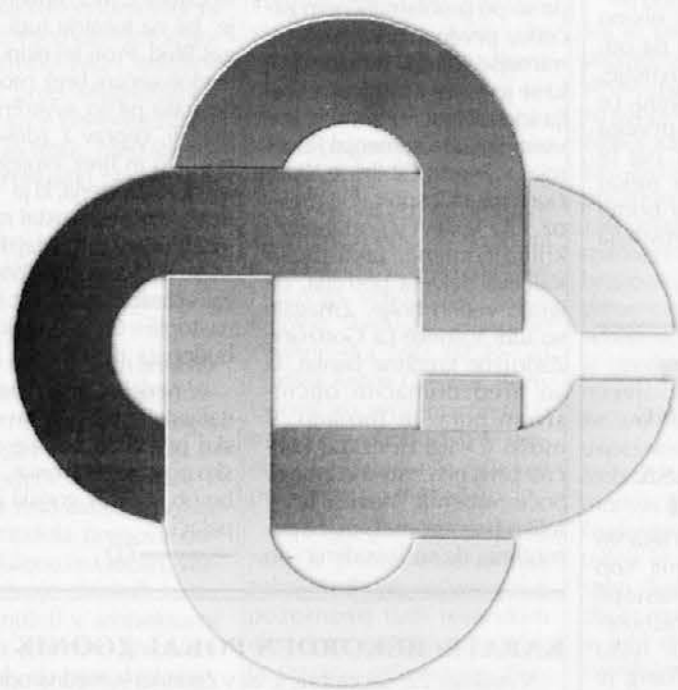
KATOLIŠKA KNJIGARNA

*Na Travniku
sredi Gorice že
devet desetletij*

*knjige, revije
vse za šolo in pisarno
veliko vrst papirja
sakralni predmeti
darila
plošče, kasete
igrače*

Obiščite nas!

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

**VAŠ DOMAČI
DENARNI ZAVOD**

SEDEŽ: **OPČINE**, UL. RICREATORIO 2
TEL. 040 / 21 491

PODRUŽNICE: **TRST**, TRG LIBERTA' 5
NABREŽINA, TRG SV. ROKA 106

SESIJAN 44

BAZOVICA, UL. GRUDEN 23

VARČEVANJE, GOTOVOST ZA PRIHODNOST!